

KONGELIG RESOLUSJON

Energidepartementet
Statsråd: Terje Aasland

Ref.nr.:
Saksnr.: 17/1237-
Dato: 13.12.2024

Svelgen Kraft AS - Tillatelse til fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II i Bremanger kommune og til fortsatt regulering av magasiner og overføringer som utnyttes av kraftverkene

I. Innledning

Svelgen Kraft AS («SK») har søkt om konsesjon til fortsatt drift av Svelgen I og II og til fortsatt regulering og overføring av de magasiner i Bremanger kommune som kraftverkene benytter i dag. Svelgen I har ifølge søknaden en produksjon på 49 GWh per år, og utnytter reguleringene i Vingevatnet, Nibbevatnet, Sördalsvatnet og Svelgsvatnet. I tillegg overføres avløpet fra Langevatnet i Myklebustvassdraget til Svelgenvassdraget. Svelgen II har en produksjon på 210 GWh per år og utnytter reguleringene i Hjelmevatnet og Langevatnet (Vatn 11) i Førdevassdraget. I tillegg er Sjuarvatnet, Åttarvatnet, Niarvatnet, Tiarvatnet og Nipevatnet overført. Søknaden gjelder videreføring av følgende tillatelser:

1. Tillatelse til å regulere Svelgenvassdraget, meddelt ved kronprinsregentens res. av 16. mars 1956,
2. Tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget, meddelt ved kronprinsregentens res. av 6. juli 1957 og endret ved kgl. av 20. desember 1957,
3. Tillatelse til regulering og overføring av Langevatn i Førdevassdraget, meddelt ved kgl. res. av 13. mai 1966, og
Tillatelse til å regulere og overføre Vingevatn og Nibbevatn mv. (kgl. res. av 8. juni 1967).

Samtlige tillatelser var tidsbegrensede med utløp i 1995. Kraftverkene har blitt drevet i medhold av midlertidige tillatelser fra Olje- og energidepartementet (nå Energidepartementet, heretter «departementet») inntil søknad om fornyede reguleringskonsesjoner er avgjort.

Søknaden ble mottatt 28. februar 2017. NVE sendte søknaden på høring, gjennomførte befarings og oversendte sin innstilling om saken til departementet ved brev av 5. juli 2023. I innstillingen anbefaler NVE at det gis ny konsesjon til dagens reguleringer og overføringer, og at konsesjonen også omfatter tillatelse til fortsatt drift av kraftverkene. Videre anbefales det innføring av moderne standardvilkår. Departementet har sendt NVEs innstilling på høring til kommunen og fylkeskommunen. Departementet har også gjennomført egen befarings.

Departementet støtter NVEs vurderinger og tilrår at det gis fornyede tillatelser. Tillatelsen tilrås gitt ved kongelig resolusjon med hjemmel i vassdragsreguleringsloven § 3, siden Kongen er konsesjonsmyndighet etter loven. Utkast til kongelig resolusjon er forelagt berørte departementer i tråd med retningslinjen «*Om statsråd*». Resolusjonen består av NVEs innstilling i kapittel II, merknader til NVEs innstilling i kapittel III, departementets vurdering i kapittel IV og departementets merknader til konsesjonsvilkårene og manøvreringsreglementet i kapittel V. Forslag til konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement er inntatt som vedlegg til resolusjonen.

II. NVEs innstilling

NVE oversendte innstilling til søknad om ny konsesjon til departementet den 5. juli 2023:

«NVE anbefaler at Svelgen Kraft AS får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 5 til fortsatt regulering av magasin og overføringer som benyttes i kraftverkene Svelgen I og II.

NVE legger vekt på at kraftverkene Svelgen I og II, sammen med Straumane småkraftverk, bidrar med 265 GWh, der en stor andel er vinterproduksjon. Kraftverkene benytter seg av etablerte reguleringer og overføringer og vil gi inntekter til kommunen og staten fra skatter, avgifter og konsesjonskraft.

NVE anbefaler at Svelgen Kraft får ny konsesjon til å regulere Vingevatn, Svelgsvatn, Langevatn/Vatn 11, Hjelmevatn, Nibbevatnet og Sjørdalsvatn etter etablert reguleringspraksis. I tillegg anbefaler vi at overføringen av Langevatn (SK 369,58) opprettholdes.

NVE anbefaler at Svelgen Kraft AS gis konsesjon til fortsatt videre drift av kraftverkene Svelgen I og II som en integrert del av reguleringskonsesjonen og at tilsyn og oppfølging av kraftverkene gjøres innenfor denne. Det foreslås at gjeldende konsesjonsvilkår oppdateres i tråd med dagens standardvilkår, og at vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år, jf. § 8 i vassdragsreguleringsloven.

Vi foreslår ingen fysiske endringer i reguleringsområdet og pålegger ikke minstevannføring på noen elvestrekninger, da vi mener tiltakene vil være kostnadskrevende og gi begrensende miljøforbedringer.

Sammendrag

Svelgen Kraft AS har søkt om fornyet konsesjon for kraftverkene Svelgen I og II. Søknaden gjelder fortsatt drift av kraftverkene og tillatelse til å regulere magasiner og overføringer som hører til.

Konsesjonene som søkes fornyet er:

- Tillatelse til å regulere Svelgenvassdraget (Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956)
- Tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget samt planendring for overføring av Nipevatn (Kronprinsregentens resolusjon av hhv. 6. juli 1957 og 20. desember 1957)
- Tillatelse til regulering og overføring av Langevatn i Førdevassdraget til Svelgenvassdraget (Kongelig resolusjon av 13. mai 1966)
- Tillatelse til å regulere og overføre Vingevatn og Nibbevatn m.v. (Kongelig resolusjon av 8. juni 1967)

Søknaden gjelder videreføring av dagens drift og praksis, og innebærer ikke fysiske endringer i reguleringsområdet. Det søkes samtidig om en mindre endring i konsederte eguleringshøyder for magasinene Nibbevatn og Sjørdalsvatn, som en del av fornyelsen av manøvreringsreglementet. Denne endringen er i tråd med dagens reguleringspraksis og vil ikke påvirke kraftproduksjonen og manøvreringsregimet. I søknaden blir det ikke foreslått minstevannføring på noen av de berørte elvestrekningene. Svelgen Kraft AS har ervervstillatelse for fallrettighetene som utnyttes i kraftverkene Svelgen I og Svelgen II.

I høringen av fornyessøknaden fremmes et forslag om å vurdere minstevannføring på elvestrekninger der økt vannføring vil bedre både opplevelsesverdien og den økologiske tilstanden. Førdeelva og Vingefosselva blir trukket frem som to elver der flere høringsparter mener minstevannføring vil ha særlig god effekt. I Førdeelva er det ønskelig med mer vann for å bedre forholdene på anadrom strekning, mens større vannføring i Vingefosselva anses å øke opplevelsesverdien. Det er i tillegg kommet inn et konkret forslag om å flytte demning og terskel ved Vingevatnet for å øke avrenningen og vannføringen i Vingefosselva.

NVE har vurdert de innkomne forslagene om minstevannføring i Førdeelva og Vingefosselva, samt endringer av dam og terskel i Vingevatn.

Både Førdeelva og Vingefosselva er i dag påvirket av overføringen til Svelgenkraftverkene. I Førdeelva er det anadrom strekning fra utløpet av Førdspollen og ca. 1,2 kilometer opp i elva. Vannføringen i elva er påvirket av overføring av vannene som drenerer naturlig til Førdeelva (de såkalte «Tivatna»). Vingefosselva har opprinnelig naturlig avløp fra Vingevatn, som er reguleringsmagasin og overført til Svelgenkraftverkene. Vingefosselva renner ned ei bratt fjellside og er svært synlig lokalt i Vingen. Der ligger det et større kulturminneområde med helleristninger, og økt

vannføring i Vingefosselva anses som positivt for opplevelsesverdien av kultur og landskap i Vingen.

NVE viser til at et arrangement for minstevannføring til Førdeelva vil kreve nye inngrep i et høyfjellsområde som i dag fremstår som relativt urørt. Langevatn/Vatn 11 er det eneste av «Tivatna» som er regulert, og et slipp derifra vil gi særlige utfordringer av driften, spesielt med ising om vinteren. I tillegg til fare for frysing av slippanordningen, er det også fare for at vannet fryser før det kommer frem til anadrom strekning. Vi mener slipp av minstevannføring vil være såpass kostbart at det ikke veier opp for positive virkninger i Førdeelva. NVE legger også vekt på at Førdeelva i dag ikke er prioritert i godkjente vannforvaltningsplaner og er faglig vurdert å ha en god tilstand for fisk (ref. Vann-nett).

NVE mener det er vanskelig å slippe vann fra Vingevatn, ettersom dette er et senkningsmagasin. Pålegg om minstevannføring krever enten ombygging av dammen eller at magasinet holdes høyt for å sikre nok vann til vannslippet. Dette vil være negativt både for reguleringsevnen og kraftproduksjonen, og vannet vil miste sin nåværende funksjon som flerårsmagasin. Høringsforslaget om en ombygging av dammen, for å øke tilsiget til Vingefosselva, vil være kostbart og kreve flere nye inngrep i et ellers urørt høyfjellsområde. NVE mener de negative virkningene og kostnadene forbundet med forslagene om å øke vannføringen til Vingefosselva er større enn ulempene, og anbefaler ikke minstevannføring fra Vingevatn eller endringer av dammen.

NVE har heller ikke anbefalt minstevannføring på andre berørte elvestrekninger da vi mener tiltakene vil være kostnadskrevende og gi begrensende miljøforbedringer.

Søker har foreslått en mindre endring av konsederte reguleringsgrenser i Sordalsvatn og Nibbevatnet, ettersom magasinene ikke utnytter hele reguleringen i dag. NVE mener de foreslåtte endringene ikke får noen endring i manøvreringspraksisen. Det vil bli gjort nye beregninger av grunnlaget for konsesjonsavgift og konsesjonskraft, jf. kap. 6 «Merknader til nye konsesjonsvilkår», post 2 og 3.

NVE mener Langevatn (SK 369,58) blir best utnyttet i eksisterende regulering og anbefaler ikke at overføringen blir tilbakeført.

NVE legger vekt på at kraftverkene Svelgen I og II sammen med Straumane småkraftverk, bidrar med 265 GWh, fordelt på 167,3 GWh i vinterproduksjon og 97,7 GWh i sommerproduksjon. Kraftverkene benytter seg av etablerte reguleringer og overføringer og vil generere inntekter fra skatter, avgifter og konsesjonskraft til kommunen.

Etter en samlet vurdering av søknaden, innkomne uttalelser og befaring i området, mener NVE at fordelene med videre drift av reguleringsanleggene er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilåårene etter vassdragsreguleringsloven § 5 er oppfylt.

NVE anbefaler at Svelgen Kraft AS får ny konsesjon til å regulere Vingevatnet, Svelgsvatn, Langevatn/Vatn 11 og Hjelmevatn etter samme reguleringshøyder som

tidligere. Konsesjonen omfatter også Nibbevatnet og Sjørdalsvatn med endringer av reguleringshøyder som omsøkt, samt fortsatt overføring av Langevatn (SK 369,58). NVE anbefaler at Svelgen Kraft AS gis konsesjon til fortsatt videre drift av kraftverkene Svelgen I og II som en integrert del av reguleringskonsesjonen og at tilsyn og oppfølging av kraftverkene gjøres innenfor denne. Det foreslås at gjeldende konsesjonsvilkår oppdateres i tråd med dagens standardvilkår, og at vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år, jf. § 8 i vassdragsreguleringsloven.

1. Sakens bakgrunn

1.1. Om søkeren

Søkeren Svelgen Kraft Holding AS er et selskap stiftet i 2009, som endret navn til Svelgen Kraft AS – SVK i desember 2010.

Aksjonærene i Svelgen Kraft Holding AS er Sogn og Fjordane Energi AS (56 %), Tafjord Kraftproduksjon AS (34 %) og Sognekraft AS (10 %). Svelgen Kraft AS er fullt ut et offentlig eid selskap, jf. industrikonsesjonsloven § 2 første ledd. I denne innstillingen vil uttalelser fra søkeren være både undertegnet Svelgen Kraft og deleieren Sogn og Fjordane Energi (SFE).

Statkraft Energi AS leide kraftverkene Svelgen I og II med tilhørende fall og rettigheter fram til 2014, da Svelgen Kraft AS ble gitt ervervs-konsesjon i kongelig resolusjon av 20. juni 2014. Svelgen Kraft AS eier og drifter kraftverkene, og eier i tillegg kraftverkene Svelgen III, Svelgen IV og Straumane småkraftverk. Til sammen gir dette en årsproduksjon på 685 GWh.

1.2. Bakgrunn for søknaden

Erverv og utbygging av Svelgenvassdraget startet allerede i 1915. AS Bremanger kraftselskab (senere Christiania Spigerverk og Elkem) fikk da konsesjon for 65 år, og avtalen var at fall og anlegg skulle hjemfalle staten i 1980.

I påvente av avklaringer om eierskap og erverv, er det gitt midlertidige tillatelser om drift av anleggene. Det er nå 5 reguleringskonsesjoner fra tidsrommet 1956-1967 som utnyttes i kraftverkene Svelgen I og II, og søkes fornyet:

- Tillatelse til å regulere Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 16. mars 1956.
- Tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 6. juli 1957.
- Planendring for overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon av 20. desember 1957.
- Tillatelse til regulering og overføring av Langevatn fastsatt ved kongelig resolusjon av 13. mai 1966.

- Tillatelse til å regulere og overføre Vingevatn og Nibbevatn m.v. fastsatt ved kongelig resolusjon av 8. juni 1967.

1.3. Søknaden

Svelgen Kraft AS skriver i søknad av 23.03.2017 (dok. 201502307 -5) at de ønsker fornyelse av reguleringskonsesjoner for magasiner og overføringer som utnyttes i kraftverkene Svelgen I og II.

Søknaden omfatter fortsatt drift av kraftverkene og videre regulering av magasinene og overføringer:

«Etter vassdragsreguleringslova § 10 om løyve til å regulere desse vatna mellom høgaste regulerte vasstand (HRV) og lågaste regulerte vasstand (LRV). Høgdene er NN2000:

- *Vingevatn, reguleringshøgde 24 meter (427,85 - 403,85)*
- *Nibbevatn, reguleringshøgde 3,5 meter (401,14 - 397,64), endring frå gjeldande konsesjon* - Langevatn (SK 369,58), ingen regulering, overført.*
- *Sørdalsvatn, reguleringshøgde 9 meter (271,38 - 262,38), endring frå gjeldande konsesjon**
- *Svelgsvatn, reguleringshøgde 15,5 meter (231,61 - 216,11)*
- *Langevatn/Vatn 11, reguleringshøgde 23 meter (824,71 - 801,71)*
- *Hjelmevatn, reguleringshøgde 33,5 meter (496,86 - 463,36)*

Svelgen Kraft AS søker om at konsesjonene blir gjort tidsubegrenset.»

Nibbevatn og Sørdalsvatn

Søker foreslår en endring av reguleringshøydene i Nibbevatn og Sørdalsvatn, basert på dagens manøvreringspraksis. Opprinnelig reguleringshøyder, målt i lokalt høydesystem, er for Nibbevatn: 5,0 meter (HRV 403,50 - LRV 398,00) og Sørdalsvatn: 20 meter (HRV 277,00 -LRV 257,00).

Søker foreslår en noe mindre regulering for begge vannene, målt i NN2000:

- Nibbevatn, reguleringshøyde 3,5 meter (401,14-397,64)
- Sørdalsvatn, reguleringshøyde 9 meter (271,38-262,38).

1.4. Beliggenhet og eksisterende forhold

Figur 1: Kraftverkene Svelgen I og II ligger i Bremanger kommune i Vestland.

Svelgenvassdraget ligger i Bremanger kommune i Vestland. Kraftverkene Svelgen I og II, ble satt i drift i henholdsvis 1921 og 1958. Straumane småkraftverk (2005) utnytter vannføringen mellom Sjørdalsvatnet og Svelgsvatnet, mens Fossekallen mikrokraftverk (2007) utnytter restvannføringen nedstrøms Lisjevatnet (nedstrøms Svelgsvatnet). Det finnes også et kraftverk Svelgen III/Indrehus (1963) og kraftverk Svelgen IV (1972) i området, men disse omfattes ikke av fornyessøknaden.

Informasjon om kraftverkene

Kraftverk Svelgen I har ifølge søknaden en produksjon på 49 GWh/år. Kraftverket ligger nede ved fjorden, i tettstedet Svelgen, og utnytter en fallhøyde fra inntaket i Svelgsvatn på 223 meter. Det har en samlet maksimal ytelse på 10,0 MW og slukeevne på 7,0 m³/s. Reguleringsystemet består av magasinene Vingevatnet, Nibbevatn, Sjørdalsvatn og Svelgsvatn. I tillegg overføres avløpet fra Langevatn (uregulert). De overførte nedbørfeltene har avløp til Frøysjøen (ca. 3,1 km²) og Ålfoten (ca. 7 km²).

Kraftverk Svelgen II har en produksjon på 210 GWh og utnytter et fall på 480 meter fra inntaket i Hjelmevatn. Kraftverket har en samlet maksimal ytelse på 29 MW og slukeevne på 7,5 m³/s. Reguleringsystemet utnytter reguleringen i magasinene Langevatn/Vatn 11 og overføringer via «Tivatna». Det overførte nedbørfeltet på ca. 12,1 km² drenerer naturlig til Ålfoten (Førdspollen).

Strumane småkraftverk (2005) er installert med 1,45 MW og har en årlig produksjon på 6 GWh. Kraftverket ligger i Sjørdalen utnytter vannføringen mellom Sjørdalsvatnet og

Svelgsvatnet. Sjørdalsvatnet blir holdt så høyt som mulig for å få høyest mulig fall til Straumane.

Tabell 1: Produksjonstall for kraftverk Svelgen I, Svelgen II og Straumane småkraftverk

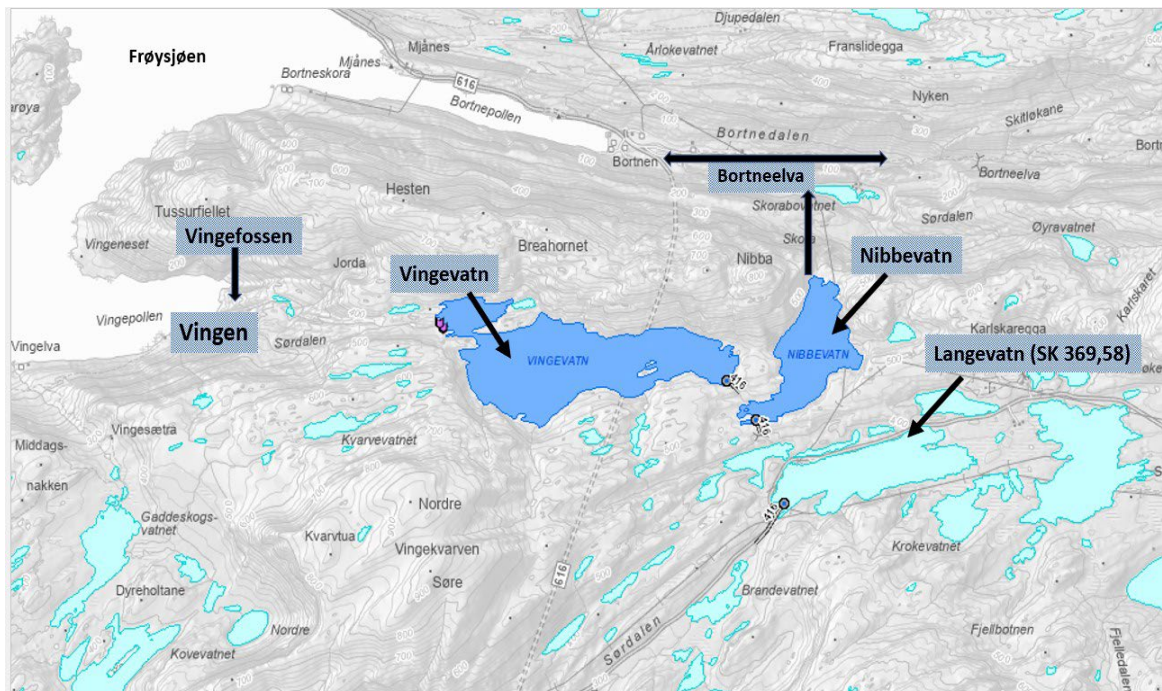
	Svelgen I	Svelgen II	Straumane
Midlere tilløp [mill. m ³] *	107,2	218,9	73,4
Magasinvolument [mill. m ³]	44,6	87,2	35,5
Magasinprosent [%]	42	40	48
Midlere brutto fallhøyde [m]	223	480	38
Energiequivivalent [kWh/m ³]	0,506	1,075	0,084
Maksimal slukeevne [m ³ /s]	5,0	7,5	4,8
Installert effekt [MW]	9,1	29	1,45
Årlig produksjon [GWh] **	49	210	6

* Basert på NVEs avrenningskart referert 1961-1990.

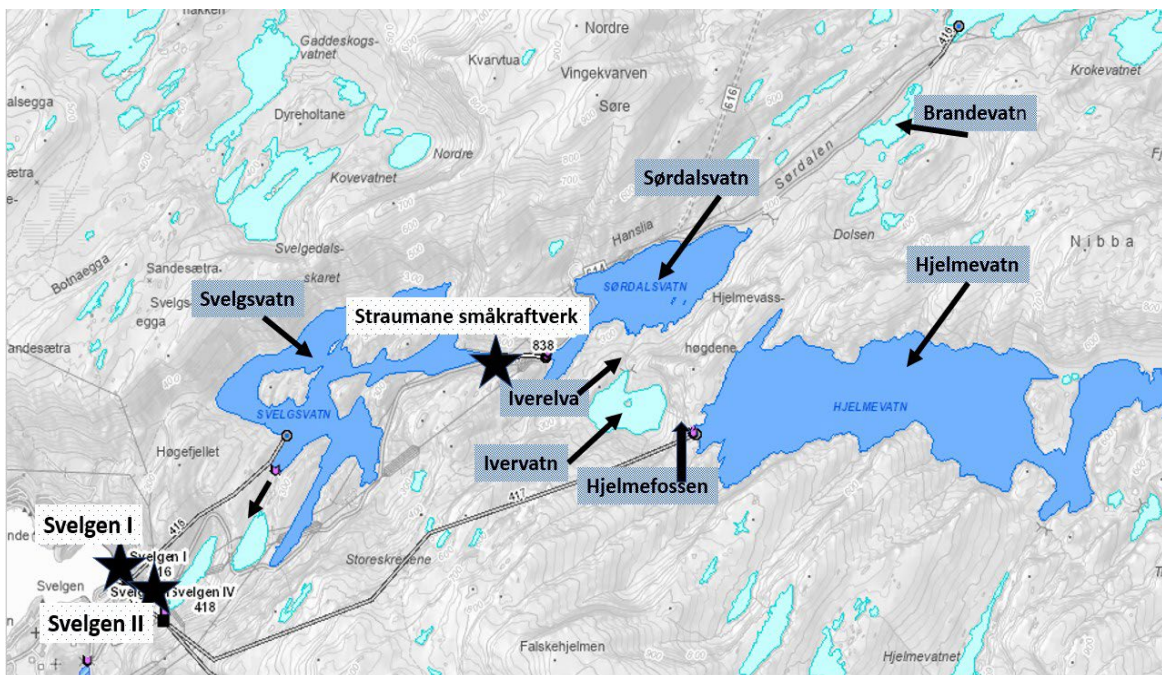
** Basert på årlig produksjon for perioden 1973-2012.

Berørte elvestrekninger

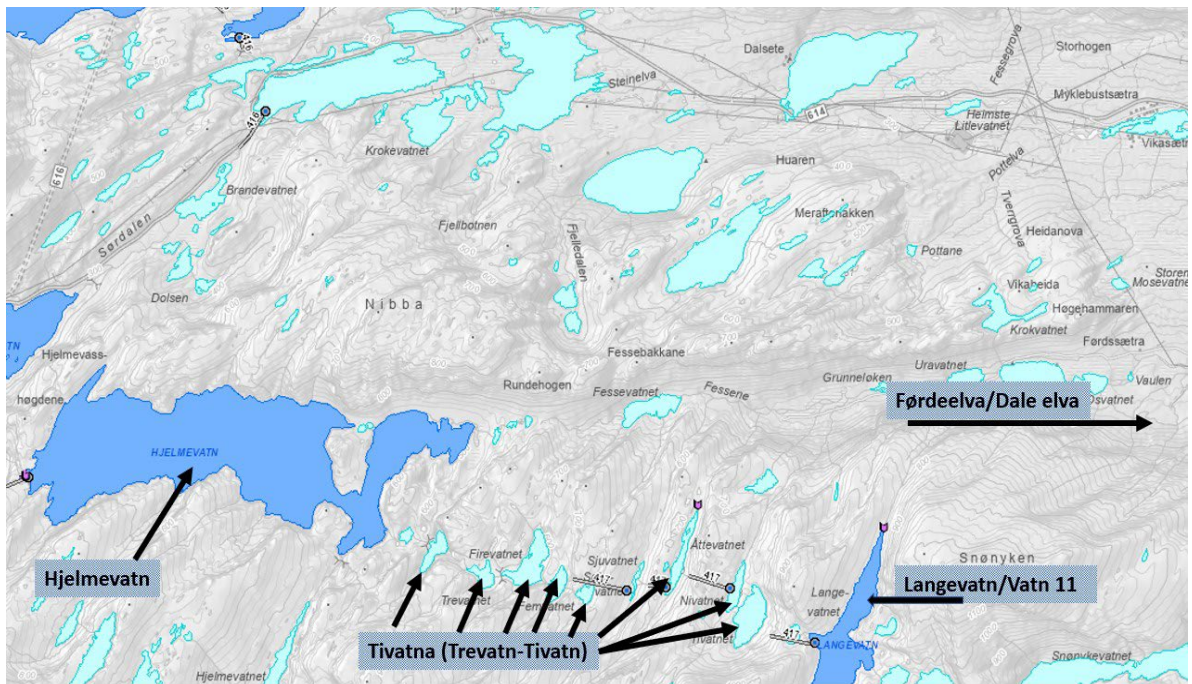
- Vingefosselva (fra Vingevatn) (se figur 2)
- Bortneelva (fra Nibbevatn) (se figur 2)
- Utløp av Langevatn (SK 369,58) (drenerte opprinnelig mot Myklebustdalen) (se figur 2)
- Hjelmefossen mellom Hjelmevatn og Ivervatn (se figur 3)
- Iverelva (mellom Ivervatn og Sjørdalsvatn) (se figur 3)
- Innløpselv til Sjørdalsvatnet fra Brandevatn (se figur 3)
- Sjørdalselva mellom Sjørdalsvatnet og Svelgsvatn (se figur 3)
- Svelgselva (fra Svelgsvatn) (se figur 3)
- Utløp av Langevatn/Vatn 11 (drenerte opprinnelig mot Førdeelva?) (se figur 4)
- Førdeelva (Daleelva) (se figur 4)

Figur 2: Reguleringsmagasinene Vingevatn og Nibbevatn samt Langevatn (SK 369,58, uregulert) (kilde: NVE atlas)

Figur 3: Magasinene Sjørdalsvatn, Hjelmevatn og Svelgsvatn drenerer naturlig til Nordgulen (Svelgen). Kraftverkene er markert med stjerne (kjelde: NVE atlas)

Figur 4: Langevatn/Vatn 11, drenerer naturlig til Førdeelva og blir i dag overført til Hjelmevatn via Nivatnet, Åttevatnet og Sjuvatnet (kilde: NVE atlas)

Magasin og manøvreringspraksis

Det er 6 magasin som benyttes i kraftverkene (oppsummert i tabell 2). Samlet magasinprosent for kraftverkene er ca. 42 % for Svelgen I og 40 % for Svelgen II. Magasinene blir i hovedsak manøvrert som ordinære årsmagasin, med fylling i sommerhalvåret og tapping om vinteren.

Vingevatn og Nibbevatnet ligger lengst nord i reguleringsområdet. Vingevatn er et stort magasin med en regulering på 24 meter, mens Nibbevatn er mindre og regulert med 5,5 meter. Vannstanden i Nibbevatn fluktuerer noe mer enn i Vingevatn, men begge magasinene har som hovedtrend at de tappes ned om vinteren og fylles utover høsten.

Sjødalsvatnet har en konsedert reguleringshøyde på 20 m (10 meter opp og 10 meter ned), men blir i praksis bare regulert 9 m (3 meter opp og 6 meter ned). Etter oppstart av Straumane småkraftverk i 2005 har det vært ønskelig å holde Sjødalsvatnet så høyt som mulig for å få mest mulig fall og vannet har derfor sjeldent vært under naturlig vannstand (kote 270).

Svelgsvatn reguleres med 15,5 meter og er inntaksmagasin til kraftverk Svelgen I. Vannet fluktuerer noe mer enn i de andre magasinene, men hovedtrenden er nedtapping om vinteren og oppfylling utover sommer og høst.

Hjelmevatn er inntaksmagasinet til Svelgen II. Dette er det største magasinet i regulerings-området med et magasinvolum på 80,0 mill. m³ og en regulering på 33,5 meter. Magasinet tappes gjennom vinteren og fylles fra mai og utover sommer og høst. Elva ut fra Hjelmevatn hadde opprinnelig en middelvannføring på 4,9 m³/s og en foss med utløp i Ivervatn.

Langevatn/Vatn 11 er det høyestliggende magasinet, med naturlig vannstand på 829 m.o.h. Vannet er regulert med 23 meter og overføres til Hjelmevatn via flere mindre vann som gjerne benevnes som «Tivatna» (fra Trevatnet til Tivatnet/Vatn 11).

Tabell 2: Størrelse på reguleringsmagasin og neddemt areal ved HRV og tørrlagt areal. Nye innmålinger (NN2000) av HRV og LRV i parentes (kilde: Notat fra søker 05.12.2019 med konsesjonsgitte lokale høyder og fagrapport vedlagt fornyessøknad).

Magasin	Naturlig vannstand	HRV m.o.h.	LRV m.o.h.	Reg. høyde	Magasinvolum mill. m ³
Vingevatn	422,00	428,50 (427,846)	404,50 (403,846)	24	26,4
Nibbevatn	401,00	403,50 (401,140)	398,00 (397,640)	5,5	1,5
Sørdalsvatnet	270,00	277,00 (271,378)	257,00 (262,378)	20	6,2
Svelgsvatnet	223,00	229,50 (231,609)	214,00 (216,109)	15,5	10,7
Hjelmevatn	475,50	495,50 (496,862)	460,33 (463,362)	33,5	80,0
Langevatn/Vatn 11	829,00	832,00 (824,708)	809,00 (801,708)	23	7,2

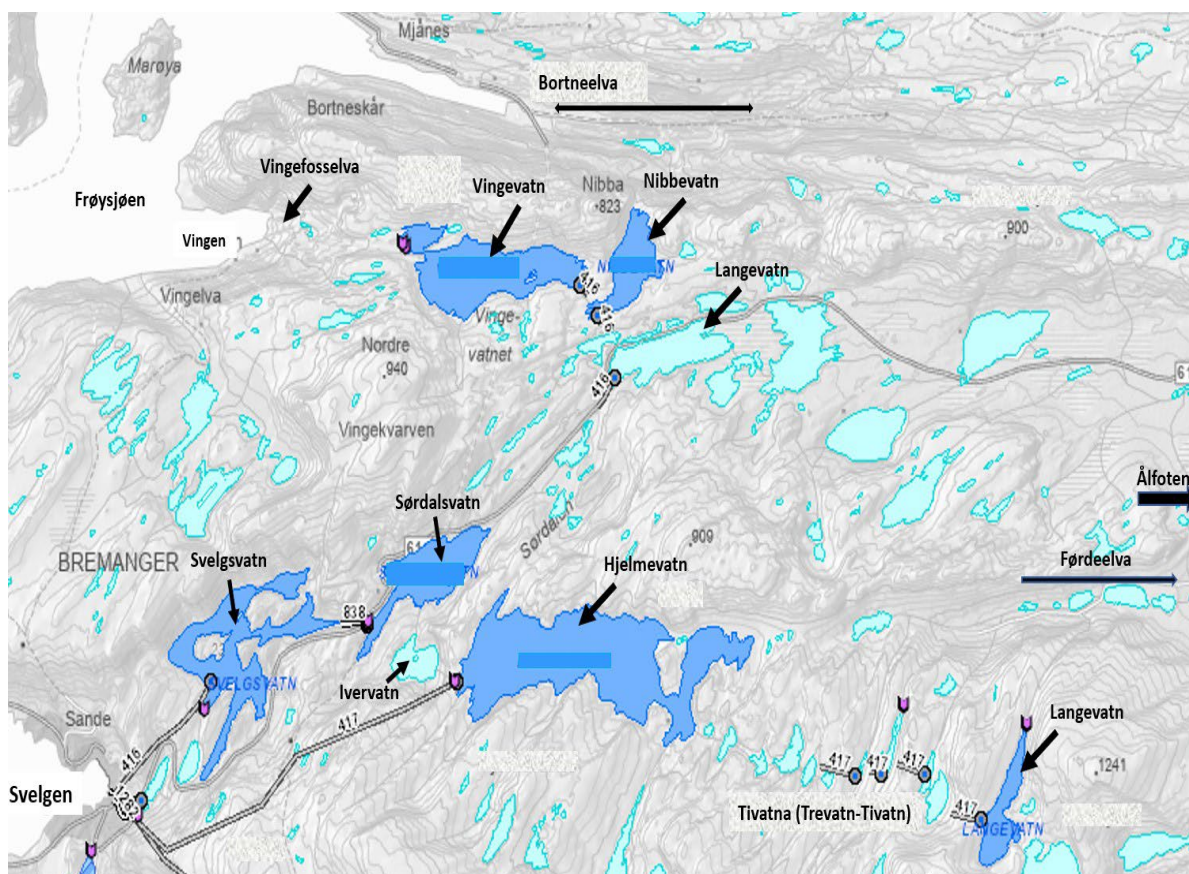

Figur 5: Nibbevatn med Magasin Vingevatn i bakgrunnen (fra befaring av området 24.09.2019)

Minstevannføring og magasinrestriksjoner

Det er ikke vilkår om minstevannføring i noen av konsesjonene som inngår i reguleringsområdet for kraftverkene Svelgen I og II, og det er ikke foreslått vannslipp i søknaden om fornyet konsesjon.

Det er ikke vilkår om magasinrestriksjoner i noen av magasinene i dag.

Figur 6 Oversikt over reguleringsmagasin for kraftverkene Svelgen I og Svelgen II og stedsnavn som nevnes i innstillingen (kilde: NVE atlas)

1.5. Virkninger for miljø, naturressurser og samfunn

I det følgende vil vi gi en kort oversikt over antatte virkninger og konsekvenser av eksisterende regulering, hentet fra søknad og tilhørende fagrapport.

Landskap

Ålfotbreen og Vingen landskapsvernområder finnes nær inntil reguleringsområdet, men ingen av de regulerte vannene og installasjonene ligger innenfor vernegrensen. Ålfotbreen landskapsvernområdene, like sør for Hjelmevatn, ble vernet i 2009. Formålet er å ivareta naturlandskapet, der de spesielle geologiske (devonske) landskapsformene står sentralt. I september 2021 ble det åpnet for at Ålfotbreen landskapsvernområde får

nasjonalparkstatus. Vingen landskapsvernområde, ved Vingepollen, ble vernet i 1980. Bakgrunnen for vernet er både det vakre naturlandskapet og helleristningsfeltet.

Landskapet i hele reguleringsområdet er preget av devonsk sandstein og løsmasser i høyereliggende strøk, mens det er mer vegetasjon ned mot dalførene og fjordene. I regional plan for vindkraftverk (Sogn og Fjordane fylkeskommune, 2011) har foldefjellandskapet sør, øst og nord for Hjelvevatn fått regional verdi. Det øvrige området i tiltaksområdet er vurdert å ha kvaliteter som er vanlig for regionen.

Vegetasjon og naturtyper

Tiltaks- og influensområdet ligger ut mot kysten med store høydeforskjeller, der deler av nedbørfeltet ligger over 1200 moh. Klimaet er i hovedsak fuktig og kjølig med til dels store nedbørmengder. De fattige bergartene som preger høyereliggende områder, gir i utgangspunktet ikke opphav til rikt planteliv. Det er ikke kjent at viktige naturtyper har blitt direkte berørt ved etablering av Svelgenkraftverkene, men på grunn av redusert vannføring, kan vannavhengige naturtyper ha utviklet seg i mindre grad.

Følgende lokaliteter har registrert viktige naturtyper i området:

«Rikmyr» *Fessegrovene*» (svært viktig) og *Grasdalen* (viktig), ligger langs berørt strekning nedenfor Langevatn (SK 369,58) som opprinnelig drenerte til Myklebustdalen. For Fessegrovene er det vurdert at fukttilførsel til myra til en viss grad kan være påvirket av vannføring i elva, og det bør ikke gjøres inngrep i eller nær lokaliteten, som kan endre vannbalansen i myra.

«Nordvendt fuktig fjellside med grov, åpen steinur» i *Vasslidvatnet* i Førdsdalen: Registrert praktdraugmose som er vurdert som sårbar (VU). Lokaliteten har noe redusert vanngjennomstrømming på grunn av overføring til Hjelvevatn.

«Nordvendt kystberg og blokkmark» i *Bortnen/Rinden* (viktig). Her er karplantefloraen ganske artsfattig og ingen spesielt krevende arter påvist. Av lav er det sparsomt innslag av enkelte vanlige arter i lungeneversamfunnet, som vrenge-arter, kystårenever og skrubbenever, samt noe innslag av skorpelav. Av moser forekommer flere vanlige fuktighetskrevende arter, som kystsotmose, heimose, pelssåtemose, grannkrekemose og gullhårmose, samt mer sparsomt av prakttvebladmose. Det har vært søkt etter fossegrimemose, og vurdert at om den finnes er det svært sparsomt. Fuktigheten i lokaliteten kan i teorien være påvirket av elva fra Nibbevatn, som er redusert på grunn av overføring.

Dersom Svelgen I og II ikke får ny konsesjon, vil tilbakeføring av reguleringsmagasin og overføringer gi en naturlig vannføring i elvene som i dag er påvirket. I fagrapporten er en slik situasjon vurdert å gi små konsekvenser for vegetasjon og naturtyper.

Fisk og ferskvannsorganismer

Det er lakseførende strekninger i Bortneelva, Førdeelva og Svelgselva. Anadrom strekning i Bortneelva er ca. 2,2 km. I Førdeelva er det i dag vandringshinder ca. 700 m fra utløpet, men ved flom kan det vandres forbi dette. Fossen i Svelgselva var

opprinnelig til hinder for oppvandrende fisk, mens det nå forekommer fiskevandring inn i avløpstunellene som trolig gyter her (ref. fagrapport).

Det finnes et godt kunnskapsgrunnlag om fiskebestand og næringsgrunnlag i tida etter utbyggingen. Fra noen av vassdragene er det også informasjon om forholdene før utbygging. I 1966 ble det gjort fiskeundersøkelser ved overføring av Vingevatnet, Nibbevatnet, Langevatn og Langevatn/Vatn 11. Fiskebestanden i flere elver ble også undersøkt i forbindelse med en skjønnsvurdering i 1967. Det er tidligere satt ut fisk i noen magasin, men ifølge fagrapporten er det ikke fiskeutsetting i dag. De fleste magasinene har god tilgang på inn- og utløpsbekker der ørreten kan gyte, mens det kan forekomme noe innsjøgyting i enkelte magasin. Generelt er magasinene og vannene i konsesjonsområdet preget av relativt tette bestander av ørret med gode rekrutteringsforhold og dårlige næringsforhold. Svelgen jeger- og fiskeforening har gjort en del uttynningsfiske i Sördalsvatnet, Svelgsvatn og Ivervatnet de senere årene. Resultatene viste små forskjeller mellom fiskebestandene i de regulerte og uregulerte magasinene. Ørretbestanden har generelt svært gode rekrutteringsforhold og undersøkelser fra 2013 viste at bestanden hadde normalt god kondisjon, med unntak av Nibbevatnet og Langevatn. Noen av innsjøene var fisketomme før reguleringen, men fikk en ny bestand etter pålegg om fiskeutsetting.

Kulturminner og kulturmiljø

I Vingen er det et større helleristningsfelt som ble integrert i Riksantikvarens nasjonale bergkunstprosjekt i 1996. Universitetsmuseet i Bergen er eier og forvalter av området. Det er ferdselsforbud uten guide i Vingen, og åpent for besøkende mellom mai og september. I fagrapporten kommer det fram at mellom 100 og 200 personer besøker feltet årlig i sesongen. Det finnes ikke opplysninger om at det ble gjort kulturminneregistreringer i tiltaksområdet da konsesjonen ble gitt, og ut over helleristningsfeltet er det ifølge fagrapporten ikke andre kjente kulturminneforekomster innenfor planområdet.

Jord- og skogressurser

Det er få jordbruksområder inntil tiltaksområdet, med unntak av noen få inntil de nedre delene av Bortneelva. Det finnes setre med utmarksbeite og noen mindre slåtteteiger i Myklebustvassdraget, ned mot Ålfoten og Førdeelva.

Skoggrensa går ved 450 m.o.h. Det er mest barskog og noe løvskog, og generelt er det mer skog i den østre delen, mot Ålfoten, enn mot Svelgen i vest. Tidligere ble det tatt ut tømmer i Svelgsdalen, og det var en tømmer sag i Storefossen, nedstrøms Svelgsvatn. Kraftverkene ligger i fjellet og har ingen vesentlige anleggsveger og generelt små arealbeslag også når det gjelder tippene.

Reguleringsmagasinene til kraftverk Svelgen II ligger såpass høyt til fjells at de ikke berører interesser tilknyttet jord- eller skogbruk.

Ferskvannsressurser

Elkem Bremanger har jevnlig behov for å uttak av kjølevann til smelteverket, noe som blir dekket fra avløpet til kraftverk Svelgen II. Drikkevannforsyningen i Svelgen kommer fra Svelgen II.

Friluftsliv og reiseliv

I influensområdet er Myklebustdalen mest brukt til friluftsliv, med veger som er lett tilgjengelige hele året og godt egnet for fotturer. Det selges fiskekort for vannene i Bremanger og Svelgen jeger- og fiskeforening har hytte og to båtnaust i reguleringsområdet. Det kan være vanskelig å sette ut båt ved lave vannstander i reguleringsmagasinene.

Samfunn og kommunal økonomi

Det er i dag flere ansatte fra lokalsamfunnet i Svelgen som driver med drift- og vedlikeholdsoppgaver for kraftverkene Svelgen I, II, III og IV, Straumane og Fossekallen. Det er ca. 4 årsverk knyttet til driften av Svelgen I og II.

Kraften fra Svelgen I og II er øremerket smelteverket i Svelgen, Elkem Bremanger, og Svelgen Kraft er pålagt å levere konsesjonskraft tilsvarende 4184 MWh for Svelgen I og 16376 MWh for Svelgen II.

Konsesjonsavgifter til Bremanger kommune var i årene 2010-2012 kr. 350.984,- for Svelgen I og kr. 1.363.815,- for Svelgen II. I tillegg kommer skatteinntekter og naturressursskatt på kommunens inntektsside.

Avbøtende tiltak

I søknaden foreslås ingen nye avbøtende tiltak, inkludert minstevannføringer.

2. Saksbehandling

Søknad av 23.03.2017, ble sendt på høring til berørte parter og lagt ut til offentlig gjennomsyn på rådhuset i Svelgen i tida 06.06.2017 – 15.09.2017. Søknaden ble kunngjort to ganger i avisene Fjordenes Tidende og Firdaposten. Det kom inn 13 høringsuttalelser, som ble forelagt søker for kommentar.

Sluttbefaringen ble holdt 24.09.2019. Etter befaringen kom det høringsinnspill om å endre på dam Vingevatn med formål om å øke tilsiget og vannføringen i Vingefosselva. Innspillet er kommentert av søker i brev av 05.12.2019. Høringsinnspillene blir referert nedenfor. Noen av etatene har skiftet navn i etterkant av høringsperioden og vi vil benytte gjeldene navn videre i innstillingen.

2.1. Sammendrag av høringsuttalelser

Bremanger kommune (dok. -26) er positive til at det blir gitt ny konsesjon for kraftverkene Svelgen I og II, med de avbøtende tiltakene som er foreslått av tiltakshaveren. Kommunen mener det gjennom konsesjonen må sikres at Svelgen Kraft yter praktisk og økonomisk støtte til lokale friluftsansjoner. Det bør samtidig

vurderes om det bør settes krav om lokalisering av arbeidsplasser tilknyttet kraftverkene. Kommunen krever at det innføres pålegg om minstevannføring i elva mellom Vingevatn og Vingen.

Vestland fylkeskommune (tidligere Sogn og Fjordane fylkeskommune) (dok. -25) viser til at de ønsker en vurdering av økonomiske konsekvenser for gjennomføring av tiltak som foreslås i fagrapporten vedlagt søknaden. Dette gjelder magasin Svelgsvatn og elvestrekningene mellom Hjelmevatn og Ivervatn, Vingevatn og sjøen og Svelgsvatn og sjøen. De ønsker også en naturfaglig vurdering av hvor stor vannføring som må til for at de samme elvestrekningene skal få en tilfredsstillende økologisk tilstand og fremstå som positive landskapselement. Fylkeskommunen mener Vingefosselva må ses i sammenheng med opplevelsesverdien av helleristningsfeltet i Vingen og påpeker at det er behov for å gjennomføre undersøkelser etter kulturminneloven § 9. De mener det også må gjøres en visualisering av landskap og vannstand ved Svelgsvatn. Fylkeskommunen mener NVE må vurdere om det er behov for å gjennomføre tiltak som også kan medføre fysiske endringer i reguleringsområdet og stiller seg bak gjennomføring av de foreslåtte tiltakene som Svelgen Kraft selv er positive til å gjennomføre.

Statsforvalteren i Vestland (tidligere Fylkesmannen i Sogn og Fjordane) (dok. -24) framhever at deres oppgave er å vurdere konsekvenser for allmenne interesser, lakse- og innlandsfiskeloven og forurensingsloven, samt legge vekt på prinsipper og føringer i naturmangfoldloven og vannforskriften. I tillegg har Statsforvalteren et sektoransvar innen beredskap og landbruk.

Statsforvalteren mener en ny konsesjon for kraftverkene Svelgen I og II må opprettholde en høy kraftproduksjon, men ønsker samtidig at det slippes minstevannføring for å bedre forholdene for naturmiljøet og friluftsliv. Statsforvalteren mener det bør være vannslipp på alle de berørte strekningene i området, men på grunn av stort energitap legger de vekt på to lokaliteter: Vingefosselva nedstrøms magasinet i Vingevatn og lakse- og sjøørretførende strekning i Førdeelva i Ålfothen.

Vingefosselva anses som viktig fordi den har stor verdi som landskapselement i Vingen landskapsvernområde og kulturminneområde, og Statsforvalteren mener det bør slippes minstevannføring fra Vingevatn. Vannføring her er særlig viktig når det er organiserte besøk på Vingenfeltet, i perioden mai til september, og de mener verdien av et vannslipp forsvarer kostnaden for etablering. De foreslår at det enten lages en slippanordning som ikke er avhengig av vannstanden i magasinet, ettersom det er et senkningsmagasin, eller at det slippes når vannet ligger over naturlig vannstand. Størrelsen bør være minst 1 m³/s når naturlig avrenning (uregulert) er høyere enn dette og ellers naturlig avrenning.

Statsforvalteren mener det er viktig med minstevannføring i Førdeelva, fordi den er sterkt påvirket av reguleringsoverføringene, og har en anadrom strekning. Statsforvalteren mener et slipp bør være på nivå med alminnelig lavvannføring i uregulert tilstand og naturlig avrenning når vannføringen er lavere enn denne.

Stiftelsen Bergen Sjøfartsmuseum (dok. -23) viser til at de ikke kjenner til at kulturminner i vann blir direkte berørt av tiltaket, men at tiltaksområdet ligger i et

prioritert område for kulturminner i vann. De mener det er potensiale for at det finnes vernede eller automatisk fredete kulturminner her og krever at det gjøres undersøkelser under vann i tiltaksområdet. Sjøfartsmuseet viser til kulturminneloven §§ 9 og 10 om at tiltakshaver har undersøkelsesplikt og skal dekke utgifter til denne type undersøkelser. Museet ber tiltakshaver om å ta direkte kontakt med Bergen Sjøfartsmuseum vedrørende planlegging og gjennomføring av feltundersøkelsene.

Universitetsmuseet i Bergen (UiB) (dok. -31) påpeker at fagrapporten som følger med fornyelsessøknaden, inneholder flere feil og mangler. De mener skildringene av kulturminner og kulturmiljø samt vurderingene av kulturminnepotensialet i tiltaksområdet er unøyaktige. UiB viser til at det finnes et stort bakgrunnsmateriale og publikasjoner om helleristningsområdet Vingen, der også potensialet for kulturminner ved bl.a. Vingevatn er gjort. De synes det er beklagelig at dette ikke er tatt med i fagrapporten og at det ikke har vært opprettet kontakt med UiB under utarbeidelsen av utredningene.

UiB er positive til at Vestland fylkeskommune har varslet behov for kulturminneundersøkelser i sin høringsuttalelse, og mener det i tillegg til ulike arkeologiske spor i området også kan finnes både udokumenterte og neddemmede helleristninger ved Vingevatn.

UiB viser til at de har dokumentert flere nye helleristninger de siste 15-20 år, og at disse er offentlig tilgjengelig i arkivene deres. I 2017 var det registrert ca. 2200 figurer og det dokumenteres jevnlig nye figurer og felt i området. I 2016 ble det funnet et helt nytt felt et godt stykke opp langs elveløpet til den nå tørrlagte Vingefossen, noe UiB mener understreker potensialet for at det finnes flere helleristninger lengre opp langs fossen og inn i Vingevatn. I tillegg til å se etter helleristninger er det behov for kartlegginger av spor etter menneskene som laget dem, slik som boplasser, råstoff og redskaper.

UiB påpeker at Vingen ligger i et område med svært få installasjoner, og at det derfor er blant de mest autentiske kulturminnene i sin størrelse i Norge. UiB er opptatt av at denne autensiteten skal opprettholdes, i tillegg til at det gjøres dokumentasjon og sikring av alle forhistoriske kulturminner i området. De viser til at Bremanger kommunestyre har vedtatt at det skal arbeides for å nominere Vingen inn på UNESCOs verdensarvliste for kulturminner. I en vurdering av en slik søknad blir det lagt stor vekt på de naturlige omgivelsene og derfor er også kravet om minstevannføring i Vingefossen viktig.

Fiskeridirektoratet region Vest (dok. -12) har ingen merknader til søknaden og viser til at tiltaket ikke påvirker det marine biologiske mangfoldet.

Førde grunneigarlag (dok. -20) mener det må gis økonomisk støtte til Førdevassdraget. Grunneigarlaget viser til at de har benyttet eksterne konsulenter for bedre gyteplasser i elva og ønsker kompensasjon for dette. De hevder konsesjonæren er pålagt å sette ut yngel i elva for å sikre at fisken i vassdraget ikke blir skadelidende. De viser til at dette ikke er gjort siden 1980, da forskere mente utsetting av ekstern yngel ikke hadde noe for seg. Førde grunneigarlag mener det ikke bør gis fornyet konsesjon før konsesjonæren har

fulgt opp konsesjonsvilkårene, og ønsker et vederlag i samme størrelsesorden som det konsesjonæren har spart på å ikke følge opp vilkårene.

Myklebust Grunneigarlag (dok. -29) påpeker at deres hovedkrav er at naturlig avløp fra Langevatn blir tilbakeført i henhold til et særlig vilkår i konsesjonen fra 1967:

«Tillatelsen for overføring av Langevatn kan tilbakekalles etter nærmere bestemmelse av departementet ved en eventuell utbygging eller overføring av Myklebustvassdraget».

Grunneigarlaget påpeker at Sigdestad kraftverk nå er satt i drift, og at det derfor bør settes i gang en prosess med tilbakeføring. Videre ønsker grunneigarlaget at det avholdes nytt skjønn om erstatning dersom konsesjonen blir fornyet.

Sigdestad Grunneigarlag (dok. -28) skriver at Langevatn (kote 368) må tilbakeføres i henhold til avtalen fra 1967 med Christiania Spigerverk.

Norsk Grønnkraft (dok. -34) understreker at de stiller seg bak høringsuttalelsen fra Myklebust Grunneigarlag om at Langevatn overføres tilbake til Myklebustvassdraget.

Bortnen elveigarlag (dok. -32) fremhever at de er positive til fornyelse av reguleringskonsesjonen, forutsatt at konsesjonæren også i framtida vil være en sterk bidragsyter til tiltak som kan bidra til å øke produksjon av anadrom laksefisk i vassdraget. De viser til at SFE/Svelgen Kraft i samarbeid med flere andre instanser har gjennomført kultiveringstiltak i Bortneelva i 2016/17, og at oppfølging/overvåking av gjennomførte tiltak også er viktig. Elveigarlaget mener en regulering som fører til varig endring av vannføringen, må ha med plikter som sikrer at konsesjonæren bidrar til anadrom laksefisk for framtida.

2.2. Kommentarer fra Svelgen Kraft (dok. -33):

«Innleiing

Innleiingsvis vil Svelgen Kraft belyse nokre synspunkt som vi meiner det er særleg viktig at NVE tek omsyn til ved handsaming av fornyingssøknaden:

Kraftverka Svelgen I og II har ei 100 år gamal historie som er direkte knytt opp mot industrisamfunnet i Svelgen. Anlegga vart bygd for å forsyne det lokale smelteverket med verdifull kraft. Grunna manglande nett vart kraftverka tilpassa stabil levering av kraft gjennom året, med lav effekt og høg brukstid, samt god lagring-/magasinkapasitet.

Eventuelle endra vilkår for manøvrering (ref. minstevassføring), som fleire av høringspartane kommenterer på, vil måtte medføre annleis utnytting og disponering av reguleringsmagasin med påfølgande auka flaumtap og redusert flaumdemping. I tillegg vert det behov for etablering, drift og vedlikehald av fysiske arrangement for slepp av minstevassføring, som kan medføre nye inngrep i naturen. For gamle anlegg som desse, med ein stor del av reguleringsanlegget langt og høgt til fjells, utan vegtilkomst, vil det vere ekstra kostbart og krevjande å legge til rette for endra miljøkrav og drifte slike anlegg. Innføring av nye miljøkrav er enklare å tilpasse ved ei eventuell bygging av eit nytt Svelgen II kraftverk, fram i tid.

Både magasinrestriksjonar i seg sjølv og minstevassføringskrav vil påverke magasinkapasiteten og vilkåra for å levere fleksibilitet negativt. Med meir fornybar, uregulert produksjon i energisystemet knytt til «det grønne skiftet» vil behovet for, og verdien av, fleksibilitet frå eksisterande stor vasskraft auke, og såleis også dei samfunnsmessige kostnadene ved tapt fleksibilitet. Dette er ei vesentleg tilnærming som SVK meiner NVE særleg må vurdere og ta i vare i prosessen.

1.1 Kort om søknaden og mottekne fråsegn

Arbeidet med søknad om fornya reguleringskonsesjonar for kraftverka Svelgen I og II starta allereie tidleg på 2000-talet. I 2005 var ein søknad nokså nærståande, men vart ikkje følgd opp vidare. Sidan 2005 har ein regulert vassdraget på mellombels løyve. I 2013 starta den nye eigaren Svelgen Kraft oppatt arbeidet med å fornye reguleringskonsesjonane.

NVE sende konsesjonssøknaden ut på høyring den 6. juni 2017 med høyringsfrist 15. september 2017. Høyringsfristen vart utsett til 30. september for nokre av partane. Etter dette såg ein at nokre partar ikkje hadde fått informasjon om høyringa. Desse fekk høve til å uttale seg og det kom difor inn fleire fråsegn også etter 30. september.

2. Kommenterarar til innkomne tema i høyringsrunden

Statens Vegvesen og Fiskeridirektoratet har ingen kommenterarar til søknaden. Dei vesentlege momenta i uttalene har vi valgt å gjengi under. Sidan fleire av partane kjem med fråsegn knytt til tilnærma like moment, har Svelgen Kraft (heretter kalla SVK) valt å kommentere fråsegna etter tema og geografisk plassering.

2.1 Fråsegn om mogleg minstevassføring i elvar

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Sogn og Fjordane Fylkeskommune, Universitetsmuseet i Bergen og Bremanger kommune har kommentert forhold knytt til mogleg minstevassføring i ei eller fleire elvestrekningar.

Fylkesmannen meiner «det vil vere viktig å kunne oppretthalde ein høg kraftproduksjon i ein ny konsesjon for Svelgen I og II kraftverk. Vi har vurdert behovet for slepp av minstevassføring til å kunne avgrensast til to elvestrekningar; Vingefosselva nedstrøms Vingevatnet, og lakse- og sjøaureførande strekning av Førdeelva i Ålfoten».

«I Vingefosselva er det organisert ferdsel i perioden mai-september, og Fylkesmannen ser på denne perioden som mest relevant for slepp av minstevassføring. Fylkesmannen ønskjer minstevassføring på 1 m³/s når naturleg avrenning (uregulert) er høgare enn dette, og elles naturleg avrenning».

Sogn og Fjordane Fylkeskommune legg fram desse punkta:

1) Det må for magasin Svelgsvatn, elvane Hjelmevatn-Ivervatn, Vingevatn-sjø, og Svelgsvatnsjø bli gjennomført ei konkret vurdering av økonomiske konsekvensar ved gjennomføring av dei tiltaka som fagrapporten foreslår.

2) Det må også for dei tre omtala elvestrekningane i pkt. 1) vurderast kor stort vasslepp/auka vassføring som må til for å få ein tilfredsstillande økologisk tilstand i elvane og gjere dei til positive landskapselement. (...). For Vingevatn-sjø meiner Fylkeskommunen at opplevingsverdien til helleristingsfeltet i Vingen er av spesiell betyding i høve slike vurderingar.

Fylkeskommunen skriv og at landskapsoppleving i høve helleristingsfeltet må tilleggast vekt. Det er av høg verdi å få tilført større vassmengder i elva gjennom turistsesongen.

Bremanger kommune «krev at det vert innført pålegg om minstevassføring i elva frå Vingevatn til Vingen.»

Universitetsmuseet i Bergen skriv at «Vingen er blant de mest autentiske kulturminner i sin størrelse her til lands, beliggende i et område med svært få moderne installasjoner. Denne autensiteten er vi opptatt av å opprettholde, i tillegg til å gjennomføre dokumentasjon og sikring av alle forhistoriske kulturminner i dette området. Her minner vi dessutan om at Bremanger kommunestyres vedtak (0068/14); at det skal arbeides for å nominere Vingen inn på UNESCOs verdensarvliste for kulturminner. De naturlige omgivelsene blir lagt stor vekt på ved vurdering av slike søknader, av den grunn finner vi det også viktig, at kravet om minstevannføring i Vingefossen opprettholdes».

2.1.1 SVK sine generelle kommentarar

SVK har i søknadens kapittel 8 og tabell 12 grunngjeve kvifor det etter vår vurdering ikkje er samfunnsnyttig å sleppe minstevassføring på dei strekningane som er omtala i miljørapporten.

Vurderingane er i hovudsak knytt opp mot desse forholda, men er ikkje utgreidd nærare m.o.t. økonomi enn det som kjem fram i søknaden:

- Tappt produksjon, redusert mengde fornybar energi og medførande auka CO₂-utslepp på kontinentet.
- Redusert regulerbarhet og magasinutnytting

Krav om ein minimumsvasstand på eit tidspunkt på året før snøsmeltingsperioden er ferdig, vil føre til at vatn normalt produsert om vinteren må flyttast til sommaren og «tvangskøyrast» når behovet i marknaden er minst, fordi produsenten må gå inn i snøsmelteperioden med ein relativt høg vasstand. Lagringskapasitet blir redusert eller teke ut av bruk.

Eit minstevassføringskrav vil, i tillegg til å gi redusert kraftproduksjon, ofte medføre tappt reguleringssevne på same måte som krav om minimumsvasstand. Ofte vil eit uttak av minstevassføring langt nede i magasinet være urealistisk både grunna høge installasjonskostnadar samt uforholdsmessig store inngrep i naturen. Om løysinga då skulle vere eit uttak høgt i magasinet, fordrar det at magasinet haldast på eit høgt nivå gjennom store delar av året for å kunne

levere stabil minstevassføring. Slik vert verdien av den regulerbare krafta svekka. Regulerbarhet er den største mangelvara i det grøne skiftet.

- *Tapt flaumvatn/auka overløp og påfølgande redusert flaumdempingseffekt og auka flaumfare. T.d. vil eit overløp i Hjelmevatn og vidare i Svelgen I-systemet auke risikoen lokalt for at vegen mot Sande må stengast (alternativ veg går gjennom industriområdet) og her er og ein fare for erosjon i bustadområde nær Svelgselva.*
- *Kostnader knytt til etablering og drift av tappearrangement, styrings- og overvakingssystem i område høgt til fjells utan vegforbindelse.*
- *Reduserte inntekter som konsesjonskraft til vertskommune og Fylkeskommune, samt reduserte skatteinntekter til Staten.*

Søker opplyser i tabell 12 om omtrentleg tap i produsert energi pr. år ved gjennomføring av tiltak knytt til minstevassføring på dei tre omtala strekningane. Totalt utgjer dette kring 25 GWh/år, ein potensiell reduksjon på rundt rekna 10 % av samla årleg produsert energimengde for dei to kraftverka. Vi understrekar at dette kunn er volumet tapt energi og at tapt fleksibilitet som truleg er den mest vesentlege kjem i tillegg.

2.1.2 Kommenterar Vingevatn-sjø

For strekninga frå Vingevatn til sjø meiner SVK at ulempene nemnd over bør vege tyngre enn fordelene ved slepp av minstevatn knytt opp mot opplevingsverdien av landskapsrommet i sommarhalvåret, då området har ilandstigingsforbod og eit sparsamt besøk. Vi syner til omtala ulemper i søknaden side 44-45.

Den verna Vingelva (verneplan IV, 1993) renn ned i Vingelva like vest for Vingenfeltet. Vingelva utgjer ein stor synleg foss i landskapsrommet til Vingenområdet. Slik SVK ser det, er dynamikken i vassdragsnaturen i stor grad teken i vare med denne verna fossen, og gir ein balanse til den bruken som vassressursane i området har med den fråførte Vingefosselva. Vi legg og vekt på at det er eit ikkje ubetydeleg restfelt nedstraums Vingefosselva mot sjøen.

Økologisk tilstand for Vingefosselva (omtala Sjørdalen i vann-nett.no) er med omsyn på fisk satt til dårleg basert på lokal kunnskap (dette er ei bratt elv utan minstevassføring). Det er ikkje utført prøvafiske i elva, men det kan vere sannsynleg at det kan vere fisk i dei to småvatna som ligg midt i strekninga (Sjørdalen). I vassforvaltningplanen er Vingevatn ein «sterkt modifisert vassførekomst/SMVF» med moderat økologisk potensial. Det generelle miljømålet «god økologisk tilstand» er ikkje realistisk i ein slik vasskraftpåverka førekomst.

Av omsyn til kun økologiske faktorar i denne elva er det uaktuelt for SVK å sleppe minstevassføring. Ei betring i økologiske forhold vil vere av marginal betydning som følgje av ev. krav om slepp av minstevassføring av omsyn til visuelle forhold. Dette

gjeld også dei andre omtala elvane, som alle er bratte og har vore regulert i fleire ti-år. SVK trur at minstevassføring i eit økologisk perspektiv vil gjere lita nytte her.

Ein tilfredstillande økologisk tilstand som Fylkeskommunen ønskjer nærare utgreidd for desse tre elvestrekningane, vil fordre minstevassføring, men storleik på slik vassføring har vi ikkje utgreidd nærare pr. dato.

2.1.3 Kommenterar Hjelmvatn-Ivervatn

SVK syner til dei vurderingane som er gjort i søknaden kap. 8, og uttrykker i tillegg sterke motførestillingar knytt til eventuell minstevassføring frå Hjelmvatn, og medfølgande magasinrestriksjon vil gje eit stort produksjonstap.

Om Svelgsvatn-sjø, sjå kap. 2.2. Om Førdeelva, sjå kap. 2.3.

2.2 Magasin Svelgsvatn og Svelgsvatn-sjø

Sogn og Fjordane Fylkeskommune har følgjande innspel knytt til Svelgsvatn:

1) Det må for magasinet Svelgsvatn, (...) og Svelgsvatn-sjø gjennomførast konkret vurdering av økonomiske konsekvensar ved gjennomføring av dei tiltaka som fagrappporten foreslår.

2) (...) For Svelgsvatn ønskjer utvalet ei visualisering av landskap i høve vasstand. (...)

2.2.1 SVK sin kommentar

Svelgsvatn:

SVK held fast ved dei vurderingar vi har gjort i søknaden og tabell 12, at det ikkje blir lagt opp til eit minimumskrav til magasinvasstanden i sommarperioden for Svelgsvatnet.

Vi vurderer på den andre sida at eit minimumskrav her ikkje vil vere sterkt negativt for kraftverksøkonomien, sjølv om flaumtapet vil auke. For ålmenta si oppleving og tilkomst til Svelgsvatnet meiner vi det kan være positivt å ligge noko høgare i magasinet.

Visualisering i høve landskap:

Det er laga magasinkart for Svelgsvatnet i samband med søknaden. Dette syner terrengkurver under HRV i god utstrekking. Det er i søknaden også lagt ved bilete som syner Svelgsvatnet på vasstand 220,29, 3 meter under normalvasstand (LRV = 214,0 lokal høgde).

Svelgsvatn-sjø:

SVK syner til dei vurderingane som er gjort i søknaden kap. 8. Strekninga har korte og bratte fossefall, men Storefossvatnet og Lisjevatnet ligg i mellom elvane og bidreg til at området nedstraums Svelgsvatn ikkje opplevast som heilt tørrlagd.

Miljørapporten har vurdert at minstevassføring vil gjere lita nytte i eit økologisk perspektiv.

2.3 Førdeelva

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og Førde Grunneigarlag har kommentarar knytt til Førdeelva:

«Fylkesmannen (...) har vurdert behovet for slepp av minstevassføring til å kunne avgrensast til to elvestrekningar; Vingefosselva nedstrøms Vingevatnet, og lakse- og sjøaureførande strekning av Førdeelva i Ålfoten».

Førde grunneigarlag har for Førdeelva kommentarar som vedkjem konesjonsvilkåra og regulanten sin oppfølging av desse. Det gjeld «manglande utsetting av yngel til vassdraget etter ca. 1980» og i grunneigarlaget sitt syn også «manglande utføring av fysiske tiltak som konsesjonsvilkår uttrykkeleg gav påbod om». Førde grunneigarlag skriv at dei «har bede om at det vert gjeve pengevederlag som tilsvargar dei utgiftene sökaren har spart ved å sløyfe pålagde fysiske tiltak (...)».

Frå deira fråsegn meiner SVK at det berre er det første avsnittet; «økonomisk støtte til Førdevassdraget», som er relevant for fornyingssøknaden og soleis naturleg å kommentere i dette dokumentet.

2.3.1 SVK sin kommentar

Miljørapporten til søknaden har ikkje omtala minstevassføring til Førdeelva som eit aktuelt tiltak. Eit eventuelt minstevassføringsarrangement høgt til fjells vil vere svært krevjande å drifte, særleg om vinteren.

I høve etablering av eventuelle habitattiltak i Førdeelva, støttar SVK seg til UniMiljø LFI sitt notat frå 2015 (vedlegg i søknaden) som i utgangspunktet ikkje anbefalar biotopjusterande tiltak, grunngjeve med elva sin høge fallgradient og hydromorfologiske forhold som vil medføre utvasking og utspyling av eventuell utlagt gytegrus, samt at skjulmoglegheitene for ungfisk allereie er gode. Ei gytefisktelling kan seie noko om korvidt vandringshiderert ca. 700 m oppe i elva begrensar produksjonsarealet oppstrøms, og enkel fysisk tilrettelegging her kan truleg betre tilhøva for fisk. SVK er meir positive til denne typen tiltak, enn slepp av minstevassføring til Førdeelva.

Til Førde grunneigarlag sine fråsegn om Førdeelva, ref. stans i utsetjing av yngel og forhold knytt til gjennomføring av fysiske tiltak i elva/«økonomisk støtte til Førdevassdraget»:

Vedkomande departement (ref. Fylkesmann, NVE, Miljødirektorat) har ikkje, etter stansen av yngelutsetjing i ca. 1980, gjort nyare enkeltvedtak eller gjeve andre pålegg knytt til denne eller andre postar i reguleringskonsesjonen som gjeld Førdeelva. Regulanten har såleis ingen uteståande krav som ikkje er innfridd m.o.t. dette.

Som eit alternativ til pålegg om fiskeribiologiske undersøkingar har Elkem Energi/Svelgen Kraft vart med i prosjektet «Fisk i regulerte vassdrag i Sogn og Fjordane», som t.d.d. er leia av Fylkesmannen. Førdeelva vart undersøkt i 2002 og

2012. I tillegg har vi undersøkingar frå 1974 (Møkkelgjerd & Gunnerød 1975) og 2015 (Uni Miljø LFI/Gabrielsen og Skår, 2015).

Seinast i 2014 var søkar i dialog med grunneigarane i Førdeelva og fiskeforvaltarar hjå Fylkesmannen, der vi såg på moglege avbøtande tiltak (m.a. graving av høl som grunneigarane hadde ønskje om). Utfallet var at Fylkesmannen bad SVK om å utføre habitatkartlegging for å få betre kunnskapen om elva og vurdere aktuelle avbøtande tiltak. Kartlegging vart utført av UniMiljø/LFI. Fylkesmannen/Miljødirektoratet har mynde til å pålegge gjennomføring av slike undersøkingar, men kartlegginga vart likevel gjennomført som eit frivillig tiltak.

2.4 Bortneelva

SVK har på frivillig basis og i samarbeid med Fylkesmannens miljøvernnavdeling, Vassområde Nordfjord, Bremanger kommune og Statens vegvesen gjennomført biotoptiltak i elva som inneber fysisk tilrettelegging for oppvandring, endring av straumtilhøve ved plassering av buner/straumsetjarar og store steinblokker, samt utlegging av «kålhodestein» for å auke skjul moglegheit for fisk.

Bortnen Grunneigarlag skriv at «oppfølging/overvaking av gjennomførte tiltak i elva er viktig», og at «ei regulering som fører til ei varig endring av vassføringa, må ha med plikter som sikrar at konsesjonæren bidreg til anadrom laksefisk for framtida».

2.4.1 SVK sin kommentar

Slik SVK oppfattar det har NVE høve til å gje vilkår i en ny konsesjon som legg til rette for den type oppfølgjande tiltak som grunneigarane tenkjer på her.

I høve dei allereie etablerte biotoptiltaka i Bortneelva, har SVK implementert tilsyn og vedlikehald gjennom SFE sitt internkontrollsystem.

2.5 Kulturminne

Sogn og Fjordane Fylkeskommune, Bergen Sjøfartsmuseum og Universitetsmuseet i Bergen har kommentarar knytt til kulturminne.

Fylkeskommunen meiner det er behov for å gjennomføre undersøkingar etter kulturminnelova § 9 Undersøkelsesplikt m.v., samt at elvestrekninga frå Vingeavatnet til sjøen kjem inn som eit særskild moment som må tilleggast vekt i vurderingane knytt til opplevingsverdien til det store helleristingsfeltet i Vingen.

Bergen Sjøfartsmuseum vurderer at det er potensiale for funn av verna eller automatisk freda kulturminne under vatn i planområdet. Dei krev at det vert utført undersøkingar av kulturminne under vatn.

Universitetsmuseet i Bergen (UmiB) viser til at Vingenområdet er viktig for museet, sidan dei har ei dobbeltrolle som eigar og forvaltar av forhistoriske og automatisk freda kulturminne. Dei ønskjer ei oppfølging av tidlegare opplysningar om neddemde helleristingar ved Vingenavatnet og å bistå med dokumentasjon og sikring av andre arkeologiske kulturspor som er rørd av vassdragsreguleringane. UmiB påpeikar

manglar i Norconsult-rapporten om miljø og samfunn, fordi det ved skildring av kulturminner og kulturmiljø ikkje er nytta kjelder frå Riksantikvarens Nasjonale Bergkunstprosjekt (1996-2005), og at potensialet for funn av kulturminner ved Vingevatnet såleis ikkje kjem godt nok fram. Dei støttar Fylkeskommunen sine ønskjer om kulturminneundersøkingar etter § 9, og er opptekne av å bevare autentisiteten til Vingenfeltet, samt å dokumentere og sikre kulturminner i området.

2.5.1 SVK sin kommentar

Den omsøkte fornyinga av konsesjonane er ei vidareføring av eksisterande vassdragsregulering i området og vår søknad medfører ingen nye inngrep eller tiltak på land eller under vatn i reguleringsområdet. SVK meiner difor at det ikkje er grunnlag for å gjennomføre ytterlegare kulturminneundersøkingar. Undersøkelesplikt etter § 9 ville slik vi ser det, vere meir aktuell dersom det var snakk om ny utbygging eller andre nye tiltak i vassdraget.

I dag er eventuelle kulturminner i/rundt Vingevatnet i så fall råka av reguleringane i form av at vasstanden i vatnet endrar seg i reguleringssona i takt med kraftverket si disponering og det naturlege tilsiget av vatn gjennom året. Det er like fullt praktisk mogleg å gjennomføre kulturminneundersøkingar i/rundt Vingevatnet i periodar når magasinet ligg lågt/er nedtappa.

I utforminga av søknadsdokumentet er det NVE sin mal for revisjonsdokument som er lagt til grunn. I denne malen er kulturminne eit tema under punktet om «erfarte skader og ulemper som følgje av reguleringa.»». Dette har søkjer skildra i Norconsult-rapporten om miljø og samfunn, kapittel om kulturminne. Søkjar meiner kulturminne er tilstrekkeleg belyst her i den grad at vidare drifting av kraftverka/reguleringane ikkje medfører nye inngrep i området.

Når det gjeld denne fagrapporten og bruk av NIKU-notat (Halvorsen, et al., 2004), er vi samde i at det er beklageleg at nyare kjelder og informasjon knytt til Vingenområdet og kulturminnene her ikkje vart lagt til grunn då dei like fullt var tilgjengelege på tidspunktet som miljørapporten var skriven på.

2.6 Tilbakeføring av Langevatn til Ålfoten

Sigdestad Grunneigarlag ønskjer at vatnet som naturleg rann frå Langevatn (kote 368) mot Ålfoten, før overføring til Svelgen 1, vert tilbakeført i høve punkt 3 i avtale med Christiania Spigerverk datert 20.06.1966 og avtale av 03.04.1967.

Myklebust Grunneigarlag skriv at prosess med tilbakeføring av Langevatn må settast i gang snarast. Dei skriv og at fram mot år 2000 fekk Myklebust Grunneigarlag ein årleg sum som vederlag for tiltak og anlegg på deira eigedom, som eingongserstatning. Denne eingongserstatninga meiner dei berre omfatta konsesjonsperioden som no er utgått og ikkje konsesjonsperioden som no vert søkt fornya. Dersom det vert gjeve fornya konsesjon krev grunneigarlaget at det vert halde nytt skjønn for erstatning og at erstatninga vert tilpassa gjeldande normer m.v.

2.6.1 SVK sin kommentar

I konsesjonssøknaden vert det vist til at det ikkje er søkt om tilbakeføring av Langevatnet til Myklebustvassdraget per i dag, og at det vert søkt om tidsavgrensa reguleringskonsesjon i denne fornyingssaka. Det aktuelle nedbørsfeltet har god utnytting gjennom eksisterande magasin og utbygde fall i Straumane og Svelgen I kraftverk, og SVK ser på dette som den mest optimale og beste samfunnsmessige utnyttinga av Langevatn.

Når det gjeld erstatning/vederlag for fall er dette eit privatrettsleg forhold som ikkje er ein del av søknaden om fornya reguleringskonsesjon, men SVK ser det som naturleg at spørsmålet må forankrast i avheimla skjønn 18.01.1968 og tilhøyrande skjønnsføresetnader.

2.7 Drikkevatn og drikkevasskjelder

Mattilsynet, region Sør og Vest, avd. Nordfjord har kommentert:

I søknad om fornya reguleringskonsesjon, kraftverka Svelgen I og II, avsnitt 7.8.1 står det:

«Drikkevassforsyninga i Svelgen er også basert på uttak av vatn frå avløpet frå Svelgen II kraftverk.»

Tilsvarande står i vedlegg 8, avsnitt 10.1.2 om konsekvensar for miljø og samfunn:

«Smelteverket har eit jamt uttak av kjølevatn på ca. 0,8 m³/s heile året frå ein pumpestasjon knytt til avløpet frå Svelgen II. Frå same pumpestasjonen tek Bremanger kommune ut vatn til drikkevassforsyning for innbyggjarane i Svelgen. Drikkevassuttaket er på 0,015 - 0,020 m³/s.»

Bremanger kommune har oppgitt til Mattilsynet at Svelgen vassverk har reservevasskjelde i Svelgsvatn, og dermed moglegheit å ta ut vatn frå Svelgen I, der vatnet kan bli pumpa frå omtalt pumpestasjon. Mattilsynet vil derfor gjere dykk merksam på at drikkevatn kan gjelde meir enn avløpsvatnet frå Svelgen II kraftverk.

Søknaden har ikkje omtalt så mange konsekvensar for drikkevassforsyninga, anna enn at kommunen må finne ny drikkevasskjelde som erstatning av uttaket av vatn frå avløpet på Svelgen II (vedlegg 8, avsnitt 10.2.2). Det er også viktig å ta omsyn til eventuelle endringar i råvasskvaliteten. Auke i fargetal eller humus kan til dømes endre tilhøva for det eksisterande vasshandsamingsanlegget ved Svelgen vassverk. Vi vil generelt vise til drikkevannsforskriften. Det er mellom anna eit generelt krav om at det er forbudt å ureine drikkevatn (§ 4). Det er viktig å ta omsyn til dette for alle partar ved vidare drift av kraftverka.

2.7.1 SVK sin kommentar

SVK har behov for å klargjere dagens situasjon når det gjeld vassforsyning til Elkem Bremanger Smelteverk og Svelgen:

Vatn frå kraftverka i Svelgen vert nytta til kjølevatn og vassforsyning av Elkem Bremanger Smelteverk (EBS) og kommunalt vassverk for Svelgen. SVK og EBS har avtalefesta at SVK skal ha vatn tilgjengeleg til desse føremåla frå kraftverka; 1 m³/s tilgjengeleg i pumpekummen når det gjeld hovudvassforsyning. EBS forsyner smelteverksområdet med eige ledningsnett. Det kommunale vassverket får levert vatn frå ledningsnettet til EBS.

Forsyning av vatn frå kraftverka til EBS skjer slik:

- 1. prioritet: EBS pumpar vatn frå avløpstunellane til Svelgen 2 (Hjelmevatn) og Svelgen 4 (Storebotnvatn). Dette er normalsituasjonen for vassforsyninga.*
- 2. prioritet: Vatn kan også bli levert som trykkvatn frå driftsrøyret til Svelgen 1 (Svelgsvatn).*
- 3. prioritet: Vatn kan også bli levert som trykkvatn frå driftsrøyret til Fossekallen kraftverk (Lisjevatn, nedstaums Svelgsvatn).*

Vatnet som vert fordelt igjennom ledningsnettet til EBS har gjennomgåande god kvalitet. SVK vil likevel peike på at det alltid vil finnast ein risiko for forureining når vatnet skal gå igjennom tekniske installasjonar som røyr gater og turbinar. Avløpstunellane har utløp mot sjøen, ikkje høgt over flomålet. I vidare drift av kraftverka vil SVK ta omsyn til at drikkevatt ikkje må bli forureina, t.d. ved arbeid i/ved vassdrag/inntaksvatn som er drikkevassskjelde eller reservevassskjelde.

2.8 Ivaretaking av arbeidsplassar

Bremanger kommune skriv i fråsegnen sitt:

«Det bør også vurderast om det kan setjast krav til lokalisering av arbeidsplassar knytt til kraftverka».

2.8.1 SVK sin kommentar

SK oppfattar at det ikkje er vanleg praksis at det vert stilt vilkår i ein reguleringskonsesjon om kvar arbeidsplassar knytt til drift av kraftverk skal lokaliserast.

2.9 Støtte til friluftsansisasjonar

Bremanger kommune er positive til at det vert gjeve konsesjon for Svelgen I og II som omsøkt, med dei avbøtande tiltak som er foreslått av tiltakshavar. I tillegg meiner kommunen at det gjennom konsesjonen bør sikrast at Svelgen kraft er forplikta til å yte praktisk og økonomisk støtte til dei lokale friluftsansisasjonane som eit avbøtande tiltak.

2.9.1 SVK sin kommentar

Svelgen Kraft meiner økonomisk støtte er med på å skape gode forhold og samarbeid mellom regulanten og interessentar i lokalmiljøet. Det har vore gitt økonomisk støtte til mellom anna lokalt turlag og jeger- og fiskeforeining opp gjennom åra, frå både

Elkem Energi Bremanger og frå noverande Svelgen Kraft. SVK er positive til å halde fram eit slikt samarbeid.

I naturforvaltningsvilkåra kan det leggjast inn ein post med årleg beløp for opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv til kommunen (fond). Storleiken på eit slikt beløp er det NVE / OED som må vurdere.

Vi gjer Bremanger kommune merksam på at SFE (mellom anna som medeigar i Svelgen Kraft Holding) kan yte støtte gjennom sponsorsøknad. Her er det opp til dei lokale laga å sende inn søknad og bli vurdert for eventuell tildeling av sponsormidlar til ulike tiltak som gangar lokalsamfunnet.»

2.3. Befaring, tilleggsuttalelser og kommentarer

NVE hadde sluttbefaring av området den 24. september 2019. Her ble det holdt et innledende informasjonsmøte, og deretter buss- og helikopterbefaring i reguleringsområdet. Underveis ble saken drøftet, og deltakerne hadde anledning til å utdype uttalelsene sine og søker kommenterte og informerte ytterligere. Det kom opp noen nye momenter underveis og høringspartene ble gitt anledning til å gi nye innspill i etterkant av befaringen. Det kom inn høringsuttalelser fra Universitetsmuseet i Bergen (dok. – 42), Vestland fylkeskommune (dok. -41), Statsforvaltaren i Vestland (dok. – 43) og Steinvik Fiskefarm AS (dok. -40).

Universitetsmuseet i Bergen (UiB) tar i sin uttalelse opp et forslag som ble drøftet på befaringen, om å flytte dagens demning i Vingevatn slik at en del av nedbørfeltet renner ned mot Vingen. UiB mener dette vil skape et uttrykk i elva og fossen som ligner mer på vannregimet før reguleringen.

Statsforvalteren støtter ønsket om vann i Vingen og ber om at forslaget blir utredet nærmere.

Steinvik Fiskefarm mener Svelgselva og Riseelva må ses i sammenheng når det gjelder vilkårene for oppvandring av anadrom fisk, og viser til at Svelgselva og Riseelva har utløp i Svelgen, bare 150 meter fra hverandre. Både Vestland fylkeskommune og Steinvik Fiskefarm AS er opptatt av at det settes krav om tiltak som hindrer laks å gå opp i Svelgselva. Fylkeskommunen mener det bør vurderes å etablere ei fiskesperre, og at det innføres reguleringsbestemmelser for fritidsfisket i utløpene fra Svelgen for å ivareta bestanden i Riselva.

De nye uttalelsene ble oversendt Svelgen Kraft AS for vurdering. NVE la vekt på at vurderingene skulle ta utgangspunkt i eksisterende kunnskap og informasjon og omfatte:

- 1) Tekniske og økonomiske vurderinger for å fjerne eksisterende dam og terskel i Vingevatn, samt bygge ny dam mellom vannene. Eventuelt alternative løsninger for å få vannslipp fra dam uten riving/fjerning
- 2) Kort vurdering av konsekvenser for andre forhold, herunder landskap, fisk og friluftsliv

- 3) Hydrologiske beregninger som viser vannføring i Vingen gjennom året og virkninger for kraftverkene Svelgen I og II
- 4) Økonomiske beregninger av virkningene (produksjon) for kraftverkene Svelgen I og II
- 5) Kort vurdering av forholdene for laks ved utløpet av kraftverk Svelgen I.

Svelgen Kraft AS (SFE) har kommet med sine kommentarer i notat av 05.12.2019 (dok. 44):

- 1) SFE mener det vil bli vanskelig å fjerne dammen. Området er veiløst og det kreves derfor bruk av helikopter til å frakte masser inn og ut. Da Vingevatn ble etablert i 1967-1968 var dette et svært omfattende arbeid. SFE anslår at fjerning av betognvolumet på ca. 75 m³ vil kreve anslagsvis 300 helikopterturer. Gjennomføring av rivingen inkludert prosjektering er beregnet til 10 MNOK. Videre vil ny dam kreve ca. 250 m³ betong, og dette skal også fraktes med helikopter. Kostnadene til bygging av ny dam er beregnet til 17 MNOK.

En alternativ løsning for minstevannføring i Vingefossen, uten å rive eller fjerne dammen, kan gjøres ved slipp gjennom eksisterende dam. Dette krever et hull i damfoten. Kostnadene til dette er beregnet til 1 MNOK. I tillegg kommer årlige drifts- og vedlikeholdskostnader samt produksjonstap som følge av både minstevannføring og endret magasinutnyttelse av Vingevatn. SFE mener magasinet ikke lengre kan driftes som et flerårsmagasin.

- 2) SFE påpeker at det ikke bør stå igjen noen konstruksjoner i landskapet dersom dam og terskel skal fjernes. De mener det blir vanskelig å gjenskape terrenget og området rundt den fjernede dammen, og at det blir synlige spor i terrenget. Ut over at det blir et helt nytt inngrep mener de ny dam ikke vil gi særlige negative konsekvenser for landskapet. I anleggstida vil det være mye støy og et synlig riggområde.

Ny plassering av dam vil trolig ikke få negative konsekvenser for fiskens gyteforhold i Vingevatn. Det er få gode gyteområder i dag, bortsett fra noen utoser av små bekker som fortsatt vil være intakt etter etablering av en ny dam. SFE har ikke kunnskap om området ved en ny dam er viktig for fisk.

Området er noe brukt til friluftsliv, jakt og fiske, og disse aktivitetene vil ikke blir berørt i nevneverdig grad, utover mye helikoptertrafikk i anleggstida.

- 3) Hydrologiske beregninger:

«Ved slepp av 60 l/s ved dam Vingevatn til Vingen frå mai til september vil vi måtte halde magasinet høgt igjennom vinteren for å ha vatn til å sleppe minstevassføring frå 1. mai. Vår vurdering er at vi ved denne restriksjonen kan planlegge å produsere på 15 mill m³ vatn kvar vinter, og at dei resterande 5 mill m³ i tilsig eit normalår vil verte produsert på sommaren. I dag kan vi produsere 20 mill m³ på vinteren. Prisforskjellen på sommar og vinter på 5 mill m³ er 0,6 mill NOK. I tillegg

mistar ein moglegheit til å produsere på fleirårsdelen av magasinet. Dette er 6 mill m³ og har ein verdi på 2 mill NOK. Denne verdien kan heller ikkje i dag realiserast kvart år.

Grafen under viser vassføringskurve ved utløpet av Vingefosselva over året, der ein ser verknaden av 60 l/s i sommarperioden (blå line). For eksempel vil det i veke 28 i dag renne 139 l/s ved sjøen, mens det ved eit minstevassføringslepp på 60 l/s vil renne 199 l/s.

Figur 7: tilsig til Vingefosselva (l/s) vist gjennom året i uker (fra notat til Svelgen Kraft/SFE)

- 4) Ved å flytte dammen vil man fjerne 1,72 GWh fra magasinet som har et totalt energiinnhold på 14,5 GWh. Kostnadene for tapt vann er vurdert til 700 000 NOK pr. år og investeringene for flytting av dam er på 17 MNOK. Dette betyr en neddiskontert nåverdi på 36 MNOK.
- 5) Når det gjelder vurdering av forholdene for laks ved utløpet av kraftverk Svelgen I mener SFE at fisk som eventuelt vandrer i avløpstunellen gjør dette i kraftverk Svelgen IV og ikke i Svelgen I. Fra kraftverk Svelgen IV kommer det vann i overføringen fra Norddalsvassdraget som blander seg med vann fra Svelgen II/Svelgsvassdraget først ved utløpet til Svelgselva. SFE har erfart at det er mest trolig at anadrom fisk oppholder seg i avløpstunellen til Svelgen IV og har ikke observert fisk fra avløpstunellen til kraftverk Svelgen II. Avløpstunellen til kraftverk Svelgen I er en kort støpt betongtunell med utløp under kaia på Elkemområdet, og SFE mener omfanget av innvandrende fisk er minimalt og utelukker dette som et problemområde. De viser til at vurdering av oppvandring av fisk ikke er en del av konsesjonsbehandlingen av kraftverkene Svelgen I og II, og

mener det bør gjøres fiskefaglige undersøkelser i forkant av et eventuelt pålegg om fiskesperre.

3. NVEs vurdering av kunnskapsgrunnlaget

Det følger av naturmangfoldloven § 8, første ledd, at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Naturmangfoldloven § 8 er en konkretisering av og et supplement til forvaltningslovens alminnelige krav om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

3.1. Søknad med fagrapport

Søknad om fornyet reguleringskonsesjon har basert seg på eksisterende kunnskap på søknadstidspunktet. I tillegg har fagrapporten utarbeidet av Norconsult («Konsekvenser for miljø og samfunn», 2015) utdrag fra følgende rapporter:

- «Fiskeribiologiske undersøkingar i Svelgen», Møkkelgjerd & Gunnerød (1975)
- «Prøvefiske i 17 vatn i Sogn og Fjordane 2013», Schedel J. B. (2015)
- «Ungfiskeregistreringar i regulerte elvar frå 2009 til 2014 i Sogn og Fjordane», Schedel J. B., Heibo & Hanssen (2015)
- «Habitatkartlegging i Bortneelva, Bremanger kommune. Notat juni 2015, Gabrielsen, S. E. & Skår, B.
- «Habitatkartlegging i Førdeelva, Bremanger kommune. Notat juni 2015», Gabrielsen, S. E. & Skår, B.

3.2. Vannforvaltningsplan for Vestland 2022 - 2027

Regional vannforvaltningsplan for Vestland 2022 - 2027 ble godkjent i brev fra departementet 31.10.2022. Det er ingen vannforekomster i forbindelse med Svelgenkraftverkene som per i dag er godkjent med miljømål som kan påvirke vannkraftsektoren.

Vestland fylkeskommune har i sin høringsuttalelse uttalt at det bør gjøres en konkret vurdering av de økonomiske konsekvensene for slipp av minstevannføring på elvestrekningene som blir foreslått i fagrapporten. Svelgen Kraft viser til at de i søknaden har begrunnet hvorfor de mener det ikke er samfunnsnyttig å slippe minstevannføring på disse strekningene, og at de ikke har gjort nærmere vurderinger av økonomi enn det som framkommer i søknad og fagrapport. De viser til økonomiske konsekvenser forbundet med redusert kraftproduksjon, som både gir mindre fortjeneste og mindre fornybar energi.

NVE viser til innspill om de økonomiske konsekvensene og mener det som framkommer i søknad og innspill i etterkant har gitt et godt innblikk i de økonomiske konsekvensene. Vi mener dette er tilfredsstillende til å gjøre en vurdering i saken.

3.3. Høringsinnspill til kunnskapsgrunnlaget

Universitetsmuseet i Bergen (UiB) har påpekt at fagrapporten inneholder en rekke feil og mangler, der særlig beskrivelsen av kulturminner og kulturmiljø er svak. UiB minner om at det i forbindelse med helleristningsområdet i Vingen er publisert en rekke delrapporter som har vært tilgjengelige allerede fra 2001, og at disse peker på potensialet for kulturminner ved bl.a. Vingevatn. UiB mener det er beklagelig at det ikke er gjort bedre undersøkelser og vurderinger og mener man med fordel kunne tatt kontakt med UiB for mer informasjon. Det blir stadig gjort nye funn av helleristninger, og informasjon om dette er offentlig tilgjengelig i arkivene til UiB, samt at det finnes bøker konkret om Vingen. Svelgen Kraft sier i sine kommentarer at de er enige i at det er beklagelig at verken kulturminner eller nyere kilder og informasjon knyttet til Vingenområdet ble lagt til grunn i fagrapporten.

NVE er enig med UiB at kunnskap om kulturminner generelt og Vingenfeltet spesielt med fordel kunne vært fyldigere og mer oppdatert. Samtidig mener vi særegenheten av Vingenfeltet kommer godt fram i høringen og sammen med befaringen har vi fått god forståelse av verdien av området. I fornyelsessaker er det viktig at søkeren beskriver hvilken virkning reguleringene har hatt og viser til eventuelle etterundersøkelser. Det er likevel ikke krav om full konsekvensutredning (jf. «Konsesjonshandsaming av vasskraftsaker 2010:3», side 84-85). NVE mener med denne bakgrunnen at vi har nok kunnskap til å gjøre vår vurdering av konsekvensene i en innstilling. Vi vil ikke kreve ytterligere utredning av fagtemaet og viser til at en ny konsesjon med nye vilkår vil falle inn under ordningen om sektoravgiften for vilkår gitt før 1960, der formålet er å fremskaffe ny kunnskap om kulturminner i regulerte vassdrag (se kap. 4.11).

3.4. Samlet vurdering av kunnskapsgrunnlaget

I en ny konsesjon vil det bli gitt moderne standardvilkår som et minimum, det vil også bli sett på mulighetene for andre endringer som vil kunne bedre forholdene opp mot allmenheten. NVE mener eksisterende kunnskap i søknaden, innkomne høringsuttalelser, søkers kommentarer og tilleggsinformasjon, innspill på befaringen og NVEs søk i miljødatabaser oppfyller kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8, og gir tilstrekkelige opplysninger til at spørsmålet om konsesjon kan vurderes. Likeså anser vi kravene til konsesjonssøknader ifølge vassdragsreguleringsloven § 11 og vannressursloven § 23 å være oppfylt.

4. NVEs vurdering av konsesjonssøknaden

I det følgende vil NVE drøfte og vurdere ulike forhold ved den omsøkte fornyelsen. Sammen med en vurdering av aktuelle avbøtende tiltak, legger det grunnlaget for NVEs konklusjon og anbefaling til OED. Denne saken omhandler ikke nye inngrep eller endringer som kan påvirke naturmangfoldet negativt, men en fornyelse av konsesjon til

allerede etablerte reguleringsanlegg. Fordelene med dagens kraftproduksjon skal vektas opp mot de allmenne interessene knyttet til vassdraget. En konsesjonsfornyelse gir også mulighet for å sette nye vilkår for å rette opp miljøskaeder som er oppstått som følge av utbyggingene.

I vår vurdering av søknaden legges det størst vekt på temaene som vi mener er viktige for spørsmålet om det skal gis konsesjon. I forbindelse med høringen av søknaden ble det klart at ingen av høringsinstansene er imot en fornyelse av konsesjonen og det kom inn få innspill på reelle problemer knyttet til dagens reguleringskonsesjon. Som avbøtende tiltak fremkommer det likevel krav om slipp av minstevannføring fra Vingevatn og fra vannene som er overført til Hjelmevatn (Tivatna), som drenerer naturlig til Førdeelva. Formålet med slippet er blant annet å være med på å gi en positiv opplevelse av kulturminnefeltet i Vingen og mer vann til anadrom strekning i Førdeelva.

Etter NVEs mening er temaet minstevannføring i Vingefosselva og Førdeelva det mest vesentlige i denne saken. Andre fagtema i søknaden og innspill som ikke er avgjørende for spørsmålet om videre konsesjon eller som angår detaljer, vil bli kort oppsummert.

4.1. Alternativer for fornyelse av reguleringskonsesjonen

Det er ikke søkt om andre alternativer til fornyelse av reguleringskonsesjonene for kraftverkene Svelgen I og II, enn å videreføre eksisterende reguleringer og overføringer slik anleggene fremstår i dag. Svelgen Kraft søker i tillegg om en reduksjon av reguleringshøydene i Sördalsvatnet og Nibbevatn i henhold til dagens praksis. Det har ikke kommet innspill om alvorlige negative konsekvenser av de eksisterende reguleringene og det er ikke fremmet krav om at reguleringene bør opphøre for fremtiden. NVE vurderer konsekvensen av å ikke fornye reguleringskonsesjonene først og fremst vil påvirke kraftproduksjonen. Kraftverkene med reguleringer ble bygd for å forsyne industrien i Svelgen med kraft og de har fremdeles denne funksjonen.

4.2. Kraftproduksjon

I søknaden har kraftverkene Svelgen I og II en oppgitt årlig kraftproduksjon på henholdsvis 49 og 210 GWh, hvorav 34 og 129 GWh er vinterproduksjon og 15 og 81 GWh er sommerproduksjon. Dette stemmer godt overens med NVEs beregninger.

4.3. Inntekter til kommune og staten

Bremanger kommune skriver i sin høringsuttalelse at det bør vurderes om det kan settes krav til lokalisering av arbeidsplasser knyttet til kraftverkene. Svelgen Kraft AS svarer til dette at det ikke er vanlig praksis at det blir stilt vilkår i en reguleringskonsesjon om hvor arbeidsplasser knyttet til drift av kraftverk skal lokaliseres. NVE vil ikke anbefale at sysselsetting tas inn som en del av vilkårene ved en fornyelse av reguleringskonsesjonen.

NVE merker seg at reguleringene og kraftproduksjonen i Svelgen I og II bidrar til konsesjonskraft og konsesjonsavgifter til Bremanger kommune. Det vil gjøres en ny beregning av kraftgrunnlaget i en ny konsesjon.

4.4. Hydrologiske virkninger

Hydrologien i vassdragene rundt Svelgen er påvirket i forbindelse med utbygging av kraftverkene. En rekke elver er overført til vann som nå er reguleringsmagasin og påvirkes av manøvreringspraksisen i forbindelse med kraftproduksjonen. Flere elver har blitt mindre eller helt borte og noen er mer påvirket enn andre. For eksempel ble 70 % av nedbørfeltet til Vingefosselva overført til Vingevatn, mens Bortneelva har fått fraført ca. 7 % av sitt nedbørfelt. Ca. 39 % av totalfeltet til Førdeelva er fraført. Når det søkes om fornyelse av reguleringskonsesjonene forventes ingen endringer i hydrologien sett i forhold til dagens situasjon. Eventuelle avbøtende tiltak vil bli vurdert nærmere i innstillingen.

4.5. Endring av LRV og HRV i Sördalsvatn og HRV i Nibbevatnet

Søker har foreslått en mindre endring av reguleringsgrensene i Sördalsvatn og Nibbevatnet. Sördalsvatnet blir i praksis regulert 9 meter (3 meter opp og 6 meter ned), mens konsesjonen tillater 20 meter regulering (10 meter opp og 10 meter ned). Kjøringen av magasinet har endret seg etter at Straumane kraftverk ble satt i drift, og vannstanden i Sördalsvatnet blir holdt høy av hensyn til fallhøyden for dette kraftverket. Nibbevatnet kan etter konsesjon reguleres 5,5 meter, men den praktiserte reguleringen er 3,5 meter.

NVE mener de foreslåtte endringene ikke får noen endring i manøvreringspraksisen. Det vil bli gjort nye beregninger av grunnlaget for konsesjonsavgift og konsesjonskraft, jf. kap. 6 «Merknader til nye konsesjonsvilkår», post 2 og 3.

4.6. Flom og skred

Overføringene og reguleringsmagasinene har hatt stor påvirkning på flommene i Svelgenvassdraget. NVE mener muligheten til magasinering av vann gjør at flomfaren er redusert, noe som er positivt for veier og broer i nærheten av vassdragene.

Skred og skredfare er ikke kommentert i søknaden om fornyelse og ingen har tatt opp dette som noe problem i området. NVE har ingen ytterligere kommentarer.

4.7. Vanntemperatur og isforhold. Erosjon og sedimenttransport

Det er ingen kommentarer i søknaden som dreier seg konkret om disse fagtemaene og det er ikke fremkommet innspill i høringsuttalelsene. NVE har ingen ytterligere kommentarer.

4.8. Landskap og friluftsliv

De fleste magasinene som utnyttes i Svelgenreguleringen ligger i høyereliggende områder som har mye sandstein. Magasinene Sördalsvatn og Svelgsvatn ligger nærmere fjorden og med mer vegetasjon. Myklebustdalen og fjellet omkring samt Ivervatn og Svelgsvatn benyttes til friluftsliv av lokalbefolkningen.

Bremanger kommune mener Svelgen kraft må forpliktes i vilkårene til å yte praktisk og økonomisk støtte til de lokale friluftslivorganisasjonene. Vestland fylkeskommune mener det må vurderes slipp av minstevannføring som er såpass stor at elvene vil oppleves som

positive landskapselement for de som bruker området til friluftsliv. De ønsker en visualisering av vannstand i Svelgsvatn og hvordan vannstanden påvirker landskapet.

Svelgen Kraft har i sine kommentarer vist til at de gjennom alle år har gitt økonomisk støtte til de lokale turlagene. Dette ønsker de å fortsette med, fordi de mener det er med på å skape gode forhold mellom regulanten og lokalmiljøet. Angående visualisering av vannstand, viser Svelgen Kraft til at de har laget magasinkart for Svelgsvatn med terrengkurver under høyeste regulerte vannstand. Sammen med bilder av hvordan magasinet framstår med en vannstand 3 meter under normalen, mener de dette gir en god visualisering (se figur 8).

NVE merker seg at flere av reguleringsanleggene befinner seg i friluftsliv- og rekreasjonsområder. Etablering av reguleringsmagasinene har bidratt til brukervennlighet for friluftsliv, med både veger som øker tilgjengeligheten samt hytte og båt til lokal benyttelse. Vi mener etablering og drift ikke har satt noen vesentlige begrensninger for allmenhetens bruk og utøvelse av rekreasjon og friluftsliv. NVE synes det er positivt at regulanten har en god dialog med lokalsamfunnet og at de ønsker å fortsette med økonomisk støtte til lokale turlag.

Figur 8: Svelgsvatnet med vannstand 220,29 (Normalvannstand 223) (kilde: Søknad om fornyelse)

NVE registrerer at opplevelsen av magasinene i landskapet er spesielt iøynefallende ved hyppig regulering. Bildet over (figur 8) viser Svelgsvatn, som har en godt synlig reguleringssone når vannet er nedtappet. Ifølge konsesjonæren er det størst nedgang i vannstanden om våren, fra mars til mai. Vannstanden øker jevnt utover sommeren og fra midten av sommeren har både Svelgsvatn og de andre magasinene mer vann slik at

reguleringssonen ikke er så dominerende. Vi legger vekt på at det er lenge siden magasinene ble etablert og at de derfor oppleves å være mer tilpasset i landskapet og landskapsprofilene enn nyere inngrep vil være. Dammer og terskler er mest synlig på nært hold og lite dominerende på avstand. De berørte elvestrekningene med fosser er trolig de landskapselementene som har blitt mest påvirket av reguleringene. Dette diskuteres nærmere under «Avbøtende tiltak og krav». Etter NVEs vurdering er virkningene av de eksisterende reguleringene akseptable for landskap og friluftsliv.

4.9. Vegetasjon og naturtyper

Fagrapporten viser til at det er registrert flere viktige naturtyper og rødlistede arter i influens- og tiltaksområdet. Redusert fukttilførsel til myrområder og vanngjennomstrømning kan ha redusert omfang og tilstand av disse, men ifølge fagrapporten vil en tilbakeføring til naturlig vannføring gi små positive konsekvenser for vegetasjon og naturtyper.

I høringen trekker både fylkeskommunen og Statsforvalteren fram minstevannføring i elvene. Det vises til at mer vann vil gi bedre naturmiljø og økologisk tilstand. Svelgen Kraft legger vekt på fagrapportens påstand om at minstevannføring vil ha liten nytte i et økologisk perspektiv.

NVE viser til at tiltaks- og influensområdet ligger ut mot kysten med store høydeforskjeller, der deler av nedbørfeltet ligger over 1200 moh. Disse høyereliggende områdene består for det meste av fattige bergarter som i utgangspunktet ikke gir opphav til rikt planteliv. På grunn av redusert vannføring, kan vannavhengige naturtyper ha fått en begrenset utvikling, men vi mener naturmiljøet i stor grad ser ut til å ha tilpasset seg inngrepene. Minstevannføring som avbøtende tiltak er diskutert senere.

4.10 Fisk og ferskvannsorganismer

Ifølge fagrapporter inneholder magasinene og vannene i konsesjonsområdet relativt tette bestander av ørret med gode rekrutteringsforhold og dårlige næringsforhold. Det er lite forskjell mellom regulerte og uregulerte magasin. Noen av innsjøene var fisketomme før reguleringen, men fikk en ny bestand etter pålegg om fiskeutsetting.

Bortnen grunneigarlag skriver i høringsuttalelsen at konsesjonæren også i framtida må være en sterk bidragsyter til tiltak som kan bidra til å øke produksjon av anadrom laksefisk i vassdraget. De påpeker at det er gjennomført kultiveringstiltak i Bortneelva i 2016/17, og at det er viktig at dette arbeidet følges opp. Grunneigarlaget mener en regulering som fører til varig endring av vannføringen, må ha vilkår om at konsesjonæren sikrer forholdene for anadrom laksefisk for framtida.

Førde grunneigarlag har i sin høringsuttalelse vist til at reguleringene har ført til mindre gyteplasser på anadrom strekning i Førdeelva. De har brukt eksterne konsulenter for å undersøke og forbedre gyteområdene, og ønsker nå kompensasjon for utgiftene. Samtidig viser de til at konsesjonæren ikke har satt ut yngel i elva etter ca. 1980, og mener dagens vilkår må være oppfylt før det kan gis fornyet konsesjon.

Statsforvalteren i Vestland har fremmet ønske om minstevannføring i Førdeelva av hensyn til lakse- og sjørretførende strekning.

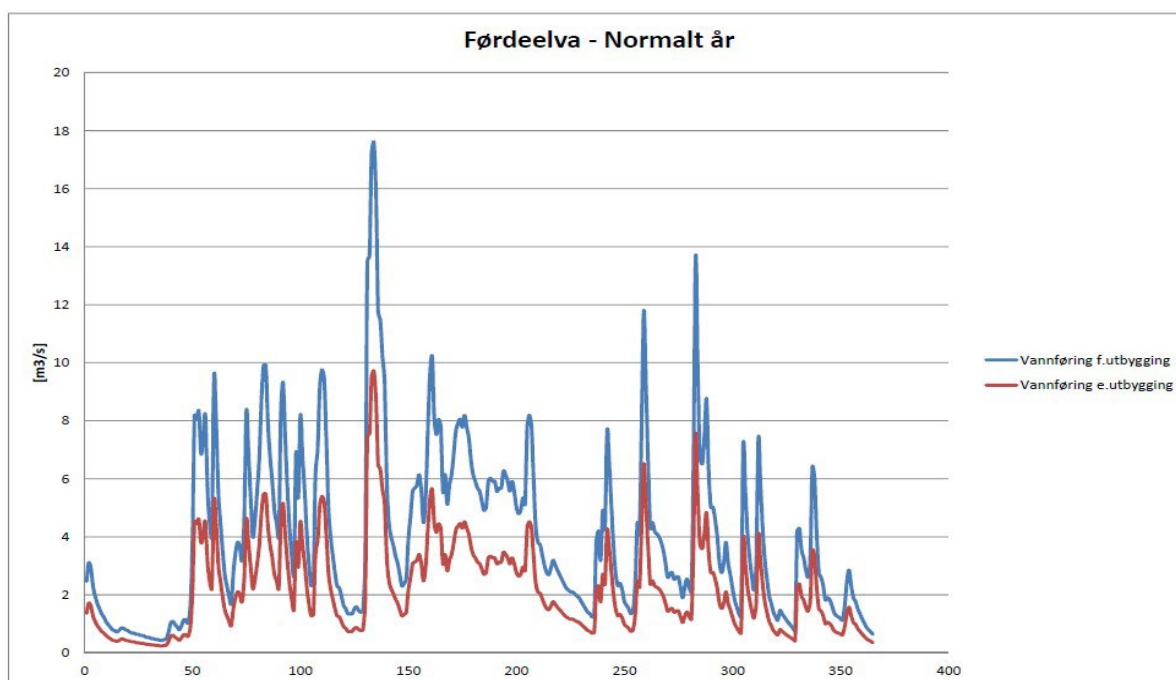
Svelgen Kraft har i sine kommentarer vist til at de har gjennomført biotopiltak i Bortneelva, både fysisk tilrettelegging for oppvandring, endring av strømforhold, og utlegging av stein som skjulesteder. De utfører jevnlig tilsyn og vedlikehold av tiltakene.

Når det gjelder Førdeelva og påstandene om manglende yngelutsetting, mener Svelgen Kraft at de forholder seg til departementets bestemmelser. Det er gjort flere undersøkelser i Førdeelva gjennom prosjektet «Fisk i regulerte vassdrag i Sogn og Fjordane», som kraftselskapet har vært delaktig i, samt at de har gjort egne habitatkartlegginger.

NVE mener det er viktig at laks og sjørret i Bortneelva forvaltes på en god måte og at det jevnlig bør vurderes tiltak for å ivareta fisk. Fagrapporten er inne på at elvebunnen ble hevet i utløpet av elva i forbindelse med vegbygging, og dette kan ha påvirket hvor fisken står, noe som også var oppe til diskusjon på befaringen. NVE viser til at overføringer og regulering i forbindelse med kraftverkene i Svelgen har redusert vanntilførselen til Bortneelva med 7 % og vi er usikre på hvor stor påvirkning dette har hatt for fiskebestanden. Etter vår oppfatning kan det være nødvendig å se på effekten av tidligere tiltak og vurdere om det trengs nye som fremmer gyteområder i elva. Vi viser til at Miljødirektoratet har ansvar for oppfølging av naturforvaltningsvilkår som gjelder anadrom fisk og kan med hjemmel i nye vilkår følge opp nødvendige tiltak som fremmer gyteproduksjonen for anadrom fisk.

Når det gjelder Førdeelva viser NVE til at forholdene for fisk i elva er relativt godt kjent gjennom flere kartlegginger og undersøkelser. I en rapport om habitatkartlegging i Førdeelva (Uni Research, notat juni 2015) slås det fast at ørretbestanden i elva må sies å være høy, med 79,8 fisk pr. 100 m² i 2002 og 75,4 pr 100 m² i 2012. Det er registrert noe laks, og vassdraget karakteriseres som et sjørretvassdrag med sporadisk gyting og forekomst av laks. Det anbefales i utgangspunktet ingen biotopjusterende tiltak. Rapporten vektlegger at tilgangen til gyteområder er en flaskehals for fiskeproduksjonen, men både fallgradienten i elva og de hydromorfologiske forholdene gjør at en eventuell utlegging av gytegrus trolig blir spylt vekk av flomvann. Det er gode skjulmuligheter for ungfisk i hele elva, i tillegg til tett og frodig kantvegetasjon. Rapporten konkluderer med at det er mulig å utbedre det naturlige vandringshindret i elva ved små justeringer for å lette oppvandringen av gytefisk og øke arealet for fisken.

Figur 9 (under) viser vannføring i et normalt år i Førdeelva før og etter utbyggingen. Selv om vannføringen jevnt over er redusert etter kraftutbyggingen, er vannføringsdynamikken gjennom året ivaretatt. Det var lite vann i månedene januar, februar og mars også før utbyggingen. Ifølge vann-nett er tilstanden til fisk vurdert som god.

Figur 9: Vannføring i Førdeelva, før og etter utbygging, i et normalt år (kilde: søknaden)

NVE synes det er positivt at Svelgen Kraft AS har tatt initiativ til mulige avbøtende tiltak i samarbeid med Statsforvalteren og grunneierlaget. Regulantens medvirkning i fiskeprosjektet «Fisk i regulerte vassdrag i Sogn og Fjordane», har gjort at de har muligheter til å se på gode tiltak i Førdeelva. NVE anbefaler at regulanten fortsetter dette samarbeidet og undersøker muligheter som kan lette oppvandring av gytefisk og eventuelt øke produksjonsarealet. Ved innføring av standard naturforvaltningsvilkår (§ 8) i en fornyet reguleringskonsesjon kan Miljødirektoratet pålegge tiltak som gjelder forholdene for fisk i både Bortneelva og Førdeelva.

NVE vil også vise til den godkjente vannforvaltningsplanen for vannregion Vestland planperiode 2022 - 2027. Her er verken Førdeelva eller Bortneelva listet opp som vannforekomster med høyere miljømål som trenger nye tiltak som kan føre til tap av kraftproduksjon (vedlegg 2).

NVE vil gå nærmere inn på temaet minstevannføring i et eget kapittel under «Avbøtende tiltak og krav» senere i innstillingen.

4.11. Kulturminner og kulturmiljø

I Vingen finnes et større helleristningsfelt. Ut over dette er det ifølge fagrapporten ingen kjente kulturminneforekomster innenfor planområdet, og det er ikke kjent at kulturminner ble skadet eller fjernet som følge av bygging og drift av Svelgenkraftverkene.

Flere av høringspartene viser til konsekvensene av Svelgenkraftverkene for Vingen. Vann i Vingefosselva har ifølge Universitetsmuseet i Bergen (UiB) og Statsforvalteren stor

påvirkning av opplevelsen av landskapsvernområdet og kulturminneområdet i Vingen. For å øke vannføringen og dermed opplevelsen av kulturminnefeltet i Vingen mener de det bør slippes minstevannføring. UiB har også fremmet et forslag om å endre på dam Vingevatn for å øke tilsigsfeltet til Vingefosselva. Vi diskuterer minstevannføring og endring av dam senere i innstillingen, under «Avbøtende tiltak og krav».

Vestland fylkeskommune og Bergen Sjøfartsmuseum. Fylkeskommunen mener det er behov for å gjennomføre undersøkelser etter kulturminneloven § 9 (undersøkelsesplikten), mens Sjøfartsmuseet ønsker å gjøre kulturminneundersøkelser av magasinet.

Svelgen Kraft skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at de mener fagtemaet kulturminner er godt nok belyst med tanke på at videre drift av kraftverkene og reguleringene ikke medfører nye inngrep i området.

NVE viser til at ny konsesjon vil falle inn under ordningen om sektoravgift for kulturminnevern og ha nye konsesjonsvilkår som inneholder en post om at konsesjonæren plikter å betale et engangsbeløp på kr 12.000,- (2006- kroner) per GWh magasinkapasitet til kulturminnevern i vassdrag. Det innbetalte beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravinger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredede kulturminner innenfor områder som berøres av reguleringen. Målet for dette er å framskaffe ny kunnskap om kulturminner i regulerte vassdrag og pengene skal anvendes til arkeologiske undersøkelser, samt sikring og konservering av kulturminner i vassdrag der opprinnelig konsesjon ble gitt før 1960. For nærmere opplysninger om dette se kap. 6 «Merknader til nye konsesjonsvilkår, Post 9 Automatisk fredete kulturminner».

4.12. Ferskvannsressurser/vannforsyning

Elkem Bremanger Smelteverk (EBS) har et jevnt uttak av kjølevann på ca. 0,8 m³/s hele året fra en pumpestasjon knyttet til avløpet fra Svelgen II. Bremanger kommune tar ut drikkevann på mellom 0,015 -0,020 m³/s for innbyggerne i Svelgen fra samme pumpestasjon. EBS sin pumpestasjon er plassert ved avløpstunellen for Svelgen II, rett før utløp til sjø, og ved vanlig drift får de pumpet kjølevannet fra denne. Det er også etablert en forbindelse til avløpstunellen for Svelgen IV, slik at EBS får vann herfra dersom Svelgen II står. I tillegg er det uttak via en nødventil på trykkrøret til Svelgen I, dersom pumpestasjonen får utfall på grunn av strømbrydd eller teknisk svikt.

Mattilsynet og Bremanger kommune har i høringen tatt opp forholdet til drikkevann. Svelgen Kraft AS beskriver at de har en avtale med EBS om at det skal være 1 m³/s tilgjengelig i pumpekummen som hovedvannforsyning. EBS forsyner smelteverket og det kommunale vannverket med vann fra sitt ledningsnett. Svelgen Kraft AS påpeker at vannet har gjennomgående god kvalitet, men at det alltid finnes risiko for forurensing når vannet skal gå gjennom tekniske installasjoner som rørgater og turbiner, og avløpstunnellene har utløp mot sjøen nær flomålet. Svelgen Kraft AS påpeker at de vil ta hensyn til at drikkevann ikke skal bli forurenset ved for eksempel arbeid i eller ved vassdrag/inntaksvann som er drikkevanns- eller reservevannkilde.

NVE forutsetter at Svelgen Kraft AS og Elkem Bremanger Smelteverk tar hensyn til drikkevannsforsyningen og unngår forurensing av drikkevann. Utover dette mener vi spørsmålet om drikkevann er et privatrettslig spørsmål mellom partene som ikke er relevant for konsesjonsspørsmålet.

4.13. Avbøtende tiltak og krav

I søknaden foreslås ingen nye avbøtende tiltak, inkludert minstevannføringer. I fagrapporten tilhørende søknaden er det gjort vurderinger av minstevannføring i Svelgselva nedstrøms Svelgsvatn, Vingefosselva nedstrøms Vingevatn og mellom Hjelmevatn og Ivervatn. Konklusjonen i fagrapporten er at minstevannføring er positivt for landskapsopplevelsen, men vil ellers ha begrenset effekt.

I søknaden er konsesjonæren opptatt av at både Svelgsvatn og Vingevatn er senkningsmagasin, der LRV er henholdsvis 9 og 18 meter lavere enn naturlig vannstand. Uten ombygging må magasinene ha høy vannstand for å muliggjøre vannslipp. Minstevannføring fra Hjelmevatn i sommerhalvåret vil kreve at magasinet er godt fylt opp i forkant, og medføre økt flomtap for konsesjonæren. Svelgen Kraft mener kostandene for en slik installasjon er såpass store at det ikke oppveier for nytteverdien av slippet.

Gjennom høringen har det kommet inn konkrete innspill om slipp av minstevannføring for å øke vannføringen i Vingefosselva og anadrom strekning i Førdeelva. Dette er vurdert nedenfor.

Minstevannføring fra Vingevatn til Vingefosselva

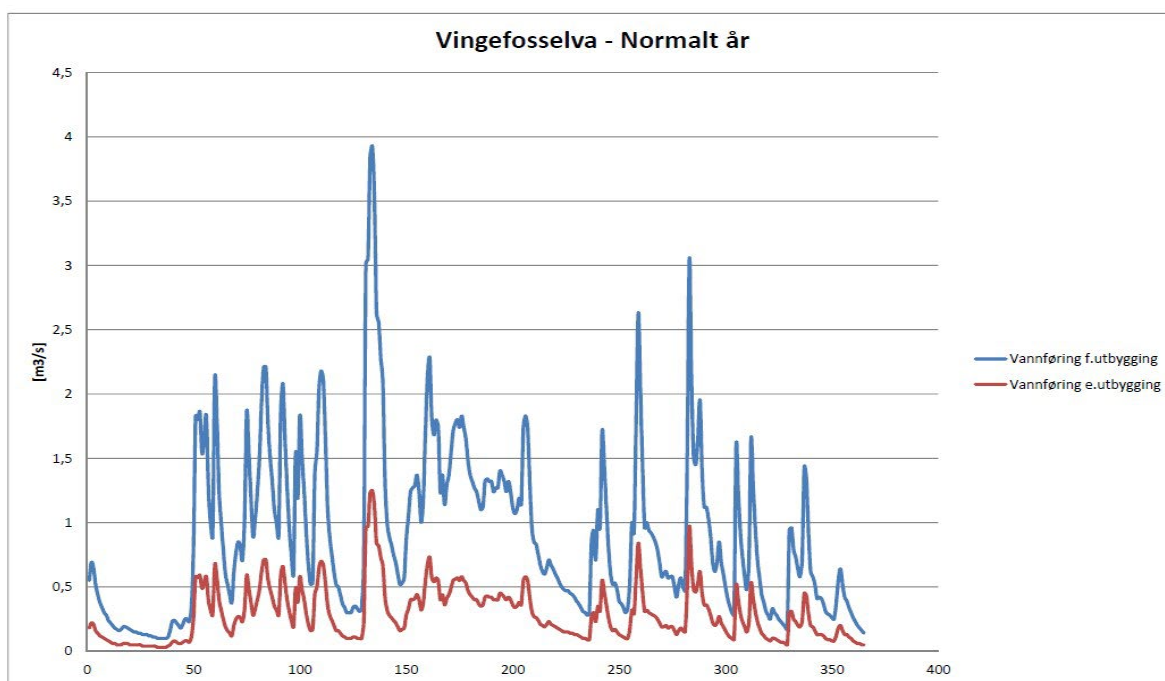
Universitetsmuseet i Bergen (UiB), Statsforvalteren i Vestland, Vestland fylkeskommune og Bremanger kommune foreslår økt vannføring i Vingefosselva. Elva renner opprinnelig ut fra Vingevatn og oppleves som en viktig del av landskapsrommet ved Vingen, der elva har utløp. I Vingen finnes både et landskapsvern- og kulturminneområde, og høringspartene mener mer vann i elva og fossen vil være positivt for opplevelsesverdien. Minstevannføring bør i særlig grad slippes i perioden mellom mai og september, når helleristningsfeltet i Vingen er åpent for besøkende. UiB mener både synet og lyden av fossen kan ha vært avgjørende for at helleristningene ble laget nettopp her, og at dette er viktige elementer også for opplevelsen av området i dag. Statsforvalteren vurderer at verdien av et vannslipp forsvarer kostnaden av etableringen.

Svelgen Kraft viser til at Vingevatn er et senkningsmagasin der LRV ligger 18 m lavere enn naturlig vannstand (som er kote 422). For å sikre nok vann til et vannslipp med oppstart 1. mai må magasinet ligge over naturlig vannstand gjennom vinteren. Dette vil ifølge Svelgen Kraft ikke gi full utnyttelse av reguleringen, noe som igjen fører til krafttap. Videre vil Vingevatn miste sin funksjon som flerårsmagasin. Svelgen Kraft har gjort en beregning av kostnadstapet, og mener mindre bruk av reguleringen vil koste 2 mill. NOK. I tillegg kommer tapet av vannslippet, som ut fra 10 % av middelavrenningen til Vingevatn (60 l/s), gir et produksjonstap på 175 000 NOK brutto pr. år.

Dersom vannslippet skal skje gjennom damfoten, vil det kreve god planlegging av tapping og tilsig, og er beregnet å koste ca. 1 MNOK.

Som vi ser av figur 10 er Vingefosselva betydelig redusert etter reguleringen. Naturlig middelvannføring før utbygging var 0,89 m³/s, mens den etter utbygging er redusert til 0,27 m³/s. Vingefosselva er svært synlig fra Vingenfeltet og fraføringen av vann har gjort at både synet og lyden er redusert. Universitetet i Bergen påpeker at denne endringen også påvirker opplevelsesverdien av helleristningene, spesielt fordi området ellers er uten vesentlig nyere tekniske inngrep.

NVE viser til at Vingevatn i gjeldende konsesjon er oppgitt med en naturlig vannstand på kote 422, mens øvre og nedre regulerede vannstand er på henholdsvis 428,5 og 404,5. Siden Vingevatn i hovedsak er et senkningsmagasin, vil det kun være mulig å slippe vann når vannstanden er over kote 422 uten krevende tekniske installasjoner. Et pålegg om vannslipp vil også kreve både installasjoner av styresystem for manøvrering, overvåking av vannmengden og strømtilførsel. Damanlegget ligger i et vegløst område til fjells og utenom reguleringsmagasinet framstår det i dag som relativt urørt.

Figur 10: Vannføring før og etter utbygging i Vingefosselva i et normalt år (kilde: søknaden)

Svelgen Kraft har beregnet en minstevannføring på 60 l/s med utgangspunkt i 10 % av midlere tilsig til Vingevatn. NVE har kontrollert beregningen i NEVINA og funnet at middelavrenningen til Vingevatn er 630 l/s, slik at 10 % av Q_m på 60 l/s stemmer bra. Dette er et relativt lite slipp, som etter vår mening vil være for lite til å ha en avgjørende påvirkning av landskapsopplevelsen. En ønsket effekt av en minstevannføring vil kreve et langt større slipp, noe som vil gå vesentlig ut over kraftproduksjonen. Fyllingskurver av Vingevatn, slik de fremkommer i fagrapporten, viser at vannstanden i hovedsak ligger mellom 413 og 422, og en etablering av slippanordning vil derfor kreve inngrep i

dammen. NVE mener det er en viss dynamikk i elva i dag og at denne er virkningsfull for landskapsopplevelsen i Vingepollen. Vi mener pålegg om minstevannføring vil føre til relativt omfattende inngrep i et høyfjellsområde og samtidig redusere fleksibiliteten og regulerbarheten av magasin Vingevatn. NVE mener de positive virkningene av et vannslipp ikke veier opp for de negative og vil ikke anbefale å pålegge minstevannføring fra Vingevatn. Vi legger også vekt på at vannforekomsten ikke er prioritert for tiltak som kan gi krafttap i regional vannforvaltningsplan.

Minstevannføring på anadrom strekning i Førdeelva

Statsforvalteren anbefaler kartlegging av om minstevassføring i kritiske perioder kan øke produksjonen av laks og sjøørret og foreslår slipp av minstevannføring for å unngå fare for tørrlegging og innfrysing av fiskeegg.

Svelgen Kraft har i sin tilbakemelding vist til at et eventuelt arrangement for slipp av minstevannføring må etableres høyt til fjells og vil være krevende å drifte særlig om vinteren. Ifølge undersøkelser fremgår det at skjulmulighetene for ungfisk allerede er gode og at det derfor ikke anbefales biotopjusterende tiltak. Svelgen Kraft er likevel positive til tiltak for bedre fysisk tilrettelegging i Førdeelva.

NVE viser til at et arrangement for minstevannføring til Førdeelva vil kreve nye inngrep i området. Vannene som drenerer mot Førdeelva, de såkalte «Tivatna», ligger høyt til fjells, med relativt lang avstand ned til berørt strekning. Langevatn/Vatn 11 er det eneste av vannene som er regulert, og et slipp derifra vil gi særlige utfordringer med driften, spesielt om vinteren med potensiell frysing og ising av slippanordningen. I tillegg er det stor avstand fra magasinet til anadrom strekning, slik at det er fare for at vannet fryser før det kommer frem. Området er preget av karakteristiske geologiske landskapsformer og fremstår som relativt urørt, samtidig som Ålfofbreen landskapsvernområde ligger svært nærme tiltaksområdet. NVE mener det vil være negativt med ytterligere inngrep i dette området. Vi mener videre at slipp av minstevannføring vil være såpass kostbart at det ikke veier opp for positive virkninger i Førdeelva. Vi legger også vekt på at vannforekomsten ikke er prioritert i godkjente vannforvaltningsplaner og er faglig vurdert å ha en god tilstand for fisk (Vann-nett).

Figur 11: Hjelmevatn i forgrunnen og de devonske landskapsterrassene i bakgrunnen, fra befaringen 24.09.2019

Andre strekninger med foreslått minstevannføring

Vestland fylkeskommune har trukket fram at de ønsker at det gjøres naturfaglige vurderinger av vannslipp til elvene mellom Hjelmevatn og Ivervatn og fra Svelgsvatn. Formålet er å vurdere hvilken vannføring som skal til for å få tilfredsstillende økologisk tilstand i elvene og eventuelt gjøre dem til positive landskapselement. Ettersom Hjelmevatn er et delvis senkningsmagasin vil et slipp av minstevannføring om sommeren kreve at magasinet har høy vannstand tidlig på året for å sikre nok vann til oppstart av vannslippet. Svelgen Kraft skriver at et overløp i Hjelmevatn og videre nedover i Svelgen I-systemet vil øke risikoen lokalt for at veien mot Sande må stenges. De mener det er fare for erosjon i boligområdet nær Svelgselva. Svelgen Kraft mener en løsning med slipp gjennom damfoten kan virke negativt inn på dammens stabilitet og tilråder ikke dette. NVE viser til at minstevannføring kan bedre økologisk tilstand i elvene og gjøre disse til positive elementer i landskapet. Samtidig vil en installasjon av minstevannføring føre til endringer som både vil være kostnadskrevende og gi lavere magasinutnytting og produksjonstap. Vi mener at fordelene med slipp av minstevannføring ikke veier opp for ulempene og anbefaler ikke et slikt pålegg.

Magasinendringer i Vingeavatn

Universitetetsmuseet i Bergen (UiB) har foreslått å flytte dagens terskel og dam i Vingeavatn, for å øke tilsiget til Vingefosselva. Ved å flytte dagens terskel og dam vil en del av Vingeavatn bli liggende utenfor reguleringsmagasinet og tilsiget drenerer mot Vingefosselva. UiB viser til at magasin Vingeavatn var to vann før reguleringen og forslaget er derfor å flytte dam og terskel til kanalen mellom disse. De mener mer vann i

Vingefossen vil være viktig for opplevelsesverdien av helleristningslokaliteten i Vingen. Statsforvalteren har støttet forslaget.

Svelgen Kraft AS har gjort tekniske og økonomiske vurderinger av forslaget. De viser til at arbeidet med å fjerne og bygge opp ny dam og terskel vil være svært omfattende. Som tidligere nevnt er området vegløst og det må derfor benyttes helikopter for å frakte masser ut og inn av området. Det anslås at det er behov for ca. 300 helikopterturer bare for å frakte massene fra terskel og dam ut av området, i tillegg kommer helikopterturene for å frakte masser til ny dam. Hele arbeidet er beregnet til 17 MNOK.

Området er noe brukt til turgåing og jakt og fiske og friluftslivet er vurdert å bli berørt under anleggsarbeidet.

Figur 12: Magasin Vingevatn med Vingevatn Vest til høyre i bildet. Vingepollen (fjorden) i bakgrunnen, fra befaringen 24.09.2019

Ved å flytte dammen vil magasin Vingevatn miste ca. 1,72 GWh energiinnhold. Kostnadene for tapt vann er vurdert til 700 000 NOK og investeringene for flytting av dam er på 17 MNOK. Dette betyr en neddiskontert nåverdi på 36 MNOK.

Svelgen Kraft har beregnet at de foreslåtte endringene vil øke restfeltet til Vingefosselva med ca. 0,9 m³, og gi en økt middelavrenning til med ca. 100 l/s gjennom året. NVE har sjekket beregningene på NEVINA. Vi mener dette stemmer bra og at dette er et svært marginalt tilskudd til elva sammenlignet med kostnadene og inngrepene som kreves. Vi legger særlig vekt på at det eksisterende reguleringsmagasinet blir redusert og mener dette ikke er ønskelig.

NVE mener forslaget om å flytte dagens dam og terskel i Vingevatn vil være svært ressurskrevende og gi nye varige inngrep i høyfjellsterreng. Vi mener det vil være dyrt og gi lite gevinst både for allmennheten og miljøet. NVE vil ikke anbefale dette tiltaket.

4.14. Andre forhold

Tilbakeføring av Langevatn til Ålfoten

I kongelig resolusjon av 8. juni 1967 meddelt Christiania Spigerverk, står følgende i post 1 i vilkårene:

«Tillatelsen for overføring av Langevatn kan tilbakekalles etter nærmere bestemmelse av departementet ved en eventuell utbygging eller overføring av Myklebustvassdraget».

Sigdestad Grunneigarlag, Myklebust Grunneigarlag og Norsk Grønnkraft ber om at Langevatn (kote 368) blir tilbakeført i henhold til avtalen med Christiania Spigerverk.

Myklebust Grunneigarlag viser også til at de fram til år 2000 fikk en årlig sum som vederlag for tiltak og anlegg på eiendommen deres. De krever at det blir gjort nytt skjønn slik at erstatninga kan bli gitt for den nye konsesjonen.

Svelgen Kraft viser til at nedbørfeltet til Langevatn blir utnyttet svært godt gjennom Svelgen I og Straumane kraftverk i dag. De mener dette er det mest optimale og gir best samfunnsutnyttelse av Langevatn. Når det gjelder ønsket om nytt skjønn om erstatninga viser Svelgen Kraft til at dette er et privatrettslig forhold som ikke er del av konsesjonssaken.

NVE mener Langevatn blir best utnyttet i eksisterende regulering og anbefaler ikke en tilbakeføring.

5. NVEs anbefaling

Etter en samlet vurdering av søknaden, innkomne uttalelser og befaring i området mener NVE at fordelene med videre drift av reguleringsanleggene er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilråene etter vassdragsreguleringsloven § 5 er oppfylt.

NVE anbefaler at Svelgen Kraft AS får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 3 til fortsatt regulering av Vingevatn, Svelgsvatn, Langevatn/Vatn 11 og Hjelmevatn etter samme reguleringshøyder som tidligere. Samt regulerer Nibbevatn og Sordalsvatn med de endringer av reguleringshøyder som omsøkt, jf. dagens praksis. I tillegg anbefaler vi videreføring av overføring av Langevatn (SK 369,58).

NVE anbefaler at Svelgen Kraft AS får tillatelse til fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II som en integrert del av reguleringskonsesjonen og at tilsyn og oppfølging av kraftverkene gjøres innenfor denne.

Vi anbefaler at reguleringskonsesjonen gis med et moderne vilkårssett.

Ettersom saken gjelder fornyelse av konsesjon uten endring av energiproduksjonen, vil det ikke være nødvendig med avklaringer for kraftlinjer eller kabler.

6. Merknader til nye konsesjonsvilkår

Generelt

NVE foreslår at gjeldende konsesjonsvilkår generelt sett oppdateres i tråd med dagens standardvilkår.

Dette betyr at ordlyden i mange av vilkårene endres og suppleres, men også at det innføres enkelte nye vilkår og at vilkår som ikke lenger er relevante blir fjernet. NVE anbefaler at fornyet konsesjon gis med ett vilkårssett.

Tabell 3 nedenfor viser en oversikt over sammenhengen mellom postene i det foreslåtte, nye vilkårssettet og gamle vilkårsposter i settene fra 1956, 1957, 1966 og 1967. Vilkårsposter fra de gamle vilkårene som foreslås fjernet i sin helhet er nevnt i slutten av kommentarene og vises ikke i tabellen.

Tabell 3: Oversikt over sammenhengen mellom postene i det foreslåtte, nye vilkårssettet og gamle vilkårsposter.

Nye Vilkår	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kronprinsreg.res. 16.03.1956	1	2	18	3	4	21	14 + 20	13	-	-	11	-
Kronprinsreg.res. 06.07.1957	1	2	17	3	4	20	14 + 19	13	-	-	11	-
Kgl.res. 13.05.1966	1	2	17	3	4	20	13 + 19	12	19	-	10	-
Kgl.res. 08.06.1967	1	2	18	3	4	20	14 + 20	13	20	-	10	-

Nye Vilkår	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Kronprinsreg.res. 16.03.1956	-	17	17	17	-	15	-	19	23
Kronprinsreg.res. 06.07.1957	-	-	16	16	-	15	-	20	22
Kgl.res. 13.05.1966	11	15	16	16	-	14	-	18 + 20	22
Kgl.res. 08.06.1967	12	16	17	17	-	15	-	21	23

Kommentarer til de enkelte postene i det nye foreslåtte vilkårssettet:

Post 1. Konsesjonstid og revisjon

(Tidligere post 1)

I konsesjonene fra 1956, 1957, 1966 og 1967 står det at «Konsesjonen gjelder for den tid kontrakten mellom Staten og Christiania Spigerverk om leie av Svelgenvassdraget m.v.

står ved makt, dog ikke utover 23. april 1995». I brev fra OED av 26. juni 2014 om tillatelse til erverv av fallrettighetene som utnyttes i kraftverkene Svelgen I og II i Svelgenvassdraget og Hjelmevassdraget, går det frem under punkt 2 at Svelgen Kraft gis midlertidig tillatelse til å videreføre reguleringer og overføringer på gjeldene vilkår inntil søknad om fornyede reguleringskonsesjoner er avgjort. Ved fornyelse av reguleringskonsesjoner er hovedregelen at konsesjonen gis på ubegrenset tid, mens revisjonstiden settes til 30 år i tråd med vassdragsreguleringslovens § 8.

Post 2. Konsesjonsavgifter

(Tidligere post 2)

Gjeldene konsesjoner har i dag følgende vilkår om konsesjonsavgifter:

- Tillatelse til å regulere Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 16. mars 1956: kr. 1,0 pr. nat.hk. til staten og kr. 2,0 pr. nat.hk. til fylkes-, herreds- og bykommuner. Disse er senere oppjustert til stat: kr 17,41 og kommune kr 39,53.
- Tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 6. juli 1957: kr. 1,0 pr. nat.hk. til staten og kr. 2,0 pr. nat.hk. til fylkes-, herreds- og bykommuner. Disse er senere oppjustert til stat: kr 1741 og kommune kr 37,33.
- Tillatelse til regulering og overføring av Langevatn fastsatt ved kongelig resolusjon av 13. mai 1966: kr. 1,50 pr. nat.hk. til staten og kr. 4,0 pr. nat.hk. til fylkes-, herreds- og bykommuner. Disse er senere oppjustert til stat: kr 16,04 og kommune kr 41,69.
- Tillatelse til å regulere og overføre Vingeavatn og Nibbevatn m.v. fastsatt ved kongelig resolusjon av 8. juni 1967: kr. 1,50 pr. nat.hk. til staten og kr. 4,0 pr. nat.hk. til fylkes-, herreds- og bykommuner. Disse er senere oppjustert til stat: kr 16,95 og kommune kr 39,91.

Ved fornyelse av reguleringskonsesjoner følger i utgangspunktet et nytt moderne standard vilkårssett med. Gjeldene satser for nye konsesjoner er kr 8 pr. nat.hk til staten og kr 24 pr. nat.hk. til kommuner.

Om avgiftssatsene i konsesjonene som fornyes er høyere enn standard er praksis å videreføre satsene. Om avgiftssatsene er lavere enn standard forhøyes disse til standardsatser.

I dette tilfellet skal fire konsesjoner fornyes og bli én konsesjon.

Ved fastsettelse av avgiftssatsene har vi tatt hensyn til både de tidligere satsenes størrelse og antall nat.hk. i de to konsesjonene. Vi har videreført satsene og regnet ut størrelsen på konsesjonsavgiften pr konsesjon. Vi har så regnet ut samlet beløp for konsesjonsavgiftene og delt på totalt antall nat.hk. Da har vi fått en vektet sats for stat på kr 17,31 og for kommuner kr 39,30.

Indeksjustering av avgiftssatser skjer etter de til enhver tid gjeldende regler. Det legges opp til justerte reguleringsgrenser for Sjørdalsvatn og Nibbevatnet. Endelig beregning av konsesjonsavgiftene blir gjort etter at konsesjonen er endelig vedtatt i kongelig resolusjon.

I tråd med moderne standardvilkår foreslår vi å ta med bestemmelse om at avgiftene skal avsettes til et kommunalt fond.

Post 3. Konsesjonskraft

(Tidligere post 18 (1956 og 1967), og post 17 (1957 og 1966))

Vilkårene om konsesjonskraft i postene 17 og 18 erstattes nå av post 3 hvor teksten foreslås oppdatert i tråd med moderne standardvilkår. De nye vilkårene gir OED-pris. Det legges opp til justerte reguleringsgrenser for Sjørdalsvatn og Nibbevatnet. Endelig beregning av konsesjonskraften blir gjort etter at konsesjonen er endelig vedtatt i kongelig resolusjon

Post 4. Kontroll med betaling av avgift mv.

Vilkåret har ny tekst og erstatter post 3 i vilkårene fra 1956, 1957, 1966 og 1967

Post 5. Byggefrister

Vilkåret har ny tekst og erstatter post 4 i vilkårene fra 1956, 1957, 1966 og 1967.

Post 6. Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift

I de gjeldende konsesjonene var vilkåret i dagens post 6 en del av vilkårsteksten i post 20 (1957, 1966 og 1967) og post 21 (1956). Hovedinnholdet i posten er beholdt, men språket er modernisert.

Begrensningen i konsesjonærens plikt knyttet til ulemper og utgifter foreslås fjernet fra bestemmelsen. Bestemmelsen om varsling av Landsforeningen for naturfredning i Norge ved ødeleggelse av dyre- og plantearter, naturforekomster og steder med vitenskapelig eller historisk betydning foreslås fjernet da bestemmelsen ikke lenger er aktuell.

Post 7. Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

I de gjeldende konsesjonene var deler av vilkåret i dagens post 7 en del av vilkårsteksten i postene 14 og 20 (1956), 14 og 19 (1957), post 13 og 19 (1966), post 14 og 20 (1967). Myndighet for godkjenning av planer og tilsyn foreslås lagt til NVE, istedenfor til «vedkommende departement», i tråd med moderne standardvilkår. Vi foreslår å ta inn bestemmelser om kommunens rett til å uttale seg om anleggsveier, massetak og overskuddsmasser, om plikt for konsesjonær til å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder, om konsesjonærens plikt til opprydding, om at hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til nytte for allmennheten, og om at NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring etter denne posten.

Post 8. Naturforvaltning

Denne posten omhandler standard naturforvaltningsvilkår som innføres i alle fornyelser av eldre konsesjonsvilkår. I pkt. I a, er influensområdet satt til de vassdrag som berøres av reguleringene.

Det nye naturforvaltningsvilkåret vil dekke følgende avsnitt:

Post 13 i konsesjonene fra 1956 og 1957:

«Til fremme av fisket i de områder som berøres av regulering og utbygging i Svelgenvassdraget, plikter konsesjonæren å bekoste utsetting av yngel og/eller settefisk etter nærmere bestemmelser av vedkommende departement. For å hindre utvandring av fisk under tappeperioden, plikter konsesjonæren, dersom vedkommende departement finner det nødvendig og etter dette departements bestemmelser å anbringe gitter eller annen sperreanordning foran tunnelinntak og/eller tappeluker, samt bære de omkostninger som er forbundet med dette pålegg.

Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av regulering og utbygging i vassdraget, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Post 12 (1966) og post 13 i konsesjon (1967):

«Konsesjonæren plikter årlig å sette ut yngel og/eller settefisk i de vassdrag som berøres av reguleringen og overføringen, etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement. Dersom departementet finner det nødvendig å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen og overføringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser.

Konsesjonæren plikter etter nærmere avgjørelse av vedkommende departement å delta med partsinnskudd i felles anlegg for yngel og/eller settefiskproduksjon for distriktet.»

Tekst som bare gjelder konsesjon 1967:

«Dersom vedkommende departement finner det nødvendig, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til jakttoppsyn i anleggstida.»

Vi foreslår at vilkårene erstattes med dagens standardvilkår for naturforvaltning, og som vil gi Miljødirektoratet hjemmel til å kunne pålegge tilsvarende undersøkelser og tiltak for fisk. I tillegg vil nytt vilkår også gi hjemmel til å pålegge undersøkelser av hensyn til plante- og dyreliv og friluftsliv mv.

NVE er ansvarlig myndighet for fysiske tiltak og følger opp pålegg om tiltak som endrer vannføring, vannstand og fysiske forhold i elver og innsjøer/magasiner som eksempelvis fiskepassasjer og fiskesperrer.

Post 9. Automatisk fredete kulturminner

Vilkåret har ny tekst og erstatter deler av post 19 (1966) og post 20 (1967):

«Anleggenes eier skal i god tid på forhånd undersøke om faste fortidsminner som er fredet i medhold av lov av 29. juni 1951 nr. 3 eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding herom til vedkommende museum. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fortidsminne som ikke har vært kjent, skal melding som nevnt i foregående ledd sendes med en gang og arbeidet stanses.»

I tråd med moderne standardvilkår foreslås å innføre vilkår om automatisk fredete kulturminner. I henhold til retningslinjene om sektoravgift vil ordningen omfatte vassdrag der opprinnelig konsesjon ble gitt før 1960. Vi anbefaler at standardvilkåret om sektoravgift skal gjelde for konsesjonene som ble gitt før 1960 og magasinene som omfattes av følgende konsesjoner: «Tillatelse til å regulere Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 16. mars 1956» og «Tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 6. juli 1957».

Sektoravgiften utløses for magasinene: Svelgsvatnet, Sördalsvatnet og Hjelmevatnet. Dette er beregnet å ha et magasinivolum på 97,2 mill. m³ (se tabell under).

Kraftverk	Sum magasinivolum [mill. m ³]	Sum EEKV [kWh/m ³]	Magasinkapasitet [GWh]
Straumane	6,1	0,589	3,6
Svelgen 1	10,7	0,506	5,4
Svelgen 2	80,4*	1,075	86,4
Sum	97,2		95,4

* Basert på praktisert reguleringshøyde på 33,5 ned til kote 462 (lokal høyde).

Post 10. Forurensing

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om forurensning som anbefales tatt inn. Vilkåret gir hjemmel for å kunne pålegge tiltak og undersøkelser for å begrense forurensing.

Post 11. Veier, ferdsel mv.

Standardvilkårets post 11 om veier, ferdsel mv. anbefales tatt inn og vil erstatte post 11 (1956 og 1957) og Post 10 (1966) og post 11 (1967):

«Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikt er til stede samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veier, bruer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for allmenheten, for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Valg av trase for veganlegg skal skje i samråd med de stedlige myndigheter.»

Post 12. Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring

Post 12 er et nytt vilkår som anbefales tatt inn og som gir hjemmel til at NVE kan pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger, samt pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider i forhold til erosjonsskader, ras og oversvømmelser mv.

Post 13. Rydding av reguleringssonen

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om rydding av reguleringssonen som anbefales tatt inn.

Erstatter post 11 (1966) og post 12 (1967): *«De neddemte arealer ryddes for trær og busker som er over 1,5 m høye eller har over 8 cm stammediameter målt i en høyde av 25 cm over bakken. Gjenstående stubber skal ikke være over 25 cm høye. Høyden regnes vinkelrett mot bakken. Ryddingen skal være fullført senest 2 år etter første neddemming av vedkommende areal. Etter skjønnets nærmere bestemmelse skal det eventuelt også foretas finrydding av begrensede områder av hensyn til fisket.»*

Post 14. Manøvreringsreglement

Vilkår om vannslipp i post 17 (1956), post 15 (1966), post 16 (1967) med henvisning til et manøvreringsreglement vil bli erstattet med forslag til et nytt manøvreringsreglement, hvor innholdet er kommentert i et eget avsnitt senere i innstillingen.

Post 15. Hydrologiske observasjoner

Deler av post 17 (1956), 16 (1957, 1966) og 17 (1967) omhandler hydrologiske målinger. Det anbefales innført nytt standardvilkår som vil erstatte de gamle postene.

Post 16. Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking

Deler av post 17 (1956) og post 16 (1957) hadde vilkår om merking av magasin vannstand: *«Oppdemningsgrensen ved sperredammen i «Vestre elv» og laveste tappegrense i Nipevatn (og eventuelt Øvrevatn) betegnes med faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner».*

I post 16 (1966) og post 17 (1967): *«Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige merker som det offentlige godkjenner»*

Dette foreslås erstattet av nytt standardvilkår, post 16, som også gir retningslinjer bl.a. om minstevannføring, skilting, merking og etablering og opprettholdelse av hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

Post 17. Etterundersøkelser

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om etterundersøkelser som anbefales tatt inn.

Post 18. Militære foranstaltninger

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om militære foranstaltninger i modernisert språk. Dette erstatter tilsvarende vilkår i post 15 (1956 og 1957), post 14 (1966) og post 15 (1967).

Post 19. Luftovermetning

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om luftovermetning som anbefales tatt inn.

Post 20. Kontroll og sanksjoner

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om kontroll og sanksjoner som anbefales tatt inn. Teksten er modernisert og utvidet og erstatter postene 19 (1956), post 20 (1957 og 1966), post 18 (1966) og post 21 (1967):

Post 19 (1956): *«For oppfyllelsen av de forpliktelser som anleggene eller deres drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i denne konsesjon fastsatte betingelser, skal det stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 30 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.»*

Post 18 (1966): *«Den i post 19 i reguleringskonsesjonen av 16. mars 1956 fastsatte bestemmelse om sikkerhetstillatelse gjelder også regulering og overføring av Langevatn».*

Post 20 (1957 og 1966) og post 21 i (1967): *«Overføringsanleggenes eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av overføringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.»*

Post 21. Tinglysing

Standardvilkårene inneholder et eget vilkår om tinglysning som anbefales tatt inn. Teksten er modernisert og erstatter post 23 (1956), post 22 (1957 og 1966) og post 23 (1967).

Oversikt over ikke relevante poster i vilkårene fra konsesjonene

Følgende poster utgår i sin helhet fra vilkårene gitt i 1956 og 1957:

Post 5: *«Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødts- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år. For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 femti kroner for hver person».*

Og fra 1966 og 1967:

Post 5: «Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anleggene fortrinnsvis anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig -herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen - samt til en pris som ikke med mer enn 10 pst. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell- 10 pst.- i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pst. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet. Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 femten pst. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.»

Tillegg i post 5 bare i vilkår fra 1967:

«Søknad om dispensasjon må på forhånd sendes til departementet med de opplysninger som er nødvendige. Hva angår leveransen fra EFTA-land vil dispensasjonsadgangen bli praktisert i samsvar med de forpliktelser som foreligger i forhold til disse land under forutsetning av full gjensidighet.»

Post 7 (1956, 1957) og post 6 (1966, 1967): «Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske. Vedkommende departement kan dispensere fra denne bestemmelse når særlige hensyn foreligger».

Post 7 (1966, 1967): «Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.»

Post 8 (1956, 1957): «Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelser med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes, eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi regnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgitt øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse. Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene».

Post 9 (1956, 1957): «Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige legehjelp og å holde et for øyemed et tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr».

Tillegg i vilkårene, post 8, fra 1966 og 1967: «Det kan også pålegges konsesjonæren, etter vedkommende departements nærmere bestemmelse, helt eller del vis å bære utgiftene til vedkommende kommunes (eller kommuners), alminnelige forebyggende helsetjeneste og alminnelige sosiale tiltak. Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggs tiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement på legges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.».

Post 10 (1956, 1957), post 9 (1966, 1967): «Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Bestemmelsene i annet ledd får ikke anvendelse på leieforholdet mellom konsesjonær og arbeider når § 38 i lov om husleie av 16. juni 1939 gjelder i kommunen og leieforholdet er beskyttet gjennom oppsiingsreglene i nevnte paragraf».

Post 10 (1967): «Når konsesjonæren setter arbeidet igang, har han plikt til å sørge for midlertidig for samlingslokale til bruk for arbeiderne og andre som er knyttet til anleggene, eller om departementet finner det mer hensiktsmessig og ikke vesentlig dyrere å delta i oppføring, utbedring eller nedbetaling av permanent forsamlingslokale, f.eks. samfunnshus.»

Post 22 (1956, 1967) og post 21 (1957, 1966): «Alle heftelser som måtte påhvile anleggene faller bort når anleggene i henhold til post 1 foran går over til staten».

7. Merknader til nytt manøvreringsreglement

Vi foreslår ett felles manøvreringsreglement som vil erstatte gjeldene reglement gitt i «Tillatelse til å regulere Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 16. mars 1956», «Tillatelse til regulering og overføring av Langevatn fastsatt ved kongelig resolusjon av 13. mai 1966» og «Tillatelse til å regulere og overføre Vingevatn og Nibbevatn m.v. fastsatt ved kongelig resolusjon av 8. juni 1967». I brev fra Departement for Industri og håndverk datert 15. januar 1958, ble det godkjent en planendring for «overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget». Disse endringene er nå tatt inn i forslaget til nytt manøvreringsreglement.

Post 1. Reguleringer og overføringer

Høydegrunnet i gjeldende manøvreringsreglement er gammelt og basert på lokalt høydesystem. NVE anbefaler at høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem NN 2000 jf. tabellen under:

Naturlig	Reg.grenser	Reg.
----------	-------------	------

Magasin	vannst. kote	Øvre kote	Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	høyde m
Vingevatn	421,35	427,85	403,85			24,00
Nibbevatn	400,64	401,14	397,64			3,50
Sørdalsvatn	271,38	271,38	262,38			9,00
Svelgsvatn	225,11	231,61	216,11			15,50
Langevatn/Vatn11 ...	821,71	824,71	801,71			23,00
Hjelmevatn*	476,86	496,86	461,69			35,17

Hjelmevatn*:

Hjelmevatnet har en konsesjonsgitt reguleringshøyde på 35,17 m og LRV på 460,33 i lokalt høydesystem (461,69 i NN 2000). Praktisert LRV har i lokalt høydesystem vært på kote 462, noe som gir en reguleringshøyde på 33,5 m.

I søknadens vedlegg 6 er det oppmålte magasinivolum på 80,4 mill. m³, basert på en reguleringshøyde på 33,5 m. I tabell 5 i søknaden oppgis et magasinivolum på 80 mill. m³, basert på konsesjonsgitt reguleringshøyde på 35,17 m. I magasinkurven for Hjelmevatn, som benyttes i NVEs ukentlige magasinstatistikk, er magasinivolumet oppgitt til 80 mill. m³ basert på en reguleringshøyde på 33,5 m og LRV på kote 462. Basert på dette antar vi at et magasinivolum på 80,4 mill. m³ er riktig for en reguleringshøyde på 33,5 m, og ikke for konsesjonsgitt reguleringshøyde på 35,17 m.

Opprinnelig søkes det om å regulere Hjelmevatn med 33,5 m. I brev av 05.12.2019 endrer søker reguleringshøyde til 35,17 m, som opprinnelig konsedert, og vi foreslår denne reguleringshøyden i reglementet.

Nibbevatn og Sørdalsvatn

Svelgen Kraft søker om en endring av reguleringshøydene i Nibbevatn og Sørdalsvatn, basert på dagens manøvreringspraksis. Opprinnelig reguleringshøyder, målt i lokalt høydesystem, er for Nibbevatn: 5,0 meter (HRV 403,50 - LRV 398,00) og Sørdalsvatn: 20 meter (HRV 277,00 - LRV 257,00).

Søker foreslår en noe mindre regulering for begge vannene og på bakgrunn av dette anbefaler NVE å ta inn følgende nye reguleringshøyder, målt i NN2000, i manøvreringsreglementet:

- Nibbevatn, reguleringshøyde 3,5 meter (HRV 401,14-LRV 397,64)
- Sørdalsvatn, reguleringshøyde 9 meter (HRV 271,38-LRV 262,38).

Langevatn i Myklebustvassdraget

NVE foreslår fortsatt overføring av Langevatn i Myklebustvassdraget til Svelgenvassdraget.

Post 2. Manøvrering og minstevannføring

I gjeldende manøvreringsreglement post 2 (1956 og 1957) står følgende: «*Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføringen ikke forøkes.*». Og tilsvarende i manøvreringsreglement post 2 av 1967: «*Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets flomvassføring ikke forhøyes, og at tørrlagte elveløp ikke for raskt tilføres vassmengder av betydning. For øvrig kan slippingen foregå etter kraftverkets behov.*».

Dette er nå erstattet med «*Ved manøvreringen skal det has for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes. For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov*» i post 2 i det nye forslaget til reglement.

Post 3:

Denne posten erstatter post 4 (1956): «*Det skal påses at overføringsanleggene til enhver tid er i god stand og at flomløp og tappeløp ikke hindres av is og lignende. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen innsendes ved hver måneds utgang til Hovedstyret for Vassdrags- og elektrisitetsvesenet*». Tilsvarende i post 3 i manøvreringsreglement av 1966 og 1967. Det nye vilkåret har følgende ordlyd: «*Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Konesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten*».

Post 4:

Post 4 er ny og standard i alle nye manøvreringsreglement: «*Viser det seg at vilkår om vannslipp og vannstandsendringer medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet. Dette kan skje uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann. Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet*».

Denne erstatter følgende:

Post 5 (1966, 1967): «*Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsettede endringer i reglementet som finnes nødvendig*».

Post 5 (1956) og post 6 (1966 og 1967): «*Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement*».

Post 6 (1956) «*Forandringer i dette reglement kan bare foretas av det offentlige og etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg*» og post 7 (1966 og 1967):

«Forandringer i dette reglement kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg».

Poster fra det gjeldende manøvreringsreglement foreslås å ta ut:

Post 3 (1956): *«Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement».* Tillegg i post 4 (1966 og 1967): *«Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen skal bestemme hvor damvokteren skal bo og at han skal ha telefon i sin bolig.».* Denne posten er ikke lenger en del av moderne reglements vilkår og anbefales tatt ut i sin helhet.

8. Videre saksbehandling

Saken oversendes med dette til Olje- og energidepartementet for videre behandling. Sakens dokumenter er gjort tilgjengelig i Sedok.»

**Forslag til vilkår
for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven
til Svelgen Kraft AS
til fortsatt regulering/overføring i forbindelse med kraftverk Svelgen I og II
i Bremanger kommune, Vestland**

(Fastsatt (dato). Erstatte tidligere vilkår for regulering av Svelgenvassdraget gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956, overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget tildelt ved Kronprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957 (endret ved kgl.res. 20. desember 1957), regulering av Langevatn gitt i kgl.res. 13. mai 1966 og regulering og overføring av Vingevatn og Nibbevatn gitt i kgl.res. 8. juni 1967.

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid. Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten Kongens eller Stortingets samtykke, jf. vassdrags-reguleringsloven § 10 annet ledd.

Reguleringskonsesjonen, reguleringsanleggene eller andeler i reguleringsanleggene kan bare overdras i forbindelse med samtidig overdragelse av vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget. Det samme gjelder ved andre disposisjoner over konsesjonen, anleggene eller andeler i anleggene, herunder pantsettelse, arrest eller utlegg.

2

(Konsesjonsavgifter)

Det skal betales en årlig avgift til staten på kr 17,31 pr. nat.hk og de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr 39,30 pr. nat.hk.

Avgiften til fylkeskommunene og kommunene, fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av NVE. Skjer det endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Fondets midler skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Satsen for konsesjonsavgifter skal justeres hvert 5. år, i tråd med gjeldende regler.

Betales ikke avgiften til forfallstid, betales rente som fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Avgiften beregnes etter den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å medføre utover den vannføringen som har vært påregnelig år om annet 350

dager i året. Ved beregningen legges det til grunn at magasinet utnyttes slik at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Avgjørelsen om beregning av avgiften treffes av NVE.

Beregningen av konsesjonsavgifter samordnes med beregning av konsesjonsavgifter for konsesjon etter vannfallrettighetsloven, jf. lov av 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon til rettigheter til vannfall mv. § 18.

Avgiften skal betales av de enkelte vannfalls- eller brukseiere som utnytter den regulerte vannføringen. Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

3

(Konsesjonskraft)

Det skal avstås til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne økning av vannkraften beregnet etter reglene i § 14 annet ledd, jf. § 3 fjerde ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Avgitt kraft kan kommunen nytte etter eget skjønn.

Det kan bestemmes at det i tillegg skal avstås inntil 5 prosent av kraften til staten beregnet som i første ledd. Staten rår fritt over tildelt kraft.

Plikten til å avstå kraft påhviler de enkelte vannfalls- eller brukseiere. Plikten til å avstå kraft inntreer etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraft tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med brukstid ned til 5.000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger betales av den som tar ut kraften.

De enkelte vannfalls- eller brukseiere har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes force majeure, må ikke skje uten departementets samtykke.

Prisen på kraften fastsettes basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet. Skatter beregnet av kraftproduksjonens overskudd ut over normalavkastningen inngår ikke i selvkostberegningen. Departementet skal hvert år fastsette prisen på kraften levert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger. Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny vurdering etter 20 år.

4

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 3 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

5

(Byggefrister)

Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i de vassdrag som berøres av reguleringene er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste friluftlivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen.

Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Når fornyet konsesjon er gitt, skal konsesjonæren innbetale et engangsbeløp på kr 12.000,- (2006- kroner) per GWh magasinkapasitet til kulturminnevern i vassdrag. Det innbetalte beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravinger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredede kulturminner innenfor områder som berøres av reguleringen. Sektoravgiften utløses for magasinene: Svelgsvatnet, Sordalsvatnet og Hjelmevatnet.

Arkeologiske arbeider i felt skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet eller når vannstanden av andre årsaker er lav. Konsesjonæren skal varsle kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) i god tid før en nedtapping av magasinene, eller dersom det av andre årsaker er lav vannstand i magasinene slik at arkeologisk arbeid kan gjennomføres.

Konsesjonæren skal ved fysiske tiltak i vann og på land, som for eksempel etablering av terskler og anleggsarbeid mv., i god tid på forhånd få undersøkt om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven §§ 3 og 9. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal melding sendes kulturminneforvaltningen og arbeidet stanses, jf kulturminneloven § 8 andre ledd.

10

(Forurensning)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- a. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med anlegget er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- b. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Veier, ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement)

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

15

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten.

16

(Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltenes utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

(Militære foranstaltninger)

Ved damanlegget kan det treffes militære foranstaltninger for sprenging i krigstilfelle, uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenkning eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

(Kontroll og sanksjoner)

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte vilkår eller pålegg gitt i medhold av vilkårene som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.

NVE kan kreve at konsesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter), 3 (Konsesjonskraft), 5 (Fond), 6 (Byggefrister), 15 (Manøvreringsreglement) og 21 (Kontroll og sanksjoner).

Ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av spesielle konsesjonsbetingelser for de enkelte deltagere i reguleringen, mister vedkommende vannfalls- eller brukseiers retten til å bruke driftsvannet som er innvunnet ved reguleringen.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vassdragsreguleringsloven.

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven.

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses etter tinglysingsloven.

Departementet kan ved enkeltvedtak bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som en heftelse på eiendommer hvor konsesjonen kan medføre en forpliktelse.

Manøvreringsreglement
for regulering og utbygging av Svelgen I og II i Bremanger kommune,
Vestland
(fastsatt ved kgl.res. dato)

Erstatter tidligere reglement gitt for regulering av Svelgenvassdraget gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956, overføring av Nipevatn til Svelgenvassdraget tildelt ved Kronprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957 (endret ved kgl.res. 20. desember 1957), regulering av Langevatn gitt i kgl.res. 13. mai 1966 og regulering og overføring av Vingevatn og Nibbevatn gitt i kgl.res. 8. juni 1967.

1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Vingevatn	421,35	427,85	403,85			24,00
Nibbevatn	400,64	401,14	397,64			3,50
Sørdalsvatn	271,38	271,38	262,38			9,00
Svelgsvatn	225,11	231,61	216,11			15,50
Langevatn/Vatn11	821,71	824,71	801,71			23,00
Hjelmevatn	476,86	496,86	461,69			35,17

Høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem NN 2000.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Avløpene fra Vingevatn og Nibbevatns med oppgitte nedbørfelter henholdsvis 5,5 km² og 1,8 km², føres gjennom Langevatn til Svelgenvassdraget.

Avløpet fra Langevatnet (SK 369,58) i Myklebustvassdraget, oppgitt felt 3,1 km², føres over til Svelgenvassdraget.

Avløpet fra Langevatn/Vatn 11 i Førdevassdraget – nedbørfeltet er oppgitt til 2,24 km² – blir overført til Hjelmevatn i Svelgenvassdraget.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes. Alle vannføringsendringer skal skje gradvis.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Konesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentlige interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten

4.

Viser det seg at vilkår om vannslipp og vannstandsendringer medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet. Dette kan skje uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

III. Merknader til NVEs innstilling

NVEs innstilling ble sendt på høring 2. august 2023 til Bremanger kommune og Vestland fylkeskommune.

Bremanger kommune uttaler følgende i brev av 24. august 2023:

«Bremanger kommune viser til vår høyringsuttale i saka, datert 29.09.2017, i samsvar med formannskapsvedtak 103/17:

Det bør gjennom konsesjonen sikrast at Svelgen Kraft AS er forplikta til å yte praktisk og økonomisk støtte til dei lokale frilufsorganisasjonane som eit avbøtande tiltak.

Kommunen krev at det vert innført pålegg om minstevassføring i elva frå Vingevatn til Vingen.»

Vestland fylkeskommune uttaler følgende i brev av 1. september 2023:

«Kulturminne

Vestland fylkeskommune er regional kulturminnemynde og har dermed forvaltingsansvaret for Vingen helleristingsområde. Vingen helleristingsområde har nasjonal verdi og er områdefreda, jf lov om kulturminne § 19. I tillegg er helleristingsområde omfatta av Vingen landskapsvernområde som er større. Det er knytt eigne føresegner til områdefredinga og til landskapsvernområdet. Mellom anna er ferdselen inn til helleristingsområdet strengt regulert innanfor områdefredinga. Det er ikkje lov å gå inn i området utan å ha med seg godkjend guide. Bremanger kommune har dei siste 20 åra, etter søknad frå fylkeskommunen, fått løyve til gjennomføre tre guida turar gjennom sommarsesongen, 15. juni til 15. september.

I samband med høringa rådde fylkeskommunen sterkt til å få tilbake vatn i Vingefossen. Vi peikte på at opplevingsverdien av å vere i Vingen ville bli auka. Fossen i Vingen var, i følgje dei som budde der då vassføringa var normal, stor og lyden frå han kunne høyrast veldig godt. Fossen må ha hatt ei særeigen betydning i steinalderen. I bergkanten ved fossen, sjølv der det er temmeleg bratt, er det fleire hogne figurar.

I tilrådinga frå NVE blir det peikt på at publikumstalet i Vingen er lågt. Gjennomsnittleg 200 personar i turistsesongen. Dei meiner at dersom det hadde blitt auka vassføring i Vingefossen ville berre nokre få fått oppleve ein buldrande foss uansett. Vestland fylkeskommune meiner at dette er ei heilt feil vurdering. Publikumstalet inn til Vingen er strengt regulert nettopp for å verne om det sårbare og unike som helleristingsområdet Vingen er. I Noreg er det berre helleristingsfeltet i Alta som kan måle seg med Vingen når det gjeld omfang og utstrekning. Det unike med Vingen er at publikum kan oppleve eit særst autentisk steinalderlandskap, då det har skjedd få inngrep her. Det er ikkje bygd veg, eller store forstyrrende bygg slik som til dømes i Alta der E39 går rett forbi. Vi har medvite ikkje opna opp for masseturisme inn til Vingen, fordi bergkunsten er sårbar og har svært høg nasjonal verdi. Også det store landskapet med Hornelen, Frøysjøen og dei bratte bergknausane rett ved, er med på å gjere Vingen helleristingsområde heilt unikt. Derfor har òg Riksantikvaren føreslått at dette landskapet skal vere kulturhistorisk landskap av

nasjonal interesse (KULA). Derfor er det ikkje tal besøkande som bør vere avgjerande for auka vassføring i Vingefossen, men kvaliteten på det folk får oppleve når dei kjem.

NVE peikar i tillegg på at terrenget oppe ved Vingevatn er svært sårbart og at dersom dei skulle ha opna opp og gitt vatn til Vingefossen ville det medført synlege inngrep i ein sårbar natur. Til det vil vi påpeike at det alt har skjedd store inngrep oppe på fjellet med kraftanlegget. Å gje vatn til Storelva/Vingefossen vil tvert om vere eit avbøtande tiltak til akkurat desse inngrepa. Vi kan ikkje sjå at ulike tekniske løysingar for å få meir vatn til Vingefossen, har vorte visualisert. Her må det vere mogleg å finne tekniske løysingar som er skånsame.

Eit anna argument som NVE nyttar og som talar mot auka vassføring i Vingefossen/Storelva, er kostnader knytt til sjølve dei tekniske løysingane og til sjølve tapet av vatn. Kraftselskapet har store inntekter knytt til kraftverket totalt. Vi minner om at det her er ønskje om auka vassføring i turistsesongen, ikkje gjennom heile året.

Sektoravgift

Sidan opphavelag konsesjon vart gjeve i 1921 og det ikkje vart gjennomført arkeologiske registreringar i samband med utbyggingane i 1921 og 1958 fell søknaden om konsesjonsfornyning under ordninga med sektoravgift. Sektoravgift ligg under Olje- og Energidepartementet, kap. 1820 post 74 tilskot til museums-/kulturminnetiltak. Retningslinene for bruk av ordninga er fastsett av Miljøverndepartementet (2011). Riksantikvaren står som ansvarleg for forvaltninga av desse midlane. Fylkeskommunen uttalar seg på denne bakgrunn frå eit reint fagleg ståstad og vurderer kva som er kjend av automatisk freda kulturminne i konsesjons-områder, samt gjer ei vurdering av potensial av nye funn.

Vurdering av potensiale – automatisk freda kulturminne

Innanfor reguleringsområdet er det ikkje kjend automatisk freda kulturminne. Det skuldast nok i hovudsak at det ikkje har vore gjennomført systematiske kulturminneregistreringar her tidlegare. Helga Vingelven, som budde i Vingelven, har fortalt om observasjon av hjortefigur oppe ved Vingevatnet (I Vingen. Et naturens kolossalmuseum: Lødøen og Mandt 2012:157 - 157). Universitetsmuseet i Bergen har ikkje klart å finne han, men dei har ikkje leita systematisk oppe i desse fjellområda. Vi vurderer derfor potensialet for at det kan vere spor etter førhistorisk aktivitet frå steinalder som særleg høgt i fjellområda ved Vingevatnet. Det er derfor behov for å gjennomføre arkeologiske kulturminneregistreringar i området, særskilt ved Vingevatnet.

Skadeårsaker og verknader

Skadeomfanget på kulturminne i regulerte vatn er svært varierende. Enkelte kulturminne kan verte betydeleg skada, medan andre vert lite påverka. Det som gjer mest skade på kulturminna er erosjon. Erosjonen skuldast i hovudsak at vasstanden i magasina stadig vert endra. Kulturminna som då ligg i reguleringssona vert stadig utsett for utvasking – tørrlegging - utvasking. Bølger og isdanning på vinteren arbeidar til stadigheit med strandsona. Den opphavelige konteksten til kulturminna vert stadig meir utydeleg og

uryddig. Rørsler i isdanning på vinteren og påfølgjande smeltingar av denne fører og til stor omroting og ikkje minst redisponering av sedimenta, inkludert potensielle artefaktar frå kulturminnelokalitetar. Dette fører til at kunnskapspotensialet i dei arkeologiske lokalitetane vert forverra med tida. Det er derimot lite dokumentert korleis skadeprosessar verkar på kulturminna, ikkje minst kor lang tid det tek før ulike kulturminne må reknast som tapt.

Kulturminnefagleg tilråding

Vestland fylkeskommune minner om at Vingen helleristingsområde er noko av det mest særeigne og unike helleristingsområdet vi har i Nord-Europa. Talet besøkande er regulert i føresegnene til områdefredinga for å sikre dette sårbare og unike kulturminneområdet. Kraftselskapet har store inntekter på vasskrafta totalt og vi er sikre på at det er mogeleg å finne gode tekniske løysingar som er skånsame for det sårbare terrenget i fjellområdet. Å få tilbake fossefallet i Vingefossen i sommarsesongen, er eit godt avbøtande tiltak og vil auke opplevingsverdien for dei som besøker Vingen vesentleg. Vi er derfor ikkje samd i NVE si tilråding når det gjeld auka vassføring i Storelva/Vingefossen.

På bakgrunn av den informasjonen ein i dag har for områda, kan ikkje kulturminnemynde vere trygg på at vi har eit tilfredsstillande kunnskapsbilete av det kulturhistoriske tilhøvet kring vatna, og då særskilt ved Vingevatnet. Arkeologisk registreringsarbeid vil difor skape eit viktig referansemateriale for fjellområda og auke kunnskapen om Vingen helleristingsområde òg. Dette gjeld i hovudsak kunnskap om utmarksbruk i samband med jakt, fangst, sanking men og i samband med tema som mytologi, ferdsel og handel. Det er vidare grunn til å uroa seg over vedvarande erosjon og nedbryting på grunn av bølger og istilhøve i stadig skiftande strandsoner (i reguleringssonene), noko som gjer at ein på sikt kan miste vesentleg informasjon til kjelde for ny kunnskap. I vidare vurderingar bør ein sjå på kunnskapspotensialet i kulturminna versus skadeverknadar av reguleringa. Vestland fylkeskommune legg til grunn i vår merknad at NVE tek med i konsesjonsvilkåra behovet for gjennomføring av arkeologiske kulturminneregistreringar.

Innspel frå seksjon for friluftsliv

Tiltak for å auke vassføringa i vassdraga vil betre økologisk tilstand og i tillegg betre landskapsopplevinga. Særleg vil det å få tilbake vatn i Vingefossen ha ein positiv effekt for landskapsopplevinga i Vingen.

Det kan òg merkast at det går ein T-merka sti frå Sande i Svelgen til Vingesætra. Vidare frå Vingesætra går det sti inn i Vingen Landskapsvernområde. I tillegg til organiserte turar er det rimeleg å anta at ein del finn vegen til Vingen landskapsvernområde på eigen hand, via den T-merka stien.»

IV. Departementets vurdering

1. Innledning

Vassdragskonsesjonene tilknyttet kraftverkene Svelgen I og II ble opprinnelig gitt for å forsyne industrien i Svelgen med kraft, og har samme funksjon i dag. Den første tillatelsen til kraftutbygging i Svelgen ble meddelt A/S Bremanger Kraftselskab den 23. april 1915.

Christiania Spigerverk ervervet aksjer i selskapet i medhold av aksjeervervskonsesjon meddelt 1955. Ved kronprinsregentens resolusjon 16. mars 1956 fikk Christiania Spigerverk tildelt ny konsesjon til å regulere Svelgenvassdraget, som inkluderte Hjelmevatnet, Sjørdalsvatnet og Svelgsvatnet.

Senere ble også andre vassdrag i området regulert og overført til Svelgenvassdraget. Tillatelse til å overføre Nipevatnet ble meddelt ved kronprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957, senere endret ved kongelig resolusjon av 20. desember 1957. Tillatelse til regulering og overføring av Langevatnet (i Førdevassdraget) til Svelgenvassdraget ble meddelt ved kongelig resolusjon 13. mai 1966. Tillatelse til å regulere og overføre Vingeavatnet og Nibbevatnet via Langevatnet (i Myklebustvassdraget) til Svelgenvassdraget ble meddelt ved kongelig resolusjon 8. juni 1967. De siste tiltakene ble idriftsatt i 1968.

Det ble inngått avtale om foregrepet hjemfall mellom staten og Christiania Spigerverk i 1957. Avtalen gikk ut på at staten (senere Statkraft) skulle overta eierskapet til kraftverkene med tilhørende fall og rettigheter, for deretter å leie de samme rettighetene tilbake til Christiania Spigerverk som skulle drive anleggene videre. Christiania Spigerverk fusjonerte med Elkem-konsernet i 1972. Elkem fikk midlertidig tillatelse til videre drift av anleggene i 2004. Aksjene i Elkems kraftselskap ble overdratt til dagens eiere i 2010. Kraftselskapet skiftet samtidig til dagens navn, Svelgen Kraft AS (SK). I 2014 kjøpte SK kraftverkene med tilhørende fall og rettigheter fra Statkraft. Ervervskonsesjon ble meddelt 20. juni 2014. Samtidig fikk SK midlertidig tillatelse til å videreføre reguleringer og overføringer for Svelgen I og II på gjeldende vilkår inntil foreliggende søknad er avgjort. De to kraftverkene har i dag en årlig produksjon på henholdsvis 49 og 210 GWh.

SK sendte i 2017 søknad om ny konsesjon til fortsatt regulering av de magasiner og overføringer som kraftverkene Svelgen I og II i Bremanger kommune benytter, samt fortsatt drift av de to kraftverkene. Søknaden er sendt på høring. NVE gjennomførte en befaring den 24. september 2019, og oversendte sin innstilling til departementet ved brev av 5. juli 2023. NVE anbefaler i innstillingen at det gis ny konsesjon til dagens reguleringer og overføringer, og at konsesjonen omfatter tillatelse til fortsatt drift av kraftverkene. Videre ble det anbefalt innføring av moderne standardvilkår og at konsesjonen gjøres tidsubegrenset. Departementet har sendt NVEs innstilling på høring. Departementet gjennomførte en egen befaring den 6. oktober 2023.

2. Vurderingsgrunnlag

Reguleringer og overføringer for produksjon av elektrisk energi som øker vannkraften med en viss størrelse, krever konsesjon etter vassdragsreguleringsloven § 3 første ledd. Det samme gjelder vannkraftverk med midlere årsproduksjon over 40 GWh, dersom tiltaket kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser i vassdraget eller sjøen, jf. annet ledd. Søknaden fra SK behandles som en ordinær konsesjonssøknad etter disse bestemmelsene.

I departementets vurdering av om konsesjon skal gis etter vassdragsreguleringsloven, må fordelene og ulempene for allmenne og private interesser ved det omsøkte tiltaket veies opp

mot hverandre. Tiltaket skal kun gis konsesjon dersom fordelene ved tiltaket er større enn de skader og ulemper tiltaket påfører de nevnte interessene, jf. vassdragsreguleringsloven § 5.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvingen ved saksbehandlingen etter vassdragslovgivningen. Det innebærer at miljøkonsekvensene ved videreføring av eksisterende anlegg må vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der tiltakets samfunnmessige fordeler avveies mot ulempene, herunder forringelse av eller tap av naturmangfold. Bestemmelsen i naturmangfoldloven § 7 og prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer for vedtak etter vassdragslovgivningen. Det vises i denne sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Disse forvaltningsmålene blir iaktatt ved departementets behandling etter vassdragslovgivningen.

Hensynet til kulturminner inngår også i skjønnsutøvingen. Når det etter vassdragsreguleringsloven treffes vedtak som påvirker kulturminneressursene, skal det legges vekt på kulturminnelovens formål om å verne kulturminner og kulturmiljø med deres egenart og variasjon, som en del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning. Kulturminnelovens formål blir iaktatt ved departementets behandling etter vassdragslovgivningen.

Departementets vurdering bygger på følgende kunnskapsgrunnlag:

- Konsesjonssøknad med etterfølgende utfyllende opplysninger
- Høringsuttalelser til søknaden og SKs kommentarer til uttalelsene
- NVEs innstilling
- Merknader til NVEs innstilling
- Departementets befarings gjennomført i oktober 2023
- Merknader mottatt fra høringsparter og SK etter departements befarings

Etter departementets syn er tiltaket godt nok opplyst til at vedtak kan fattes. Det er ikke søkt om endringer i eksisterende reguleringer og overføringer, utover en mindre reduksjon av reguleringshøydene i Sjørdalsvatnet og Nibbevatnet. Reduksjonen er i samsvar med dagens reguleringspraksis. Departementet vurderer at erfaringer knyttet til konsekvensene av dagens virksomhet har en sentral betydning. Konsesjonssøknaden med konsekvensutredning, mottatte innspill og merknader, samt opplysninger innsamlet i forbindelse med befarings, gir den kunnskapen som kreves om fordeler og ulemper ved tiltaket.

3. Vurdering av tiltakets virkninger

3.1 *Kraftforsyning og verdiskapning*

Kraftverkene Svelgen I og II med dagens reguleringer og overføringer, gir en årlig kraftproduksjon på henholdsvis 49 og 210 GWh per år. Produksjonen og den fleksibiliteten reguleringene innebærer, utgjør et vesentlig bidrag til å sikre kraftforsyning. En stor andel er vinterproduksjon, da kraftbehovet generelt er størst.

Produksjonen representerer også verdiskapning i form av skatteinntekter til stat og kommuner, konsesjonskraft og konsesjonsavgifter til stat, fylke og kommuner, og inntekt til produsenten.

Driften av kraftverkene gir også om lag fire arbeidsplasser. Bremanger kommune mener at det bør vurderes om det kan settes krav til lokalisering av arbeidsplasser tilknyttet kraftverkene. NVE har ikke anbefalt et slikt tiltak. Departementet er enig med NVE i at det ikke grunnlag for å fravike gjeldende forvaltningspraksis om lokalisering av arbeidsplasser i denne saken.

3.2 *Kulturminner og turisme*

Det er et helleristningsfelt i Vingen. Det er det nest største helleristningsfeltet i Norge, og et av de største i Nord-Europa. Helleristningene er mellom 6200 og 6900 år gamle.

Universitetsmuseet i Bergen er grunneier og forvalter området. Vingen landskapsvernområde ble opprettet i 1980 etter den dagjeldende naturvernloven for å verne helleristningsfeltet. Området er også fredet som kulturminneområde etter kulturminneloven § 19. Det er ikke veiforbindelse til helleristningsfeltet, og det er forbud mot ferdsel i området uten særskilt tillatelse. Feltet har derfor vært mindre utsatt for menneskelig påvirkning. Turismen i de berørte områder er primært knyttet til helleristningsfeltet. Det arrangeres organiserte turer til feltet med guide i regi av kommunen i sommersesongen mellom mai og september. Bremanger kommune har fattet vedtak om å nominere området til UNESCOs verdensarvliste.

Vingefosselva løper fra Vingevatnet og gjennom helleristningsfeltet i Vingen. I 1967-68 ble det etablert en dam ved utløpet av Vingevatnet, som overfører 70 % av det naturlige tilsiget i Vingefosselva til Svelgenvassdraget. Reguleringene og kraftverket antas å ha liten faktisk påvirkning på de kulturminner som er registrert, men den totale påvirkningen på kulturminner er vanskelig å fastslå, blant annet fordi ikke alle kulturminner i området er oppdaget og/eller registrert.

Departementet er enig med NVE i at påvirkningen reguleringene i denne saken har på kulturminner, landskap og turisme tilknyttet kulturminnene, ikke er til hinder for å tildele konsesjon. Spørsmålet er om det bør fastsettes krav om minstevannføring i Vingefosselva, krav om flytting av dam i Vingevatnet og/eller krav om kulturminneundersøkelser.

Bremanger kommune, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane (nå Statsforvalteren i Vestland), Vestland fylkeskommune og Universitetsmuseet i Bergen mener at det bør stilles krav om minstevannføring i Vingefosselva. Det anføres at opprettholdelse og gjenoppbygging av autentisiteten i Vingen vil ha en positiv innvirkning på opplevelsesverdien av helleristningsfeltet. Det anføres også at minstevannføring vil styrke Vingefosselva som et positivt landskapselement, og at det vil være positivt for miljø og friluftsinnteresser i området. Som et alternativ til slipp av minstevannføring, er det foreslått å rive dagens dam og etablere en ny dam ved et sund lenger øst i Vingevatnet. Tilsiget til den nordvestre delen av magasinet (Vingevatn Vest) vil da bli tilbakeført til Vingen, uten at reguleringsevnen i resten av magasinet påvirkes. NVE anbefaler ikke minstevannføring eller flytting av dam.

Departementet er enig med høringspartene i at det å helt eller delvis gjenopprette naturlig vannføring i Vingefosselva vil kunne få en positiv innvirkning på opplevelsesverdien av helleristningsfeltet og landskapet i Vingen. På den annen side vil riving og etablering av ny dam lenger øst i magasinet kreve større byggearbeider og naturinngrep, som vil medføre negative virkninger for natur og klima. Eventuelle positive miljøvirkninger av et slikt tiltak antas å være begrensede. Kostnadene ved tiltaket er anslått til 17 millioner kroner. Tiltaket vil kun redusere overføringen med ca. 10 % (fra 70 til 60 %) ifølge SKs beregning datert 21. desember 2023. Departementet har forståelse for synspunktet om at det har en verdi å gjenopprette naturlige omgivelser i Vingen uavhengig av om det innebærer en vesentlig endring av vannmengden i fossen. Likevel mener departementet at det i avveiningen mellom fordeler og ulemper ved et slikt tiltak, er relevant at endringen sannsynligvis vil være marginal sammenliknet med fossens tilstand i dag. Departementet legger også vekt på at tiltaket vil medføre om lag 1,7 GWh årlig tapt produksjon. De samlede kostnadene ved å flytte dammen, inkludert årlig tap av produksjon, har ifølge tiltakshaver en nåverdi på 36 mill. kroner (2019-kroner). Samlet sett mener departementet at ulempene ved å flytte dammen vil overstige fordelene.

Departementet har funnet vurderingen av minstevannføringen vanskelig. Etablering av anretning for minstevannføring i Vingefosselva vil kreve byggearbeider og naturinngrep, men i vesentlig mindre grad enn etablering av ny dam. Tiltaket har ifølge tiltakshaver en investeringskostnad på om lag én million kroner og årlige drifts- og vedlikeholdskostnader på 100 000 kroner. Krafttapet er beregnet til om lag 0,44 GWh. Slipp av 60 l/s fra mai til september vil ifølge tiltakshaver ha en samlet kostnad på 43 millioner kroner i nåverdi (2019-kroner). Etter departementets syn er kostnader og krafttap i seg selv ikke betydelige nok til å være et avgjørende argument mot minstevannføring i denne konkrete saken.

Avgjørende for departementet er at Vingefossvatnet er et flerårsmagasin og et senkingsmagasin. Flerårsmagasin har en helt spesiell nytte i det norske kraftsystemet, ved at de sikrer en jevn kraftforsyning fra år til år gjennom å kunne lagre overskuddsvann fra et nedbørrikt år til bruk i tørre år. Det er få vannkraftmagasiner i Norge som kan karakteriseres som flerårsmagasin. Vingefossvatnet er i tillegg et senkingsmagasin, som betyr at for å kunne slippe minstevannføring på sommerhalvåret, må vannstanden ligge over naturlig vannstand gjennom vinteren. Det medfører at selv om kun 10 % av tilsiget tilbakeføres til Vingen i sommerhalvåret, vil magasinet i praksis miste sin funksjon som flerårsmagasin. Slipp av minstevannføring medfører at deler av produksjonen må flyttes fra vinterhalvåret – når behovet for kraften er størst – til sommerhalvåret. Krav om minstevannføring av et slikt omfang vil innebære et ikke ubetydelig tap av fleksibilitet som ikke kan måles i kroner. Samfunnet har et økende behov for kraftproduksjon og fleksibilitet i kraftsystemet, og fleksibiliteten Vingefossvatnet innebærer er verdifull.

Departementet har også lagt vekt på at det ikke er søkt om nye tiltak eller endringer som gir en annen eller større påvirkning enn i dag. Vingefosselva er ifølge Norconsults konsekvensutredning uten verdi for anadrom fisk og har dårlig økologisk status, og minstevannføring vil neppe ha stor miljømessig effekt.

Etter en totalvurdering har departementet konkludert med at hensynet til kraftforsyning og miljø samlet sett bør veie tyngre enn hensynet til opplevelsesverdien knyttet til Vingefossen og helleristningsfeltet. Departementet er etter dette enig med NVE i at det ikke bør fastsettes vilkår om slipp av minstevannføring. Departementet bemerker likevel at det i forbindelse med fremtidige revisjoner av konsesjonsvilkårene, jf. vassdragsreguleringsloven § 8, kan foretas en fornyet avveining av forannevnte hensyn i lys av eventuelle endrede omstendigheter.

Videre er det stilt krav om kulturminneundersøkelser etter kulturminneloven § 9 fra Sogn og Fjordane (nå Vestland) fylkeskommune, Stiftelsen Bergen Sjøfartsmuseum og Universitetsmuseet i Bergen. Det anføres at det er potensiale for udokumenterte vernede eller automatisk fredede kulturminner i området, inkludert steinalderboplasser, mulige neddemmede helleristninger med videre. Det påpekes at det jevnlig dokumenteres nye figurer og felt i området. Senest i 2016 ble det funnet et nytt helleristningsfelt et godt stykke opp langs Vingefosselva. NVE anbefaler å fastsette vilkår om innbetaling av sektoravgift.

Departementet mener i likhet med NVE at det skal innføres vilkår om betaling av sektoravgift til kulturminnevern for konsesjonene meddelt i 1956 og 1957 (Svelgenvassdraget og Nipevatn-overføringen). De to øvrige konsesjonene ble tildelt etter 1960 og faller derfor utenfor ordningen, jf. Retningslinjer for bruk av sektoravgift til kulturminnevern i vassdrag fastsatt av Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet) 8. juni 2010 og revidert 1. april 2011. Dette gjelder regulering og overføring av Langevatnet (Førdevassdraget), samt regulering av Vingevatnet og Nibbevatnet, samt overføringen av disse via Langevatnet (Myklebustvassdraget), hvor kulturminneundersøkelser i henhold til hhv. vilkår nr. 19 og 20 skal ha blitt gjennomført i forbindelse med de opprinnelige arbeidene.

Fastsettelse av vilkår om sektoravgift i tråd med disse retningslinjene, oppfyller kulturminnelovens krav om kostnadsdekning til kulturminneundersøkelser. Beregningen av sektoravgiften vil bli gjort av NVE etter at nye vilkår er innført.

Når det gjelder Vingevatnet tilrår departementet at det fastsettes et særvilkår som skal sikre undersøkelser og dokumentasjon av hittil ukjente kulturminner i form av bergkunst som er direkte berørt av reguleringen av Vingevatnet. Et slikt vilkår kan fastsettes i medhold av vassdragsreguleringsloven § 20 første ledd bokstav d. Departementet tilrår at konsesjonæren må dekke rimelige og nødvendige kostnader begrenset oppad til 1 millioner kroner til slike undersøkelser. Siden det er uklart i hvilket omfang undersøkelser opprinnelig ble gjort, tilrår departementet at konsesjonæren i samarbeid med fylkeskommunen undersøker hvilke arkeologiske registreringer som tidligere er utført ved Vingevatnet. Fylkeskommunen utarbeider deretter en plan for hvor og på hvilken måte undersøkelsene kan gi best nytte og setter opp et budsjett for arbeidet. Konsesjonæren skal forelegges planen og budsjettet for merknader. Planen og budsjettet for bruk av midlene skal godkjennes av Riksantikvaren. Riksantikvaren krever inn beløpet fra konsesjonæren etter at planen og budsjettet er godkjent. Eventuelle undersøkelser ved Vingevatnet samordnes med undersøkelser som gjøres basert på sektoravgiften etter post 8 første ledd.

3.3 *Naturtyper og vegetasjon*

Det er registrert flere viktige naturtyper i området. Det har ikke vært gjort direkte inngrep i dem, men noen vannavhengige naturtyper ligger likevel slik til at naturtypen kan være påvirket som følge av redusert fukttilførsel. Det gjelder særlig rikmyra i Fessegrovene, kystberk og blokkmark i Bortnen og forekomster ved Vasslidvatnet. Ifølge konsekvensutredningen fra Norconsult er det lite som tyder på at det biologiske mangfoldet i området har blitt vesentlig påvirket av tiltaket. Når det gjelder Fessegrovene, utgjør delfeltet til Langevatnet bare 16-17 % av det totale nedbørfeltet ved Fessegrovene, og overføringa er dermed vurdert å ha liten virkning på naturverdiene. Det er også lite trolig at reguleringen har hatt vesentlig effekt på lokaliteten i Bortnen, og lokaliteten ved Vasslidvatnet har ifølge konsekvensutredningen sannsynligvis ikke blitt påvirket. NVE mener at naturmiljøet i stor grad ser ut til å ha tilpasset seg inngrepene.

Departementet er enig i NVEs vurdering og legger til grunn at reguleringen ikke i vesentlig grad har påvirket naturtyper og vegetasjon negativt. Ettersom det ikke er planlagt noen endringer i reguleringer og kraftverksdrift vil fornyet konsesjon ikke føre til noen ytterligere påvirkning av naturtypene.

3.4 *Fisk og ferskvannsorganismer*

Aurebestandene i vannene i området har generelt svært gode rekrutteringsforhold, og næringskonkurransen er tilsvarende høy. Det er skrinn og fattig landvegetasjon rundt magasinene, som gir lite tilførsel av organisk materiale fra land og dermed lav produksjon av bunndyr og plankton. Departementet legger likevel til grunn at reguleringene har redusert næringsgrunnlaget til auren i flere av magasinene betydelig, og at viktige grupper som har hatt sitt leveområde i reguleringssonene, har forsvunnet.

Svelgenvassdraget har flere større fossefall som i all hovedsak har vært tørrlagt siden 1921 som følge av reguleringen. Tilsiget til Vingefosselva er redusert med 70 % som følge av reguleringen. Elva renner i bratt terreng og det er vurdert som lite sannsynlig at den noen gang har hatt verdi for anadrom fisk.

Bortneelva, Daleelva og Førdedalselva har bestander av sjøaure og laks. Tilsiget til Bortneelva og Daleelva er redusert med om lag 7 % som følge av reguleringen, og det er usikkert i hvilken grad dette påvirker fiskebestanden. For Bortneelva påpeker konsekvensutredningen at bæreevnen er noe lav, men at det trolig er flere årsaker til dette. Tilsiget til Førdedalselva er redusert med 45 % som følge av reguleringen. Bestanden av sjøaure har status som redusert, og det er lite laks. Særlig i tørre perioder og tørre år er et tenkelig scenario at den reduserte vannføringen kan ha hatt påvirkning på fisken i elva, i form av frysing av fiskeegg om høsten.

Under høringen er det særlig virkningen for fire elvestrekninger som har blitt trukket fram – Svelgenvassdraget, Vingefosselva, Bortneelva og Førdedalselva. Det er kommet forslag om minstevannføring på flere av strekningene. Det er også kommet krav om støtte til sikring av fiskebestanden i Førdedalselva og Bortneelva.

Det er ikke planlagt endringer i reguleringene, og tiltaket vil ikke føre til noen ytterligere miljøpåvirkning. Departementet mener at tiltakets virkninger for miljøet i de nevnte elvestrekningene ikke er til hinder for å tildele konsesjon med moderne standardvilkår. Nye vilkår inkluderer blant annet et naturforvaltningsvilkår og vilkår om terskler, biotopjusterende tiltak mv., se post 7.

Når det gjelder plikt til å yte støtte for å sikre fiskebestanden i Bortneelva og Førdevassdraget, mener departementet at innføring av moderne standardvilkår er dekkende. For eksempel gir naturforvaltningsvilkåret i post 7 hjemmel til at Miljødirektoratet ved behov kan pålegge konsesjonær plikter knyttet til naturvitenskapelige undersøkelser og tiltak av hensyn til fiskebestanden i elvene. Etter departementets syn er det ikke nødvendig å fastsette krav utover dette i konsesjonen.

Når det gjelder forslag om minstevannføring i Vingefosselva, vises det til drøftelsen foran under punkt 3.2, hvor bl.a. miljøpåvirkning også ble hensyntatt.

Det er også foreslått minstevannføring i Svelgenvassdraget, men konsekvensutredningen konkluderer med at det av hensyn til fisken ikke synes å være nødvendig med etablering av minstevassføring mellom magasinene. Også for bunndyr påpekes det at minstevannføring trolig bare vil ha marginal effekt. Departementet legger til grunn at minstevannføring vil ha liten miljømessig nytte. I likhet med NVE mener departementet at virkningene av eksisterende reguleringer også er akseptable for friluftsliv og landskap. Det fastsettes derfor ikke krav om minstevannføring i Svelgenvassdraget.

Videre er det foreslått minstevannføring i Førdeelva av hensyn til laks og sjøaure. NVE mener at det vil være negativt med ytterligere naturinngrep ved Tivatna, og at det vil være tekniske utfordringer med anretning for vannslipp så høyt til fjells. Effekten av tiltaket er også usikker. Departementet er enig med NVE i at ulempene ved å etablere krav om minstevannføring i Førdeelva sannsynligvis vil overstige ulempene.

Konsekvensutredningen peker for øvrig på at det kan gjøres tiltak for å stenge noen av gytebekkene i magasinene for å redusere den naturlige rekrutteringen og gi en sunnere aurebestand, det kan etableres celleterskler eller steingrupper i Bortneelva, og gjennomføres biotoptiltak i Førdeelva. Videre foreslås det å etablere fiskesperre for å hindre at fisk fra Riseelva blir stående ved utløpet av Svelgen-kraftverkene. Slike og andre tiltak kan vurderes og eventuelt pålegges i medhold av nye konsesjonsvilkår, se f.eks. naturforvaltningsvilkåret i post 7.

3.5 Friluftsliv og landskap

Områdene rundt de regulerte vassdragene brukes til friluftsliv, rekreasjon og sanking. Dette gjelder særlig Myklebustdalen og fjellet rundt Ivervatnet og Svelgsvatnet. Det går også en T-merket sti fra Sande i Svelgen til Vingesætra, og en sti inn i Vingen landskapsvernområde. Reguleringene synes ikke å ha hatt en vesentlig negativ påvirkning på friluftaktiviteter i berørte områder, men reguleringssonene, særlig i Svelgsvatnet og Sordalsvatnet, antas å ha gjort disse områdene noe mindre attraktive for friluftaktiviteter.

Bremanger kommune har i sin høringsuttalelse til NVEs innstilling bedt om at det gjennom konsesjonen sikres at SK yter praktisk og økonomisk støtte til lokale friluftsansjoner. Departementet legger til grunn at SK vil fortsette å bidra til lokalsamfunnet på minst samme nivå som i dag. I henhold til foreslåtte konsesjonsvilkår kan Miljødirektoratet også ved behov pålegge nye avbøtende tiltak av hensyn til friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier, se post 7 IV. Utover dette er det ikke hensiktsmessig å fastsette vilkår om økonomisk støtte.

Vestland fylkeskommune og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane (nå Statsforvalteren i Vestland) mener at det av hensyn til landskap og friluftsansjoner må vurderes å pålegge minstevannføring i Vingefosselva, Iverelva og Svelgenvassdraget. NVE har ikke anbefalt å fastsette slike krav. Det er ikke planlagt endringer i reguleringene, og tildeling av konsesjon vil ikke føre til noen ytterligere påvirkning på friluftsliv og landskap enn i dag. Når det gjelder forslag om minstevannføring i elvestrekningene Vingefosselva, Svelgsvatnet-sjø og Hjelmevatnet-Ivervatnet, mener departementet i likhet med NVE at virkningene av eksisterende reguleringer uten minstevannføring er akseptable for friluftsliv og landskap. Minstevannføring i Vingefosselva er nærmere drøftet under punkt 3.2. For Svelgenvassdraget vises det til drøftelsen i punkt 3.4.

3.6 *Annet*

Myklebust grunneierlag, Sigdestad grunneierlag og NGK Utbygging AS har anført at vannet som er overført fra Langevatn (Myklebustvassdraget) til Svelgenvassdraget, bør tilbakeføres til Myklebustvassdraget slik at vannet i stedet kan utnyttes i Sigdestad kraftverk. Sigdestad kraftverk ble ferdigstilt i 2018, og eies i dag av Småkraft AS. Grunneierne på Sigdestad leier ut fallet som brukes i kraftverket. Sigdestad og Myklebust grunneierlag viser til punkt 3 i hhv. brev fra og søknad fra Christiania Spigerverk, om at konsesjonær i 1966 søkte om midlertidig tillatelse til å overføre Langevatnet til Svelgen inntil Myklebustvassdraget eventuelt ble bygget ut. NVE mener at Langevatnet blir best utnyttet i eksisterende reguleringer og anbefaler ikke en tilbakeføring.

Departementet viser til at det er SKs konsesjonssøknad som er til behandling i denne saken. SK har søkt om videreføring av dagens reguleringer brukt i Svelgen I og II. At den tidligere konsesjonen inneholdt en hjemmel for tilbakekallelse, har ikke betydning ved vurderingen av fordelene og ulempene ved å tildele ny konsesjon til overføringen. For øvrig tiltrer departementet NVEs vurdering av at Langevatn blir best utnyttet i eksisterende regulering.

Myklebust grunneierlag har videre anført at det må avholdes nytt skjønn for å fastsette erstatning for anlegg på deres eiendom som det innvilges ny konsesjon for videreføring av. Departementet viser til at SK ikke har søkt om ekspropriasjonstillatelse. Spørsmål om erstatning for avståelse av grunn eller bruksrettigheter er et privatrettslig forhold som da faller utenfor det saklige temaet i denne konsesjonssaken.

Førde grunneierlag har fremmet anførsler om SK, blant annet knyttet til privatrettslige avtaler, opprydding i forbindelse med kraftlinjer mv. Disse spørsmålene har ikke saklig sammenheng med temaene som er relevant i denne saken. Departementet finner derfor ikke grunn til å kommentere disse anførselene nærmere.

Departementet tiltrer NVEs vurdering av øvrige fordeler og ulemper som tiltaket medfører. Dette gjelder blant annet flom, skred og erosjon, vanntemperatur og isforhold mv.

4. Oppsummering og konklusjon

Etter en helhetsvurdering er departementet kommet til at fordelene ved det omsøkte tiltaket er større enn ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 5. Det tilrås at det gis tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 3 første og annet ledd til dagens reguleringer og overføringer til bruk i Svelgen I og II, og til fortsatt drift av kraftverkene. Forslag til konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement er inntatt som vedlegg til resolusjonen.

V. Departementets merknader til vilkårene

1. Merknader til vilkårene

Departementet foreslår i likhet med NVE å fastsette et felles vilkårssett for samtlige reguleringer og overføringer, og for fortsatt drift av kraftverkene. Det innebærer at flere av bestemmelsene gis en modernisert ordlyd sammenliknet med de tidligere konsesjonsvilkårene, at en rekke av postene fra de tidligere vilkårene ikke videreføres fordi de har mistet sin aktualitet, samt at det inntas nye vilkår som ikke inngikk i de tidligere konsesjonsvilkårene.

De postene som ikke er kommentert under, fastsettes i tråd med gjeldende standardvilkår. Departementet har ingen ytterligere merknad til disse.

Post 1 Konsesjonstid og revisjon

Svelgen Kraft AS oppfyller vannfallrettighetslovens krav til offentlig eierskap. I tråd med praksis og forarbeidene til vassdragsreguleringsloven, jf. Ot.prp. nr. 61 (2007-2008) s. 52, skal konsesjoner som hovedregel gis på ubestemt tid. Departementet anbefaler på denne bakgrunn at konsesjonen gjøres tidsubegrenset.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Om avgiftssatsene i konsesjonene som fornyes er høyere enn standard, er praksis å videreføre satsene. Om avgiftssatsene er lavere enn standard forhøyes disse til standardsatser. Vektet sats for stat er beregnet av NVE basert på en videreføring av satsene.

Indeksjustering skjer etter de til enhver tid gjeldende regler. Endelig beregning av konsesjonsavgiftene blir gjort etter at konsesjonen er endelig vedtatt ved kongelig resolusjon. Etter dagens regler justeres satsene hvert femte år, jf. forskrift om konsesjonsavgifter mv. etter vassdragslovgivningen.

Post 3 Konsesjonskraft

Bestemmelsen fastsetter ED-pris for konsesjonskraft. Endelig beregning av konsesjonskraften blir gjort etter at konsesjonen er endelig vedtatt ved kongelig resolusjon.

Post 6 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Bestemmelsen fastsettes i tråd med dagens standardvilkår. I og med at søknaden ikke innebærer byggearbeider, vil plikten til å fremlegge detaljerte planer med tilknyttede bestemmelser, ikke aktualiseres som følge av konsesjonstildeling. Dersom det på et senere tidspunkt eventuelt søkes om endringer i gjeldende planer, vil bestemmelsene komme til anvendelse så langt de passer.

Post 8 Automatisk fredede kulturminner

Vilkår om sektoravgift skal gjelde for konsesjonene som ble gitt før 1960, det vil si magasinene som omfattes av følgende konsesjoner: «Tillatelse til å regulere Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 16. mars 1956» og «Tillatelse til å overføre Nipevatn til Svelgenvassdraget, fastsatt ved Kronprinsregentens resolusjon 6. juli 1957». Det betyr at sektoravgiften utløses for magasinene Svelgsvatnet, Sjørdalsvatnet og Hjelmevatnet. Disse er beregnet av NVE til å ha et samlet magasinivolum på 97,2 mill. m³ og en kapasitet på 95,4 GWh. Avgiftssatsen i fornyelsessaker er kr 12.000 (2006-kroner) pr. GWh magasin kapasitet. Endelig beregning av sektoravgiften foretas av NVE etter at fornyet konsesjon er gitt. For Vingevatnet gjelder et eget særvilkår, jf. post 8 annet ledd.

2. Merknader til manøvreringsreglementet

Det foreslås i likhet med NVE ett felles manøvreringsreglement for samtlige reguleringer. De postene som ikke er kommentert under, fastsettes i tråd med gjeldende standardvilkår, og departementet har ingen ytterligere merknad til disse.

Post 1

Det er søkt om en noe mindre regulering for Nibbevatnet og Sjørdalvatnet enn tidligere, og nye reguleringshøyder for disse vannene fastsettes i tråd med søknaden. Øvrige reguleringer videreføres uten endring, dog slik at høydene i manøvreringsreglementet refererer seg til Kartverkets høydesystem NN 2000 istedenfor lokalt høydesystem som i tidligere reglement.

Departementet bemerker for øvrig at det opprinnelig ble søkt om å regulere Hjelmevatnet med 33,5 m (LRV kote 462). I brev til NVE av 5. desember 2019 ble omsøkt reguleringshøyde endret til 35,17 m (LRV kote 460,33), som tilsvarer LRV i gjeldende manøvreringsreglement. Departementet anbefaler i likhet med NVE at reguleringshøyden for Hjelmevatnet videreføres uten endring.

Energidepartementet

tilrår:

Svelgen Kraft AS gis tillatelse til fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II i Bremanger kommune og til fortsatt regulering av magasiner og overføringer som utnyttes av kraftverkene i samsvar med vedlegg til resolusjonen.

Statsministerens kontor
Bifalt ved
kongelig resolusjon
av 13. desember 2024

Foredratt av statsråd *Nordtun*

Anne Nafstad dyffingsmo

Vedlegg 1 til kongelig resolusjon om tillatelse til Svelgen Kraft AS til fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II i Bremanger kommune og til fortsatt regulering av magasiner og overføringer utnyttet av kraftverkene

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven av 21. juni 2017 nr. 101 § 3 gis Svelgen Kraft AS tillatelse til fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II, samt til å videreføre dagens reguleringer og overføringer i Vingevatnet, Nibbevatnet, Langevatnet (i Myklebustvassdraget), Sjørdalsvatnet, Svelgsvatnet, Hjelmevatnet, og Langevatnet/Vatn 11 (i Førdevassdraget) via Tiarvatnet, Niarvatnet, Åttarvatnet og Sjuarvatnet, jf. vedlegg 2.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringene og overføringene i Vingevatnet, Nibbevatnet, Langevatnet (i Myklebustvassdraget), Sjørdalsvatnet, Svelgsvatnet, Hjelmevatnet, og Langevatnet/Vatn 11 (i Førdevassdraget) via Tiarvatnet, Niarvatnet, Åttarvatnet og Sjuarvatnet, jf. vedlegg 3.

Vedlegg 2 til kongelig resolusjon om tillatelse til Svelgen Kraft AS til fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II i Bremanger kommune og til fortsatt regulering av magasiner og overføringer utnyttet av kraftverkene

**Vilkår
for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven
til Svelgen Kraft AS
til fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II og videreføring av reguleringer
og overføringer i Vingevatnet, Nibbevatnet, Langevatnet (Myklebustvassdraget),
Sørdalsvatnet, Svelgsvatnet, Hjelmevatnet, og Langevatnet/Vatn 11
(Førdevassdraget) via Tiarvatnet, Niarvatnet, Åttarvatnet og Sjuarvatnet
i Bremanger kommune, Vestland**

(Fastsatt ved kongelig resolusjon av 13. desember 2024. Erstatte tidligere vilkår for regulering av Svelgenvassdraget gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956, overføring av Nipevatn gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957 (endret ved kgl. res. 20. desember 1957), regulering og overføring av Langevatn gitt i kgl.res. av 13. mai 1966 og regulering og overføring av Vingevatn og Nibbevatn gitt i kgl.res. 8. juni 1967.)

1.

Konsesjonstid og revisjon

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten Kongens eller Stortingets samtykke, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 annet ledd.

Reguleringskonsesjonen, reguleringsanleggene eller andeler i reguleringsanleggene kan bare overdras i forbindelse med samtidig overdragelse av vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget. Det samme gjelder ved andre disposisjoner over konsesjonen, anleggene eller andeler i anleggene, herunder pantsettelse, arrest eller utlegg.

2.

Konsesjonsavgifter

Det skal betales en årlig avgift til staten på kr. 17,31 pr. nat.hk og de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr. 39,30 pr. nat.hk.

Avgiften til fylkeskommunene og kommunene fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av NVE. Skjer det endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Fondets midler skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Satsen for konsesjonsavgifter skal justeres i tråd med gjeldende regler.

Betales ikke avgiften til forfallstid, betales rente som fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Avgiften beregnes etter den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å medføre utover den vannføringen som har vært påregnelig år om annet 350 dager i året. Ved beregningen legges det til grunn at magasinet utnyttes slik at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Avgjørelsen om beregning av avgiften treffes av NVE.

Beregningen av konsesjonsavgifter samordnes med beregning av konsesjonsavgifter for konsesjon etter vannfallrettighetsloven, jf. lov av 14. desember 1917 nr. 16 om konsesjon til rettigheter til vannfall mv. § 18.

Avgiften skal betales av de enkelte vannfalls- eller brukseiere som utnytter den regulerte vannføringen. Plikten til å betale avgiftene inntreer etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

3.

Konsesjonskraft

Det skal avstås til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne økning av vannkraften beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 14 annet ledd, jf. § 3 fjerde ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Avgitt kraft kan kommunen nytte etter eget skjønn.

Det kan bestemmes at det i tillegg skal avstås inntil 5 prosent av kraften til staten beregnet som i første ledd. Staten rår fritt over tildelt kraft.

Plikten til å avstå kraft påhviler de enkelte vannfalls- eller brukseiere. Plikten til å avstå kraft inntreer etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraft tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med brukstid ned til 5.000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger betales av den som tar ut kraften.

De enkelte vannfalls- eller brukseiere har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes force majeure, må ikke skje uten departementets samtykke.

Prisen på kraften fastsettes basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet. Skatter beregnet av kraftproduksjonens overskudd ut over normalavkastningen inngår ikke i selvkostberegningen. Departementet skal hvert år fastsette

prisen på kraften levert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger. Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny vurdering etter 20 år.

4.

Kontroll med betaling av avgift mv.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 3 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Energidepartementet.

5.

Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

6.

Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

7. *Naturforvaltning*

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i de berørte vassdragene er slik at de stedege fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

8.

Automatisk fredete kulturminner

Konsesjonæren skal innbetale et engangsbeløp på kr. 12.000 (2006-kroner) per GWh magasinkapasitet i Svelgsvatnet, Sjørdalsvatnet og Hjelmevatnet til kulturminnevern i vassdrag. Det innbetalte beløpet skal dekke utgifter til registreringer, undersøkelser, utgravninger, konservering og sikringstiltak, og omfatter alle automatisk fredede kulturminner innenfor områder som berøres av tiltaket.

Konsesjonæren skal betale rimelige og nødvendige kostnader begrenset oppad til 1 millioner kroner som skal nyttes til undersøkelser og dokumentasjon av hittil ukjente kulturminner i form av bergkunst som er direkte berørt av reguleringen av Vingeavatnet. Konsesjonæren skal i samarbeid med fylkeskommunen undersøke hvilke arkeologiske registreringer som tidligere er utført ved Vingeavatnet. Fylkeskommunen arbeider en plan for hvor og på hvilken måte undersøkelsene kan gi best nytte, og setter opp et budsjett for arbeidet. Konsesjonæren skal forelegges planen og budsjettet for merknader. Planen og budsjettet for bruk av midlene skal godkjennes av Riksantikvaren. Eventuelle undersøkelser ved Vingeavatnet samordnes med undersøkelser som gjøres basert på sektoravgiften etter første ledd.

Arkeologiske arbeider i felt skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet eller når vannstanden av andre årsaker er lav. Konsesjonæren skal varsle kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) i god tid før en nedtapping av magasinene, eller dersom det av andre årsaker er lav vannstand i magasinene slik at arkeologisk arbeid kan gjennomføres.

Konsesjonæren skal ved fysiske tiltak i vann og på land, som for eksempel etablering av terskler og anleggsarbeid mv., i god tid på forhånd få undersøkt om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven §§ 3 og 9.

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal melding sendes kulturminneforvaltningen og arbeidet stanses, jf kulturminneloven § 8 andre ledd.

9.

Forurensning

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- c. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med anlegget er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- d. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

10.

Veier, ferdsel mv.

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

11.

Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprensninger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

12.

Rydding av reguleringssonen

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

13.

Manøvreringsreglement

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

14.

Hydrologiske observasjoner

Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten.

15.

Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltenes utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

16.

Etterundersøkelser

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av regulerings virkninger for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

17.

Militære foranstaltninger

Ved damanlegget kan det treffes militære foranstaltninger for sprenging i krigstilfelle, uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenkning eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

18.

Luftovermetning

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

19.

Kontroll og sanksjoner

Konsesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte vilkår eller pålegg gitt i medhold av vilkårene som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konsesjonæren.

NVE kan kreve at konsesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konsesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konsesjonsavgifter), 3 (Konsesjonskraft), 13 (Manøvreringsreglement) og 19 (Kontroll og sanksjoner).

Ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av spesielle konsesjonsbetingelser for de enkelte deltagere i reguleringen, mister vedkommende vannfalls- eller brukseiers retten til å bruke driftsvannet som er innvunnet ved reguleringen.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vassdragsreguleringsloven.

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i vassdragsreguleringsloven.

20.

Tinglysing

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses etter tinglysingsloven.

Departementet kan ved enkeltvedtak bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som en heftelse på eiendommer hvor konsesjonen kan medføre en forpliktelse.

Vedlegg 3 til kongelig resolusjon om tillatelse til Svelgen Kraft AS til fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II i Bremanger kommune og til fortsatt regulering av magasiner og overføringer utnyttet av kraftverkene

**Manøvreringsreglement
for fortsatt drift av kraftverkene Svelgen I og II og videreføring av reguleringer og overføringer i Vingevatnet, Nibbevatnet, Langevatnet (Myklebustvassdraget), Sjørdalsvatnet, Svelgsvatnet, Hjelmevatnet, og Langevatnet/Vatn 11 (Førdevassdraget) via Tiarvatnet, Niarvatnet, Åttarvatnet og Sjuarvatnet i Bremanger kommune, Vestland**

(Fastsatt ved kongelig resolusjon av 13. desember 2024. Erstatte tidligere reglement for regulering av Svelgenvassdraget gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 16. mars 1956, overføring av Nipevatn gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 6. juli 1957 (endret ved kgl. res. 20. desember 1957), regulering og overføring av Langevatn gitt i kgl.res. av 13. mai 1966 og regulering og overføring av Vingevatn og Nibbevatn gitt i kgl.res. 8. juni 1967.)

1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Vingevatnet	421,35	427,85	403,85			24,00
Nibbevatnet	400,64	401,14	397,64			3,50
Sjørdalsvatnet	262,68	271,38	262,38			9,00
Svelgsvatnet	220,91	231,61	216,11			15,50
Langevatnet/Vatn11	821,71	824,71	801,71			23,00
Hjelmevatnet	476,84	496,84	461,67			35,17

Høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem NN 2000.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Avløpene fra Vingevatnet og Nibbevatnet med oppgitte nedbørfelter henholdsvis 5,5 km² og 1,8 km², føres gjennom Langevatnet til Svelgenvassdraget.

Avløpet fra Langevatnet (SK 369,58) i Myklebustvassdraget, oppgitt felt 3,1 km², føres over til Svelgenvassdraget.

Avløpet fra Langevatnet/Vatn 11, Nipevatnet, Tiarvatnet, Niarvatnet, Åttarvatnet og Sjuarvatnet i Førdevassdraget – nedbørfeltet er oppgitt til 12,09 km² – blir overført til Hjelmevatnet i Svelgenvassdraget.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes. Alle vannføringsendringer skal skje gradvis.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Konesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten.

4.

Viser det seg at vilkår om vannslipp og vannstandsendringer medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet. Dette kan skje uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Energidepartementet.